

Godišnji izvještaj za 2023. godinu

Ključni pokazatelji

Raiffeisen BANK d.d. Bosna i Hercegovina Monetarne vrijednosti u milionima EUR	2023.	2022.	Promjena
Bilans uspjeha			
Neto prihod od kamate nakon umanjenja vrijednosti i rezervisanja	80,2	54,2	148,1%
Neto prihod od provizije	46,8	48,6	96,2%
Neto prihod iz finansijskog poslovanja	9,2	11,0	84,1%
Opći administrativni troškovi	(76,3)	(68,2)	111,9%
Dobit prije poreza	65,3	54,8	119,1%
Dobit poslije poreza	62,4	51,5	121,0%
Bilans stanja			
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	603,9	682,5	88,5%
Kredit i potraživanja od klijenata	1.423,2	1.268,1	112,2%
Depoziti i primljeni krediti od banaka i finansijskih institucija	275,9	166,9	165,3%
Depoziti od klijenata	2.137,4	2.034,8	105,0%
Kapital (uklj. dobit)	342,6	318,8	107,4%
Ukupna imovina	2.656,4	2.569,2	103,4%
Obavezne informacije			
Rizikom ponderisana aktiva	1.589,4	1.428,9	111,2%
Koeficijent adekvatnosti kapitala	17,3%	19,8%	(2,5)%
Učinak			
Povrat na kapital (ROE) prije poreza	19,1%	17,2%	1,9%
Povrat na kapital (ROE) nakon poreza	18,2%	16,2%	2,0%
Koeficijent trošak/prihod	(56,8)%	(57,1)%	0,4%
Povrat na aktivu (ROA) prije poreza	2,5%	2,1%	0,3%
Resursi			
Broj zaposlenika	1.382	1.341	3,0%
Poslovne jedinice	90	90	0,0

Raiffeisen grupu u BiH čine Raiffeisen BANK d.d. Bosna i Hercegovina, Raiffeisen LEASING d.o.o. Sarajevo, Raiffeisen INVEST Društvo za upravljanje fondovima d.d. Sarajevo, Raiffeisen CAPITAL a.d. Banja Luka, društvo za finansijsko posredovanje, te Raiffeisen ASSISTANCE d.o.o. Sarajevo.

Raiffeisen BANK d.d. Bosna i Hercegovina

Raiffeisen banka kao finansijska institucija u Bosni i Hercegovini posluje od 1992. godine, kada je osnovana kao Market banka d.d. Sarajevo. Kvalitetom svog poslovanja brzo se izdvojila kao vrlo uspješna i profitabilna banka i danas preko 1.300 zaposlenika putem 84 poslovnice pruža usluge za preko 480.000 klijenata. Pri tome glavne faktore njene konkurentnosti predstavljaju investiranje u nove tehnologije, iskusno i educirano osoblje koje se stalno usavršava, naglasak na individualnom pristupu klijentu, te praćenje trendova na tržištu i u industriji.

Raiffeisen LEASING d.o.o. Sarajevo

Raiffeisen LEASING u Bosni i Hercegovini posluje 20 godina. Ponuda LEASING-a obuhvata široku paletu usluga finansijskog i operativnog leasinga, po mjeri klijenata. Ova članica Raiffeisen grupe u BiH nudi moderan, individualno prilagodljiv i fleksibilan način finansiranja, uz nastojanje da klijentima bude pouzdan partner.

Raiffeisen INVEST d.d. Sarajevo

Raiffeisen INVEST Društvo za upravljanje fondovima d.d. Sarajevo na tržištu Bosne i Hercegovine posluje od 2012. godine. Raiffeisen INVEST nudi nove investicijske proizvode na bh. tržištu koji su namijenjeni raznim profilima klijenata, u zavisnosti od nivoa prihvatljivog rizika i očekivanog povrata na ulaganje.

Raiffeisen CAPITAL a.d. Banja Luka

Raiffeisen CAPITAL a.d. Banja Luka, posluje na tržištu Bosne i Hercegovine od 2007. godine, kao član Banjalučke berze (BLSE) pružajući usluge u poslovanju sa hartijama od vrijednosti fizičkim i pravnim licima, kako domaćim tako i stranim. Također, nudi i usluge vezano za preuzimanja akcionarskih društava i usluge provođenja blok transakcija.

Raiffeisen ASSISTANCE d.o.o. Sarajevo

Društvo za zastupanje u osiguranju Raiffeisen ASSISTANCE d.o.o. Sarajevo ima za cilj da krajnjim korisnicima olakša pristup svim vrstama osiguranja. Ova članica Raiffeisen grupe u BiH posluje od 2010. godine.

Raiffeisen osvrt

Izveštaj Nadzornog odbora	5
Predgovor predsjednika Uprave	6
Makroekonomski pregled	7
Upravljanje održivošću i ESG	9
Osvrt na Raiffeisen Bank International	11
Raiffeisen BANK dd Bosna i Hercegovina	12
Uprava Banke	13
Organizaciona struktura Banke	14
Bilans stanja (u KM i EUR)	16
Bilans uspjeha (u KM i EUR)	17
Finansijski pokazatelji	18

Izveštaj Nadzornog odbora

Iza Raiffeisen BANK d.d. Bosna i Hercegovina je još jedna uspješna godina, koju je završila sa ukupnom neto dobiti od 121,9 miliona KM, kapitalom 669,9 miliona KM i aktivom 5,2 milijardi KM.

Održano je 15 sjednica Nadzornog odbora od čega 12 redovnih i 3 vanredne. Prisustvo na živim sjednicama je bilo skoro 100 posto. Nadzorni odbor je redovno i sveobuhvatno pratio poslovanje i trendove rizika u Raiffeisen BANK dd Bosna i Hercegovina. Vođeni su redovni razgovori sa Upravom u vezi sa adekvatnošću kapitala i likvidnosti, kao i o smjeru poslovanja banke, te njenim strategijama rizika. Nadzorni odbor se također detaljno bavio daljnjim razvojem na području korporativnog upravljanja i pratio primjenu relevantnih politika. Tokom svojih aktivnosti praćenja i savjetovanja, Nadzorni odbor je održavao direktan kontakt sa nadležnim članovima Uprave, revizorom i rukovodiocima funkcija interne kontrole. Također je održavao kontinuiranu razmjenu informacija i mišljenja sa predstavnicima bankarskih supervizorskih tijela u pogledu ključnih pitanja.

Štaviše, Uprava je prema Nadzornom odboru dostavljala redovne i detaljne izvještaje o relevantnim pitanjima vezanim za poslovanje u konkretnim poslovnim segmentima. U periodima između sjednica, Nadzorni odbor je održavao blizak kontakt sa predsjednikom i članovima Uprave. Po ukazanoj potrebi, Uprava je bila dostupna za bilateralne ili multilateralne razgovore sa članovima Nadzornog odbora, a prema

potrebi, i uz učešće stručnjaka za pitanja upućena prema Nadzornom odboru.

Aktivnosti koje se obavljaju zajedno sa Upravom zasnivaju se na odnosu uzajamnog povjerenja i vrše se u duhu efikasne i konstruktivne saradnje. Razgovori su otvoreni i kritički, a Nadzorni odbor je usvojio odluke po razmatranju svih aspekata. Ukoliko se ukazala potreba za dodatnim informacijama radi detaljnijeg razmatranja pojedinačnih pitanja, iste su članovima Nadzornog odbora dostavljane bez odgađanja i na njihovo zadovoljstvo.

Koristim priliku da izrazim duboku zahvalnost Upravi i svim zaposlenicima Raiffeisen BANK dd Bosna i Hercegovina za neumorno zalaganje, kao i našim klijentima za ukazano povjerenje.

U ime Nadzornog odbora,

Peter Jacenko
predsjednik Nadzornog odbora

Predgovor Predsjednika Uprave

Iako je situacija u svijetu tokom 2023. godine bila neizvjesna usljed geopolitičkih previranja i globalnih pritisaka, te se slabljenje ekonomske aktivnosti prelilo i na lokalno tržište iza nas je još jedna uspješna poslovna godina tokom koje smo ostvarili veoma dobre poslovne rezultate. Godinu smo završili s ukupnom neto dobiti od 121,97 miliona KM, ukupnim depozitima od 4,3 milijarde KM te kreditima u iznosu od 2,8 milijardi KM.

I tokom protekle godine naš najvažniji resurs, naša snaga, bili su iskustvo i znanje naših zaposlenika. Stoga smo značajan dio naših aktivnosti usmjerili upravo na njih te smo aktivno radili na unapređenju radnog okruženja u kojem svako od naših kolega ima priliku za individualni razvoj i napredak, uz brojne benefite koji doprinose uspješnijem radu. Istinski smo se fokusirali na našu korporativnu kulturu te ispunjenje naših korporativnih vrijednosti, uz agilan pristup poslu.

U nastojanju da adekvatno odgovorimo na trendove koje kontinuirano pratimo značajno smo investirali u napredna tehnološka rješenja. Rezultat toga je prilagođavanje naše poslovne mreže trendovima digitalizacije, ali i unapređenje sigurnosti naše infrastrukture u cilju pružanja sigurnih usluga klijentima. Implementirali smo aktivnosti na unapređenju naše aplikacije Mobilno Bankarstvo, ali i na širenju mogućnosti korištenja široke mreže Raiffeisen bankomata. Kao rezultat nastojanja da klijentima ponudimo što jednostavnije usluge, razvili smo i prvi potpuno automatizovan digitalni proizvod Raiffeisen banke, ikeš kredit koji našim postojećim klijentima omogućava da do-

biju povratnu informaciju vezanu za odobrenje zahtjeva za kredit u roku od najviše 8 minuta.

I tokom 2023. godine ostali smo posvećeni našoj strategiji održivosti i ESG principima poslovanja. Kako bismo ispunili zaista stroga očekivanja u ovom segmentu, prilagođavali smo naše proizvode i procese, ali i pružali podršku našim klijentima u procesu njihove transformacije ka održivoj budućnosti. Pored ponude proizvoda koji sadrže "zelenu" i "društvenu" komponentu, realizovali smo niz aktivnosti s ciljem osnaživanja finansijske pismenosti u našem društvu. Pri tome nismo zanemarili ni okoliš te smo tokom godine realizovali niz inicijativa usmjerenih na smanjenje "ugljičnog otiska".

Naše inicijative i uloženi trud nisu prošli neopaženo. Respektabilni, međunarodni magazin "The Banker" nam je dodijelio nagradu za "Najbolju banku u BiH", a dobitnik smo i priznanja magazina "Euromoney" za "Najbolju banku za digitalna rješenja u Bosni i Hercegovini". Ponosan sam na sve što smo uradili tokom protekle godine, a pomenuta priznanja predstavljaju krunu posvećenosti i zalaganja naših kolega da odgovore na sofisticirane zahtjeve klijenata.

I to nije sve, posebno nas raduje što smo svoj uspjeh krajem 2023. godine okrunili saradnjom sa Lanom Pudar, vrhunskom bh. sportistkinjom koja ostvaruje zaista impresivne rezultate na međunarodnom nivou. Ova mlada i talentovana plivačica će u narednim godinama biti brand ambasador Raiffeisen banke u BiH, a njen predan rad, upornost i kulturne vrijednosti su ujedno i načela kojima se mi rukovodimo u našem poslu.

I u narednom periodu ćemo ostati fokusirani na izvrsnost naših usluga za klijente, kao i na unapređenja u domenu digitalizacije pri čemu će "human touch" i dalje imati značajnu ulogu u našem poslu. Nastavit ćemo slijediti našu strategiju održivosti koja je utemeljena u naše poslovne aktivnosti, kao i adaptivnu transformaciju s ciljem pojednostavljenja organizacione strukture te jačanja naše pozicije na tržištu.

Rainer Schnabl
predsjednik Uprave

Makroekonomski pregled

Snažna povezanost bosanskohercegovačke ekonomije sa europskim tržištem neminovno je rezultirala prelijevanjem globalnih šokova kroz međunarodne tokove na lokalno tržište **uzrokujući usporavanje ekonomskog rasta na projiciranih 1,8 procenata godišnje u 2023. godini**. Usporavanje ekonomije BiH tokom 2023. godine je nastalo prvenstveno kao rezultat suzdržane EU potražnje kao našeg glavnog izvoznog tržišta uz osjetni pad ekonomske aktivnosti, tačnije stagnaciju koja je zabilježena u 2023. godini u ekonomiji naseg najvažnijeg trgovinskog partnera BiH. Pozitivna vijest predstavlja **kraj ciklusa monetarnog zatezanja ECB-a u septembru 2023. godine**, jer je postignuta svojevrsna ravnoteža između snažne potražnje, koja stimulira inflaciju i ekonomskog rasta, koji je trpio posljedice zbog skupljeg finansiranja i slabije potražnje. **Inflacija u euro području je u posljednjem kvartalu 2023. godine usporila iznad svih očekivanja**, a pritisci cijena su nastavili da se smanjuju u gotovo svim kategorijama dotakavši najniži nivo u posljednje dvije godine. Obrnuti ciklus smanjenja kamatnih stopa ovisi o ekonomskim podacima, ali posljednje projekcije ukazuju da bi prvo smanjenje moglo uslijediti u drugom kvartalu 2024. godine. S tim u vezi, očekuje se da će se **rast BDP-a u euro području kretati između 0,5 procenata – 0,8 procenata na godišnjem nivou tokom 2024. godine**.

Konačno nakon dvogodišnjeg perioda snažnih inflatornih kretanja i usporene ekonomske aktivnosti, očekivanja su da će srednjoročni period (2025.-2026. godine) donijeti stabilizaciju uz postepeno smanjenje referentnih stopa, sa očekivanim prosječnim rastom BDP-a od 1,4 procenata godišnje. **Sličan trend očekuje i ekonomiju Bosne i Hercegovine s izraženijim oporavkom u 2024. u odnosu na 2023. godinu do 3 procenata na godišnjem nivou, te 3,5 procenata i 3,2 procenata tokom 2025.-2026. godine**, što je u skladu s predviđenim prosjekom za jugoistočnu Europu za isto razdoblje.

Rast BDP-a BiH je u značajnoj mjeri je određen trendom potrošnje domaćinstava kao najveće kategorije BDP-a (65-70 procenata), a tu činjenicu potvrđuju i posljednji dostupni podaci objavljeni za treći kvartal 2023. godine. Realni rast BDP-a za pomenuto razdoblje iznosio je 1,9 procenata na godišnjem nivou čime je prosječan rast u prva tri kvartala iznosio 1,6 procenata u odnosu na isti period prethodne godine. Navedeni rast je u skladu s našom prognozom i očekivanjem blagog ubrzanja u drugoj polovini 2023. godine, što dalje potkrepljuje očekivanja za naredni srednjoročni period.

Uprkos i dalje visokom inflatornom okruženju u prvih devet mjeseci (7,7 procenata u prosjeku), potrošnja domaćinstava je ostvarila rast od 2,7 procenata na međugodišnjem nivou sa udjelom od 62 procenata u vrijednosti ukupnog outputa države, vođena dvocifrenim rastom plata drugu godinu zaredom (12 procenata u prosjeku na godišnjem nivou), višim nivoom privatnog kreditiranja tokom trećeg kvartala 2023. godine (6,5 procenata godišnje) te konstatnim rastom doznaka iz inostranstva. Indeks prometa maloprodaje, kao jedan od visokofrekventnih pokazatelja privatne potrošnje, također bilježi rekordne vrijednosti uz snažan rast od 14 procenata na godišnjem nivou. Državna potrošnja je ostvarila solidan rast u skladu sa historijskim prosjekom (1,9 procenata godišnje), dok su bruto investicije zabilježile usporeniji rast od 1,0 procenat u odnosu na prvo polugodište što je jedan od prvih pokazatelja usporavanja u pojedinim sferama ekonomije.

Prvobitno usporavanje, pa zatim recesijske trendove bilježi industrijska proizvodnja sa padom od 3 procenata u prvih devet mjeseci 2023. godine ponajviše uslijed negativne dinamike najveće kategorije – prerađivačke industrije (-3,5 procenata godišnje) sa osjetnim negativnim efektom na povezane izvozne kategorije (bazi metalni, proizvodnja tekstila, papira, hrane, namještaja itd.). Najveći broj kompanija iz metalske industrije suočio se sa manjim obimom narudžbi i učestalim pritiskom na sniženje cijena. **Nepovoljna vanjsko-trgovinska dinamika na ekonomiju BiH najvidljivija je u oslabljenoj vanjskoj potražnji zemalja EU i CEFTA kao glavnih trgovinskih partnera BiH. Direktna posljedica navedenih kretanja je pad uvoza (-9,5 procenata godišnje) i posebno izvoza (-13,3 procenata godišnje) sa najizraženijim negativnim učinkom na BDP trećeg kvartala.**

Tokom 2023. godine inflacija u BiH bilježi usporavanje trenda kroz gotovo sve mjesece osim augusta i decembra zbog nešto sporijeg pada cijena energenata u tim mjesecima što se odrazilo na kretanje ukupnog indeksa cijena. **Nakon najjačeg inflacijskog udara u 2022. godini, s prosječnom stopom inflacije koja je dosegla rekordno visok nivo od 14,0 procenata godišnje, u 2023. godini ovaj rekordan rast je prepolovljen te je prosječna stopa inflacije sa decembrom iznosila 6,1 procenat na godišnjem nivou.** Ključnu ulogu u ublažavanju trenda rasta cijena u 2023. godini imao je energetski segment dok je s druge strane, određen nivo "otpora" ipak zabilježen u segmentu prehrane, stanovanja i komunalija, no i te su stope bile znatno niže u usporedbi sa stopama u 2022. godini. U idućem razdoblju očekuju nas novi izazovi i cjenovni pritisci koji proizlaze iz novog vala poskupljenja električne energije za pravna lica uz ohrabrujuću činjenicu da će cijene električne energije za kućanstva ostati još uvijek na istom nivou. **Efekat prelijevanja spomenutog poskupljenja električne energije za industrijske potrošače mogao bi biti novi krug općeg poskupljenja cijena posebno u segmentu usluga, uz potencijalno povećanje i režijskih troškova** (grijanje, komunalne usluge i sl). Kretanje cijene nafte će i dalje biti pod budnim okom obzirom na efekat prelijevanja koji uzrokuje promjena nivoa cijena ovog energenta. **U konačnici vjerujemo da će se inflacija u prosjeku kretati oko 3 procenata u 2024. godine**, što je i dalje iznadprosječan rast imajući u vidu snažna inflatorna kretanja prethodne dvije godine. **Period stabilizacije rasta cijena očekujemo u srednjem roku na nivou 2,5-2 procenata tokom 2025. i 2026. godine.**

Sveukupno, smatramo da je slabljenje ekonomske aktivnosti dotaklo dno u 2023. godini i da će se globalni tokovi stabilizirati sa otpočinjanjem ciklusa smanjenja kamata u drugom dijelu 2024. godine, pri čemu se očekuje stabilizacija ekonomske aktivnosti BiH uz regionalni ekonomski oporavak koji će pozitivno utjecati na ekonomski razvoj BiH bez prelijevanja značajnih globalnih negativnih efekata. Neizvjesnost u pogledu geopolitičkih previranja i globalnih pritisaka i dalje postoji, ali ekonomska aktivnost u 2023. godini pokazala je visoku razinu otpornosti lokalnog privatnog sektora potaknute specifičnostima lokalnog tržišta rezultirajući sprječavanjem značajnijih ekonomskih i finansijskih poremećaja. Privatna potrošnja je ostala snažna usprkos još uvijek visokoj inflaciji, te uz rast državne potrošnje i bruto investicija pružila je dovoljnu potporu rastu BDP-a, koji se ispostavio snažniji od onog na nivou EU.

U takvim okolnostima ključna **karakteristika bosanskohercegovačkog bankarskog sektora u 2023. godini predstavlja snažan rast profitabilnosti, s tim da i druge ključne bilansne kategorije bilježe stabilan rast u 2023. godini, uz dodatno poboljšanje indikatora kvaliteta aktive.** Impresivan rast profitabilnosti bankarskog sektora u 2023. godini je bio vođen rastom neto prihoda od kamata od čak 27 procenata na godišnjem nivou za prva tri kvartala. Snažan dvocifren rast u ovom dijelu prihoda je djelomično rezultat prelijevanja trenda povećanja kamatnih stopa iz euro područja, koji nije praćen u potpunosti obzirom na lokalne specifičnosti.

BiH banke su u prvih devet mjeseci 2023. godine ostvarile rekordan iznos neto dobiti od 580 miliona KM (+41,4 procenata na godišnjem nivou) vođen snažnim dvocifrenim rastom neto prihoda od kamata i smanjenjem nivoa rezervacija za kreditne gubitke. **Neto prihod od kamata je u datom periodu iznosio 971,8 miliona KM (27 procenata godišnje) čime je ponovno postao dominantan izvor prihoda banaka sa oko 60 procenata učešća u ukupnim приходima.** Ključni razlog za ovakav trend nije iznenađujući obzirom na **rastuće kamatno okruženje pri čemu su banke na lokalnom tržištu otpočele proces usklađivanja aktivnih kamatnih stopa naviše za postojeće kredite** sa promjenjivom kamatnom stopom, ali također i za nove kredite. Rekordna profitabilnost dovela je do historijski rekordnih nivoa pokazatelja profitabilnosti. Povrat na prosječnu imovinu poboljšan je na 2,0 procenta (1,5 procenata u prvoj polovici 2022. godine), dok je povrat na prosječni kapital povećan na visokih 15,9 procenata (11,8 procenata u prvoj polovici 2022. godine). Indikatori finansijskog zdravlja dostupni za drugi kvartal 2023. godine također ukazuju na poboljšanje kvalitete portfelja banaka uzimajući u obzir agregatnu **stopu problematičnih kredita koja je zabilježena na najnižoj razini u posljednjih 10 godina i to 4,1 procenat.** Prema istom izvještaju, iznos problematičnih kredita pao je ispod 1 milijarde KM, što je 17,5 procenata ispod prošlogodišnjeg nivoa.

Istovremeno, ključne bilansne kategorije također su zabilježile pozitivne trendove te je ukupna aktiva bankarskog sektora ostvarila rast od 5,5 procenata u odnosu na isti period prošle godine doseguvši 38,5 milijardi KM u devet mjeseci 2023. godine. Na strani aktive, kreditni portfelj je zabilježio rast od 5,1 procenat godišnje doseguvši 23,1 milijardu KM što predstavlja skoro 50 procenata BDP-a očekivanog u 2023. godini što još uvijek ostavlja prostor za ekspanziju i rast bankarskog sektora u odnosu na prosjeke zemalja Jugoistočne Europe. Krediti stanovništvu i pravnim licima čine najznačajnije segmente kreditiranja bh. banaka u ukupnim kreditima u 2023. godini sa učešćem od 50 procenata i 44 procenta u odnosu na ukupno plasirane kredite. **Nadalje, segment stanovništva je ostvario dinamičniji rast od 6,3 procenata godišnje u odnosu na segment pravnih lica sa nešto skromnijim rastom od 5,8 procenata na godišnjem nivou.** Krediti stanovništva su dosegli nivo od 11,6 milijardi KM, vođeni rastom dvije ključne kategorije nenamjenski (7 procenata godišnje) i hipotekarni krediti (6,5 procenata godišnje). Iako je skromniji kreditni rast kod pravnih lica ipak se može konstatirati da je zadovoljavajući u uslovima uspoređenih makroekonomskih trendova.

Nakon 2022. godine kada su depoziti klijenata zabilježili visoku volatilitnost zbog "slučaja Sberbank" tj. značajan odliv depozita, tokom 2023. godine došlo je do stabilizacije i kontinuiranog trenda **rasta depozita što je rezultiralo novim rekordnim iznosom od 31,1 milijardi KM (6,4 procenata godišnje) na kraju 2023. godine.** Segment stanovništva potvrdio je primat sa rastom od 10,2 procenta godišnje na 16,05 milijardi dok je segment pravnih lica dosegao iznos od 8,96 milijardi KM uz ostvareni rast od 9,9 procenata godišnje.

Sveukupno, uprkos izazovnoj 2023. godini koja je donijela naglo usporavanje ekonomske aktivnosti uz prisutnost još uvijek visoke inflacije, BiH bankarski sektor je pokazao iznimnu otpornost uz neometan rast dostigavši rekordne nivoe ključnih bilansnih pozicija. **U tom kontekstu, realno je očekivati daljnje stabilne trendove tokom 2024. godine, uz rast kredita od 4,5 procenata godišnje i depozita 7,3 procenata godišnje u skladu sa trendom rasta ekonomije na nivou od gotovo 3,0 procenta godišnje.** Sličan scenario se očekuje i u srednjem roku (2025.-2026. godina) uz prosječan kreditni i rast depozita od 4,5 procenata i 7 procenata u prosjeku, respektivno. **Istovremeno, možemo očekivati da je vrhunac rasta kamatnih stopa na tržištu BiH iza nas te da će se u narednom periodu kamatne stope zadržati na postojećem nivou dok ne otpočne proces postepenog smanjenja referentnih stopa u drugoj polovini 2024. godine.**

Upravljanje održivošću i ESG

Kao odgovoran bankar i tokom 2023. godine nastavili smo naše aktivnosti u domenu održivosti i ESG-a, primjenjujući holistički pristup te uzimajući u obzir okolišne i društvene uticaje naših poslovnih aktivnosti. Nastojmo slijediti ESG principe poslovanja ne samo kroz podršku našim klijentima u procesu njihove transformacije ka održivoj budućnosti, nego i prilagođavanjem naših procesa, proizvoda i usluga u cilju ispunjenja pomenutih principa.

Raiffeisen Grupacija je oduvijek promatrala održivost kao odgovornu korporativnu aktivnost usmjerenu na dugoročne, ekono-
mski pozitivne rezultate, uzimajući u obzir ključne društvene i ekološke aspekte. Ovo razumijevanje duboko je ukorijenjeno u temeljnim vrijednostima Grupacije, a isto se prenosi i na banke Mreže kroz cijelu Centralo-Istočnu Europu.

Nastojeći da se **holistički pristup "ESG upravljanja pod jednim krovom" primjenjuje u praksi, implementirano je organizaciono 'učvršćivanje' održivosti u okviru banke i uspostavljeni su savjetodavne i upravljačke grupe, na čelu sa ESG Upravljanjem banke**, sa osnovnim opredjeljenjem da se bavi trima glavnim načelima održivosti: okolišem i društvom i upravljanjem i podiže svijes o ovim načelima kroz čitavu organizaciju. Kako bismo se sistemski bavili ovim ključnim područjima, koja su također važna našim stakeholderima, kontinuirano nastojimo poboljšati svoju strategiju održivosti.

Za realizaciju ovih aktivnosti uspostavljena su tri stuba: **Stub 1# Održiva finansijska postignuća; Stub 2# Ključne poslovne aktivnosti; Stub 3# Regulatorno usklađivanje, upravljanje i izvještavanje.**

U dijelu Održivih finansijskih postignuća, najviše su došle do izražaja aktivnosti kroz koje je banka pokazala da brine o okolišu i aktivno radi na inicijativama koje doprinose poboljšanju okolišnih uslova poslovanja, kako unutar banke, tako i generalno. Zaštitu životne sredine i klime posmatramo kao dio naše odgovornosti prema društvu, a sebe vidimo kao Fer partnera i doprinosimo zaštitu i unapređenju životne sredine. Direktni uticaji naših operativnih aktivnosti na životnu sredinu su ograničeni (GHG otisak Grupacije je nizak) u poredjenju sa uticajima proizvodnih industrija. Ipak, banka ima za cilj da ograniči negativne uticaje na životnu sredinu na svim svojim lokacijama i sa ciljem smanjenja tzv. "ugljičnog otiska", banka provodi brojne aktivnosti koje utiču na njegovo smanjenje, pa u skladu s tim, istrajavamo na: korištenju recikliranog papira, minimiziranju printanja, odgovornom korištenju komunalnih usluga, maksimalnoj digitalizacija izvještaja i faktura klijentima, a sve s ciljem smanjenja ugljičnog otiska.

Osim navedenog, u protekloj godini, banka je provela i sljedeće aktivnosti: **Nabavka Raimobila – 439 subvencioniranih električnih skutera za zaposlene. Instaliran je Raiffeisen reciklomat u blizini glavnog sjedišta banke, čime banka daje svoj doprinos zaštitu planete, te želi recikliranje učiniti dijelom naše svakodnevnice. Nabavka električnog vozila kao oglednog primjerka u sklopu voznog parka banke, sa ciljem popularizacije istih za širu upotrebu, kao i instaliranje vlastite stanice za punjenje elektro automobila** u okviru glavnog sjedišta banke, te poslovnice Mostar, takodje su dio bannčnih aktivnosti učinjenih na ovom polju.

Kao ključne poslovne aktivnosti u 2023, izdvojili bi da su klijentima na raspolaganju bili dostupni "zeleni", ali i finansijski proizvodi i usluge koji u sebi nose "socijalnu" komponentu, kao što su:

U dijelu kreditnih proizvoda, focus banke bio je na proizvodima koji se tiču kreditiranja: **"Zelenih investicija koje utiču na poboljšanje klimatskih i ekoloških prilika, projekte u oblasti automatizacije, digitalizacije** i unapređenja konkurentnosti medium, malih i srednjih preduzeća, kredite za povećanje energetske efikasnosti, sa uštedama od minimalno 20 procenata kao i stambene kredite za kupovinu stambene jedinice sa energetskim certifikatom.

U dijelu finansijskih proizvoda i usluga koji u sebi nose "socijalnu" i društvenu komponentu, možemo izdvojiti: **Podrška ženama poduzetnicama je jedna od bitnih stavki strategije održivosti Raiffeisen grupacije, te naša ponuda obuhvata: kredite namijenjene firmama u kojima su vlasnici i/ili rukovodioci žene**, kao benefite korištenja određenog paketa bez naknade u prvih 12 mjeseci za žene poduzetnice.

Kako bi klijentima olakšala korištenje finansijskih usluga, i učinila ih inkluzivnim i dostupnim uz povoljnije naknade, ponuda Banke obuhvata paket namijenjen mladim ljudima od 15 do 26 godina, besplatan do zasnivanja radnog odnosa, kao i paket usluga namijenjen penzionerskoj populaciji, dostupan po znatno nižoj jedinstvenoj mjesečnoj naknadi za korištenje.

Takoder, kako bi osnažila **finansijsku pismenost u širem smilu**, ali i podigla svijesnost o održivosti i ESG temama, Banka realizuje niz aktivnosti koje, kroz razne edukativne, video i live sadržaje, pružaju podršku nauci i obrazovanju u finansijskim i promoviranju finansijske pismenosti mladih.

Budući da poslovne aktivnosti banke utiču na interese mnogih skupina stakeholdera i ljudi u različitim područjima, u svom poslovanju nastojimo da potičemo i promičemo konstruktivnu razmjenu mišljenja sa našim stakeholderima. U tom smislu, Banka ostvaruje izuzetnu **poslovnu saradnju sa brojnim Asocijacijama, udruženjima, Supranacionalnim institucijama (medjunarodnim finansijskim institucijama), nadležnim Regulatorom, Centralnom bankom, Udruženjem banaka, Vladinim i Ne vladinim sektorom**, i drugim zainteresovanim stranama, uključujući i posjete i učešća na istaknutim poslovnim i privrednim manifestacijama, konferencijama i forumima.

Kao Fer Partner – u dijelu Zaposlenika, ističemo da su naši zaposlenici i naša zajednička kultura temelji Grupacije. Iznimno nam je važno djelovati održivo ne samo u pogledu prirodnih resursa, već i u smislu upravljanja ljudskim resursima unutar Grupacije. **Značajan fokus stavljamo na iskustvo zaposlenih, kulturni rad i angažman zaposlenih, raznolikost i inkluziju, te učenje i liderski rad.** Ankete o zadovoljstvu zaposlenika obuhvataju širok spektar tema, uključujući radne uvjete, komunikaciju, prilike za profesionalni razvoj, ravnotežu između posla i privatnog života, upravljanje promjenama i kulturu organizacije, a koraci koji se poduzimaju kao rezultat analiza zadovoljstva zaposlenika, uključuju prilagodbu politika, edukaciju, promjene u komunikacijskim praksama i druge mjere koje se temelje na povratnim informacijama dobivenim putem anketa.

Ovaj proces kontinuiranog unapređenja doprinosi stvaranju radnog okruženja u kojem se pojedinci osjećaju cijenjenima i motiviranima za postizanje najboljih rezultata. Takođe, Banka provodi praksu upravljanja talentima "Talent management" i tako omogućava identifikaciju, razvoj i unapređenje ključnih talenata unutar organizacije.

Banka podiže svijest i informira svoje zaposlenike o ekološkom aspektu Raiffeisen Grupe i lokalne banke putem svoje intranet platforme, e-mailova i internih edukacija, a svoje aktivnosti izvještava na godišnjem nivou kroz Izvještaj o održivosti Grupacije.

Misija Grupacije kao lokalne banke uključuje obećanje široj javnosti da će "djelovati na društveno odgovoran način, potičući dugoročnu dobrobit ljudi i preduzeća na našim tržištima". Na taj način, Grupacija sebe smatra Angažiranim korporativnim građaninom koji aktivno zagovara održivi razvoj društva, održivo poslovanje svojih klijenata, članstvo u vodećim institucijama koje promovišu takve vrijednosti i volonterski rad zaposlenih. Pored brige za zaposlenike i okoliš, Banka kao **"Uključeni građanin" kontinuirano brine za zajednicu u kojoj posluje**, te godišnje podržava veći broj društveno odgovornih projekata u čijem su fokusu djeca i osobe s posebnim potrebama. U dosadašnjoj strukturi projekata, većinski broj njih se odnosio **na oblasti "Društvo", "Edukacija" i "Finansijska edukacija"**, ali sve više značaja dobijaju i projekti koji se odnose na **sport, edukaciju mladih, podršku studentskim inicijativama** koje uključuju uticaj na "Vještine ili ličnu efikasnost", ženama poduzetnicama, ali i podrška, finansijski i volonterski, organizacijama koje se bave osobama sa invaliditetom i najugroženijim segmentima društva.

U posljednje vrijeme, Banka stavlja fokus na provodjenje različitih aktivnosti koje doprinose "finansijskoj pismenosti" te finansijskoj inkluziji kao i na podizanju svijesti o pitanjima održivosti/ESG-a, kako među zaposlenima, tako i u široj društvenoj zajednici i javnosti.

Osvrt na Raiffeisen Bank International

Raiffeisen Bank International (RBI) svojim domaćim tržištem smatra kako Austriju, u kojoj je vodeća komercijalna i investicijska banka, tako i Srednju i Istočnu Evropu (SIE). Podružne banke zastupljene su na 12 tržišta širom ovog regiona. Pored navedenih banaka, Grupacija obuhvata i brojne druge pružatelje finansijskih usluga, npr. u oblasti leasinga, upravljanja imovinom, te spajanja i akvizicija.

Ukupno, skoro 45.000 zaposlenika RBI pruža usluge za oko 18,6 miliona klijenata u oko 1.500 poslovnica od kojih se većina nalazi u SIE.

Regionalne Raiffeisen banke posjeduju oko 61,17 procenata dionica RBI-a, dok su preostale dionice u slobodnom opticaju.

Raiffeisen BANK dd Bosna i Hercegovina

Raiffeisen BANK dd Bosna i Hercegovina je podružnica Raiffeisen Bank International AG (RBI), vodeće univerzalne banke u regionu Srednje i Istočne Evrope (SIE). Raiffeisen Zentralbank Österreich AG-Vienna kupila je Market banku 21. jula 2000. godine i uspješno je integrisala u Raiffeisen mrežu u okviru koje posluje pod imenom Raiffeisen BANK dd Bosna i Hercegovina.

U maju 2001. godine RZB je postala stopostotni vlasnik Hrvatske Poštanske banke, kada je došlo do njenog preimenovanja u Raiffeisen BANK HPB. Od 01.01.2003. godine, kada je uspješno završen projekat pripajanja Raiffeisen BANK HPB Raiffeisen banci, Banka posluje pod jedinstvenim nazivom Raiffeisen BANK dd Bosna i Hercegovina. Realizacijom ovog projekta Banka je ojačala svoju poziciju na bh. tržištu te značajno proširila svoju poslovnu mrežu.

U godinama koje su uslijedile, Banka preuzima ulogu pionira u bankarskom poslovanju u Bosni i Hercegovini te postaje jedan od lidera u pružanju usluga digitalnog bankarstva. Mnogobrojna, kako međunarodna tako i domaća priznanja, dokaz su uspješnog poslovanja Banke. Neka od njih su: Global Finance: "Najbolja banka u BiH", The Banker: "Banka godine", EMEA Finance: "Najbolja banka u BiH" te domaća priznanja "Zlatni BAM".

Investiranje u nove tehnologije, iskusno i educirano osoblje koje se stalno usavršava, naglasak na individualnom pristupu klijentu, uvođenje novih kanala poslovanja s Bankom i savremenih proizvoda i usluga, te aktivnosti iz oblasti ESG&Upravljanja održivošću i kontinuirano unapređenje agilnog pristupa radu predstavljaju glavne faktore konkurentnosti Raiffeisen BANK.

Vlasnička struktura Raiffeisen BANK dd Bosna i Hercegovina:

Raiffeisen BANK dd Bosna i Hercegovina je u 100 procentnom vlasništvu Raiffeisen SEE Region Holding GmbH.

Vizija za 2025.

Mi smo grupacija za finansijske usluge sa najviše preporuka.

Misija

Transformišemo kontinuirane inovacije u superiorno iskustvo klijenata.

Ukršteni zabat dio je zaštitnog znaka koji koriste gotovo sve članice Raiffeisen grupacije u Srednjoj i Istočnoj Evropi. Predstavlja dvije stilizirane konjske glave, ukrštene i postavljene na zabatu kuće. Potiče iz evropske narodne tradicije i simbolizira zaštitu – prema vjerovanju, ukršteni zabat na krovu kuće štiti kuću i ukućane od vanjskih opasnosti i zla. U kontekstu poslovanja Raiffeisen banaka ovaj znak simbolizira zaštitu i sigurnost koju članice uživaju kroz uzajamnu saradnju. Ukršteni zabat danas predstavlja jedan od najpoznatijih zaštitnih znakova u Austriji i prepoznatljiv brend diljem Srednje i Istočne Evrope.

Uprava Raiffeisen banke

Rainer Schnabl
predsjednik Uprave

Andreea Achim
članica Uprave do 31.01.2024.
(detalji na stranici 51)

Mirha Krivdić
članica Uprave

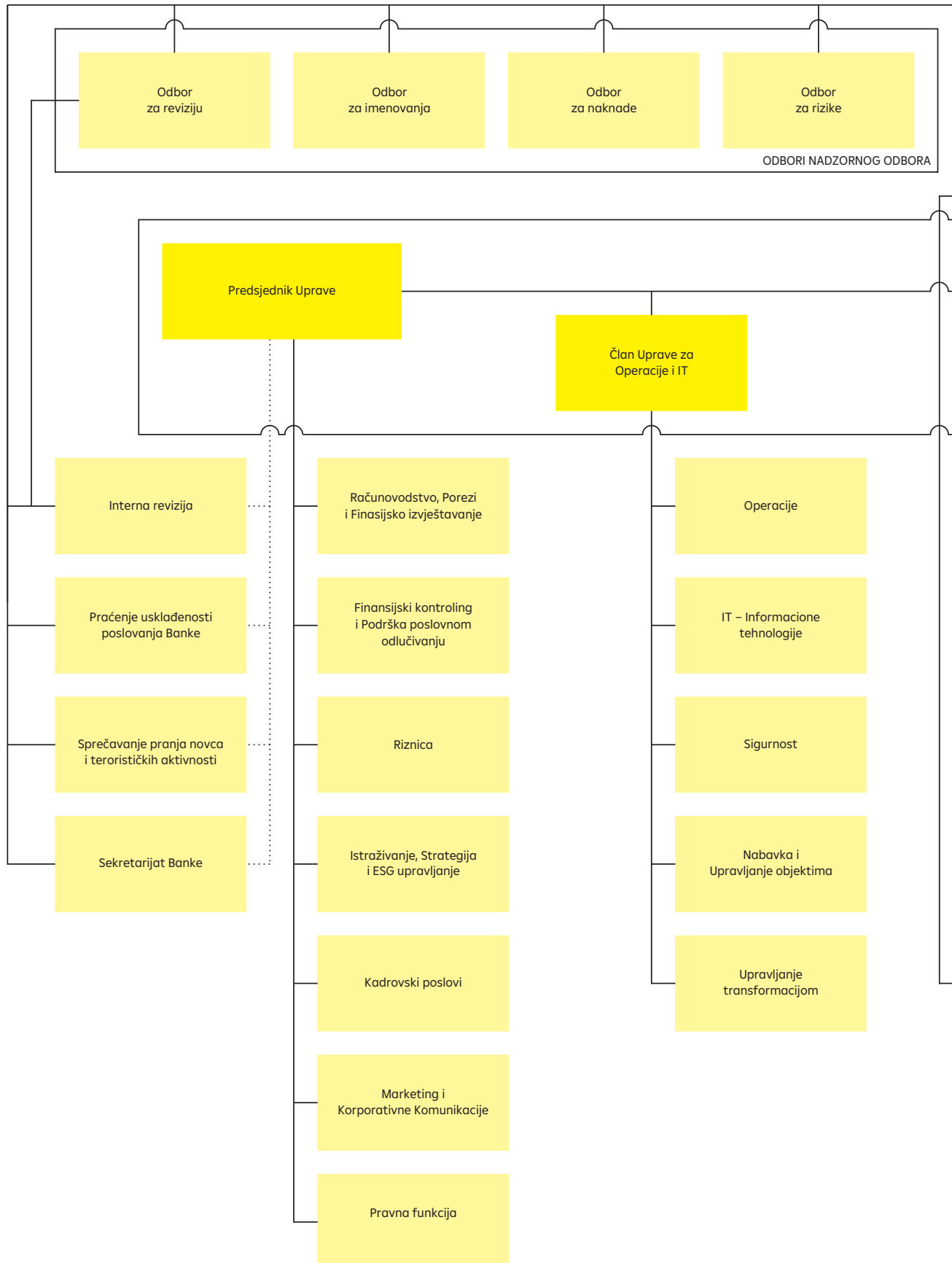

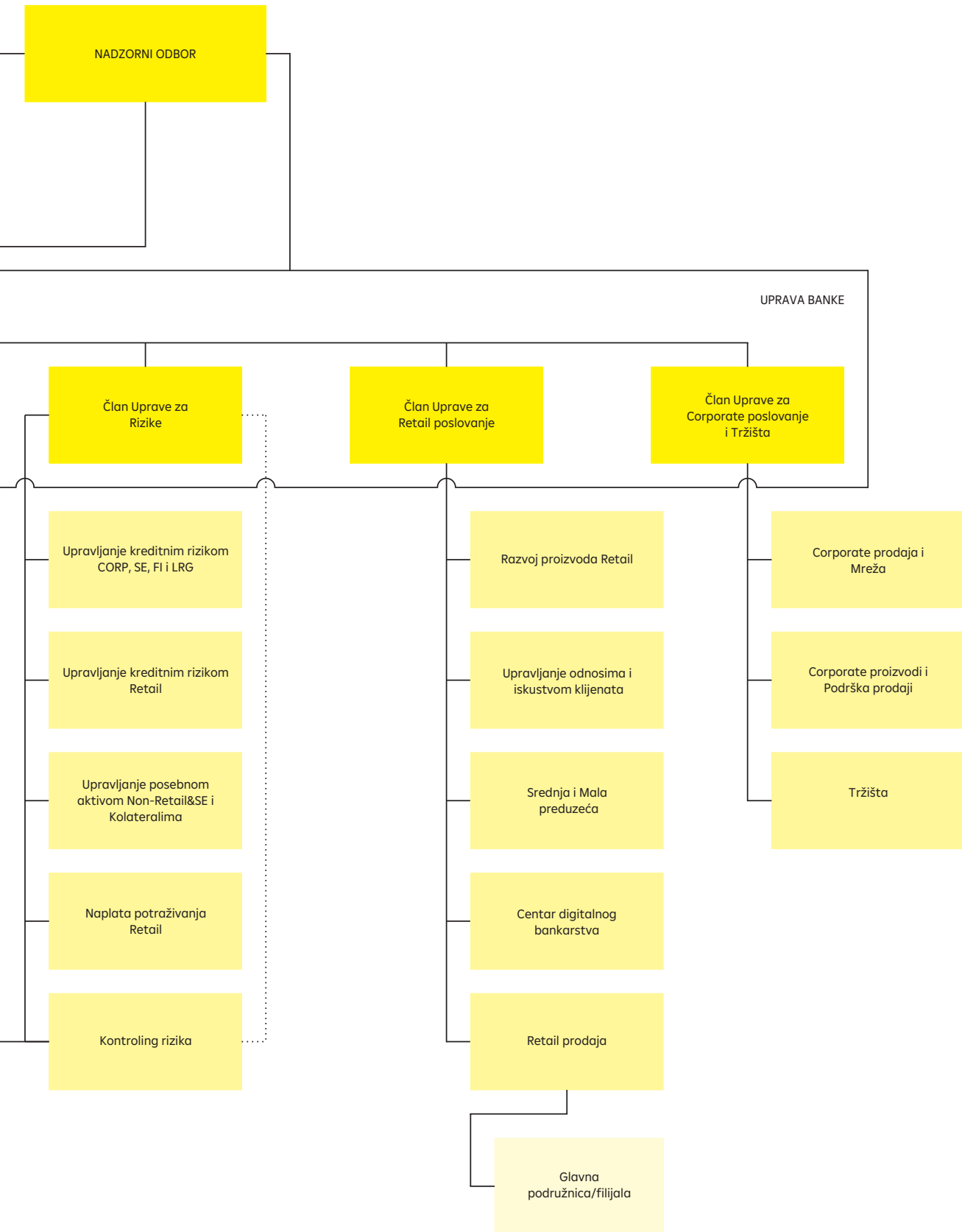
Edin Hrnjica
član Uprave

Kreshnik Halili
član Uprave

Organizaciona struktura Banke

Bilans stanja (u KM i EUR)

na dan 31. decembar 2023. i 2022. godine

	2023. (000 KM)	2023. (000 EUR)	2022. (000 KM)	2022. (000 EUR)
IMOVINA				
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	1.181.109	603.891	1.334.816	682.481
Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	11.952	6.111	17.359	8.876
Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	538	275	526	269
Finansijska imovina po amortizovanom trošku	3.807.491	1.946.739	3.498.102	1.788.551
Unaprijed plaćeni porez na dobit	-	-	1.306	668
Odgodena porezna imovina	10.240	-	4.253	-
Nekretnine, postrojenja i oprema	98.292	50.256	93.470	47.790
Imovina s pravom korištenja	8.685	4.441	7.541	3.856
Ulaganja u investicijske nekretnine	27.705	14.165	28.344	14.492
Nematerijalna imovina	32.983	16.864	23.266	11.896
Ulaganja u zavisna društva	11.050	5.650	11.050	5.650
Ulaganja u pridružena društva	2	1	2	1
Ulaganja u zajedničke poduhvate	-	-	-	-
Dugoročna imovina namijenjena prodaji i imovina poslovanja koje se obustavlja	23	12	3	2
Ostala imovina i potraživanja	5.311	2.715	4.947	2.529
UKUPNA IMOVINA	5.195.381	2.656.356	5.195.381	2.656.356
OBAVEZE				
Finansijske obaveze po amortizovanom trošku	4.463.899	2.282.355	4.336.492	2.217.213
Obaveze za porez na dobit	1.234	631	-	-
Odgodene porezne obaveze	2.003	1.024	1.705	872
Rezervisanja	35.659	18.232	41.221	21.076
Ostale obaveze	22.606	11.558	21.974	11.235
UKUPNE OBAVEZE	4.525.401	2.313.801	4.401.392	2.250.396
KAPITAL				
Dionički kapital	247.167	126.374	247.167	126.374
Dionička premija	4.473	2.287	4.473	2.287
Rezerve	1.230	629	1.230	629
Revalorizacione rezerve	277	142	267	137
Dobit	416.833	213.123	370.456	189.411
UKUPNI KAPITAL	669.980	342.555	623.593	318.838
UKUPNO OBAVEZE I KAPITAL	5.195.381	2.656.356	5.024.985	2.569.234

Bilans uspjeha (u KM i EUR)

za godine koje su završile 31. decembra 2023. i 2022. godine

	2023. (000 KM)	2023. (000 EUR)	2022. (000 KM)	2022. (000 EUR)
Prihodi od kamata i slični prihodi po efektivnoj kamatnoj stopi	174.571	89.257	136.158	69.616
Rashodi od kamata i slični rashodi po efektivnoj kamatnoj stopi	(13.131)	(6.714)	(17.446)	(8.920)
Neto prihodi od kamata i slični prihodi po efektivnoj kamatnoj stopi	161.440	82.543	118.712	60.696
Prihodi od naknada i provizija	128.135	65.514	124.839	63.829
Rashodi od naknada i provizija	(36.651)	(18.739)	(29.766)	(15.219)
Neto prihodi od naknada i provizija	91.484	46.775	95.073	48.610
Umanjenja vrijednosti i rezervisanja	(4.589)	(2.346)	(12.764)	(6.526)
Ostali neto gubici od finansijske imovine	(1.259)	(644)	(285)	(146)
Neto pozitivne kursne razlike	18.080	9.244	21.498	10.992
Neto gubici od dugoročne nefinansijske imovine	1.756	898	(1.262)	(645)
Prihodi od dividendi	0	0	11.586	5.924
Ostali prihodi	9.926	5.075	7.980	4.080
Troškovi zaposlenih	(61.302)	(31.343)	(54.646)	(27.940)
Troškovi amortizacije	(15.790)	(8.073)	(14.616)	(7.473)
Ostali troškovi i rashodi	(72.084)	(36.856)	(64.061)	(32.754)
Dobit iz redovnog poslovanja prije oporezivanja	127.662	65.273	107.215	54.818
Porez na dobit	(5.702)	(2.915)	(6.438)	(3.292)
Dobit iz redovnog poslovanja	121.960	62.357	100.777	51.526
Ostali sveobuhvatni gubitak	10,00	5,1	(1,0)	(0,5)
Ukupna ostala sveobuhvatna dobit	10	5,1	(1,0)	(0,5)
UKUPNA SVEOBUHvatNA DOBIT ZA GODINU	121.970	62.362,3	100.776	51.526,0
Zarada po dionici (u KM)	123,4	63,1	101,9	52,1

Finansijski pokazatelji

Prikazani podaci navedeni su ili izračunati temeljem revidiranih finansijskih izvještaja Banke

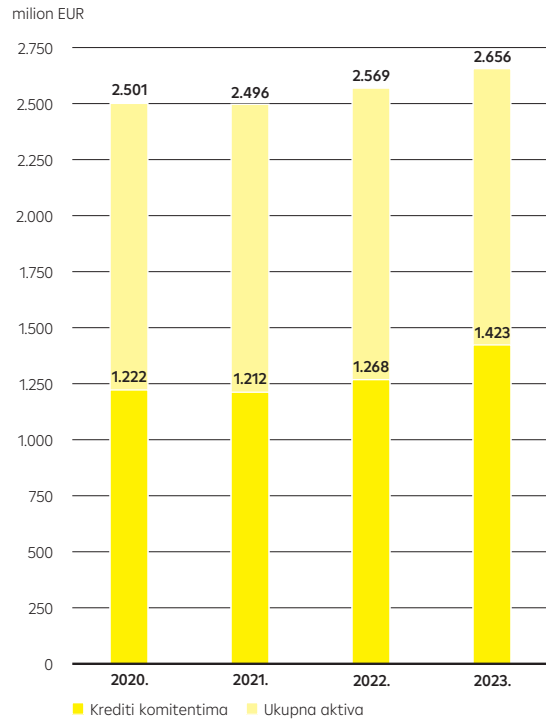
	2023. (000 KM)	2022. (000 KM)	2021. (000 KM)	2020. (000 KM)
Na kraju godine				
Ukupna aktiva	5.195.381	5.024.985	4.882.730	4.892.211
Depoziti komitenata	4.312.117	4.124.055	4.073.309	3.955.130
Kreditni komitentima	2.783.592	2.480.281	2.371.009	2.390.437
Dionički kapital	247.167	247.167	247.167	247.167
Ukupni kapital	669.980	623.593	568.047	574.661
Godišnji rezultati				
Ukupan prihod	280.930	254.849	222.115	210.103
Ukupni troškovi poslovanja	(153.268)	(147.634)	(144.450)	(160.759)
Dobit prije oporezivanja	127.662	107.215	77.665	49.344
Dobit poslije oporezivanja	121.970	100.776	69.527	44.621
Pokazatelji				
Povrat na aktivu (ROA) nakon poreza	2,4%	2,0%	1,4%	1,0%
Povrat na kapital (ROE) nakon poreza	18,2%	16,2%	12,3%	9,3%
Koeficijent trošak/prihod (CIR)	56,8%	57,1%	58,1%	62,8%

	2023. (000 EUR)	2022. (000 EUR)	2021. (000 EUR)	2020. (000 EUR)
Na kraju godine				
Ukupna aktiva	2.656.356	2.569.234	2.496.500	2.501.348
Depoziti komitenata	2.204.750	2.108.596	2.082.650	2.022.226
Kreditni komitentima	1.423.228	1.268.148	1.212.278	1.222.211
Dionički kapital	126.374	126.374	126.374	126.374
Ukupni kapital	342.555	318.838	290.438	293.820
Godišnji rezultati				
Ukupan prihod	143.637	130.302	113.566	107.424
Ukupni troškovi poslovanja	(78.365)	(75.484)	(73.856)	(82.195)
Dobit prije oporezivanja	65.273	54.818	39.709	25.229
Dobit poslije oporezivanja	62.362	51.526	35.549	22.814
Pokazatelji				
Povrat na aktivu (ROA) nakon poreza	2,4%	2,0%	1,4%	1,0%
Povrat na kapital (ROE) nakon poreza	18,2%	16,2%	12,3%	9,3%
Koeficijent trošak/prihod (CIR)	56,8%	57,1%	58,1%	62,8%

Ukupna aktiva sa podatkom o kreditima

U ukupnoj aktivi Banke neto krediti komitenata u 2023. godini učestvuju sa 54%, što je za 5% više u odnosu na 2022. godinu. Bruto krediti komitenata učestvuju sa 57% procenata. Učešće bruto kredita fizičkih lica u ukupnom portfoliju iznosi 63%, a pravnih 37%.

Ukupna aktiva sa podatkom o kreditima

	2023. (000 KM)	2022. (000 KM)	2021. (000 KM)	2020. (000 KM)
Ukupna aktiva	5.195.381	5.024.985	4.882.730	4.892.211
Kreditima komitentima	2.783.592	2.480.281	2.371.009	2.390.437

	2023. (000 EUR)	2022. (000 EUR)	2021. (000 EUR)	2020. (000 EUR)
Ukupna aktiva	2.656.356	2.569.234	2.496.500	2.501.348
Kreditima komitentima	1.423.228	1.268.148	1.212.278	1.222.211

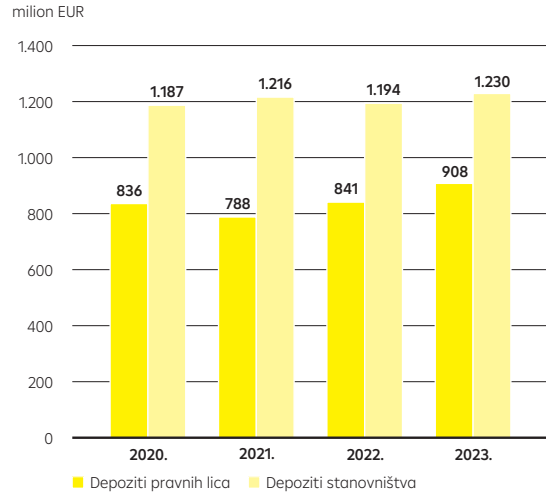
Kreditiranje

	2023. (000 KM)	2023. (000 EUR)	2022. (000 KM)	2022. (000 EUR)	Promjena %	Razlika
Kreditima preduzećima	1.091.261	557.953	942.726	482.008	15,8%	148.535
Kreditima stanovništvu	1.853.609	947.735	1.725.309	882.136	7,4%	128.300
Bruto vrijednost kredita	2.944.870	1.505.688	2.668.035	1.364.145	10,4%	276.835
Umanjenje vrijednosti	(149.326)	(76.349)	(170.395)	(87.122)	(12,4)%	21.069
Neto vrijednost kredita	2.795.544	1.429.339	2.497.640	1.277.023	11,9%	297.904

Depoziti komitenata

Depoziti stanovništva čine 58% ukupnih depozita i bilježe rast u iznosu od 69,856 hiljada KM. U ukupnim depozitima stanovništva, oročeni depoziti čine 22%, a depoziti po viđenju 78%. Učešće depozita stanovništva u ukupnim depozitima na kraju 2023. iznosi 58%, dok je učešće istih u 2022. godini bilo 59%.

Depoziti komitenata

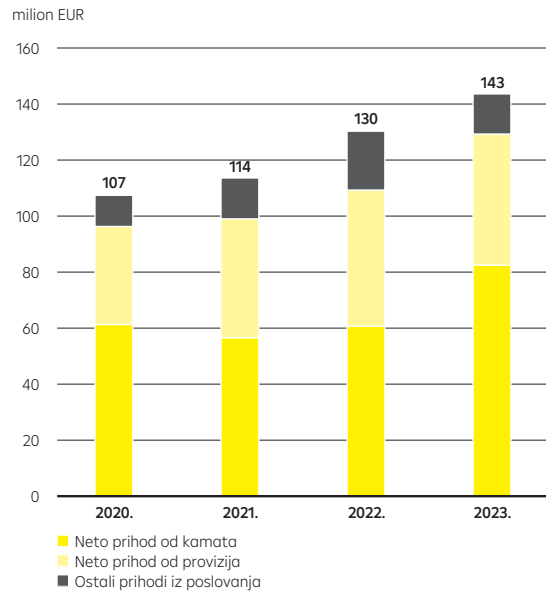
	2023. (000 KM)	2022. (000 KM)	2021. (000 KM)	2020. (000 KM)
Depoziti preduzeća	1.775.406	1.644.535	1.542.012	1.634.313
Depoziti stanovništva	2.404.972	2.335.116	2.378.171	2.320.817

	2023. (000 EUR)	2022. (000 EUR)	2021. (000 EUR)	2020. (000 EUR)
Depoziti preduzeća	907.751	840.837	788.418	835.611
Depoziti stanovništva	1.229.643	1.193.926	1.215.940	1.186.615

Ukupni prihodi (sa strukturom ukupnih prihoda)

U strukturi ukupnih prihoda Banke, neto prihod po kamati učestvuje sa 57%, dok neto prihod od provizija iznosi 33%. Prihod od kamata se povećao u odnosu na prošlu godinu za 22%, dok su se rashodi od kamata smanjili za 25% u odnosu na prošlu godinu.

Ukupni prihodi

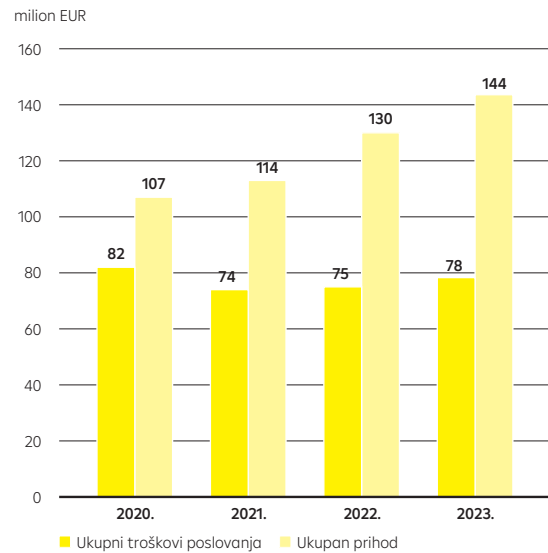
	2023. (000 KM)	2022. (000 KM)	2021. (000 KM)	2020. (000 KM)
Ukupan prihod	280.930	254.849	222.115	210.103
Neto prihod od kamata	161.440	118.712	110.765	119.933
Neto prihod od provizija	91.484	95.073	82.874	68.400
Ostali prihodi iz poslovanja	28.006	41.064	28.476	21.770

	2023. (000 EUR)	2022. (000 EUR)	2021. (000 EUR)	2020. (000 EUR)
Ukupan prihod	143.637	130.302	113.566	107.424
Neto prihod od kamata	82.543	60.696	56.633	61.321
Neto prihod od provizija	46.775	48.610	42.373	34.972
Ostali prihodi iz poslovanja	14.319	20.996	14.560	11.131

Usporedba troškova poslovanja i ukupnih prihoda

Ukupni troškovi poslovanja Banke u posmatranom periodu (2022-2023) bilježe povećanje za 4%, dok ukupan prihodi bilježi rast od 10%.

Usporedba troškova i prihoda

	2023. (000 KM)	2022. (000 KM)	2021. (000 KM)	2020. (000 KM)
Ukupni troškovi poslovanja	(153.268)	(147.634)	(144.450)	(160.759)
Ukupan prihod	280.930	254.849	222.115	210.103

	2023. (000 EUR)	2022. (000 EUR)	2021. (000 EUR)	2020. (000 EUR)
Ukupni troškovi poslovanja	(78.365)	(75.484)	(73.856)	(82.195)
Ukupan prihod	143.637	130.302	113.566	107.424

Pregled poslovanja

Poslovanje sa pravnim licima	24
Poslovanje sa SME klijentima	25
Poslovanje sa fizičkim licima	27
Riznica i Finansijska tržišta	32

Poslovanje sa pravnim licima

U okviru poslovanja pravnim licima 2023. godina je bila obilježena intenziviranim prodajnim aktivnostima, u skladu sa povećanim zahtjevima tržišta. Volumen kvalitetne aktive ovog segmenta je imao rast od 17 procenata u odnosu na prethodnu godinu, nadmašivši cjelokupno tržište koje je raslo 4 procenat. S druge strane, veliki fokus je bio usmjeren i na unapređenje kvaliteta kreditnog portfelja, što je rezultiralo smanjenjem volumena nekvalitetne aktive za 27 procenata.

Depoziti pravnih lica (Corporate) povećani su za 7,3 procenata u odnosu na 2022. godinu, što ukazuje da klijenti i dalje imaju povjerenje u Raiffeisen BANK dd Bosna i Hercegovina, kao sigurnog partnera za deponovanje viška sredstava.

Tokom 2023. godine, segment poslovanja s pravnim licima je postigao izniman uspjeh fokusirajući se na kontinuirano unapređenje odnosa sa klijentima. Kao rezultat toga Banka je osigurala 1. mjesto u istraživanju Net Promoter Score (NPS) za ovaj segment, za 2023. godinu. Banka je prepoznata kao pouzdana institucija koja se odgovorno odnosi prema zajednici i klijentima.

Primarni naglasak u 2023. godini bio je na digitalizaciji, što se ogleda u činjenici da je preko 96 procenata svih transakcija obavljeno putem elektronskog bankarstva. Platforma daVinci eFinance, koja omogućuje online apliciranje za kredite i garancije je uspješno puštena u korištenje tokom 2023. godine.

Raiffeisen banka Bosna i Hercegovina je dobitnik nagrade Global Finance magazina "Najbolja banka za finansiranje trgovine u BiH" (poslovi vezani za garancije/akreditivne/dokumentarne naplate). Ovo istaknuto priznanje ne samo da potvrđuje naš izvanredan uspjeh u sektoru finansiranja trgovine, već također naglašava našu predanost pružanju inovativnih, prilagođenih rješenja koja su usklađena sa rastućim zahtjevima tržišta.

Pružanje aktivne podrške klijentima rezultiralo je zadržavanjem postojećih i akvizicijom novih klijenata, te je 2023. godina završena sa bazom od 2.955 pravnih lica (Corporate). U 2023. godini zadržana je prisutnost na tržištu u svakoj bh. regiji. Ovaj segment je i dalje aktivno usmjeren na razvijanje sveobuhvatnog kvalitetnog odnosa sa svojom bazom klijenata kroz intenzivan angažman na razvoju i promociji kreditnih proizvoda, proizvoda finansiranja trgovine i dokumentarnog poslovanja, Cash Management proizvoda i digitalnih kanala.

Kretanje kreditnog i depozitnog portfolija

Kreditni '000 KM	Decembar 2022.	Juni 2023.	Decembar 2023.
Kreditne Kartice	978	952	953
Kreditne linije	14.096	17.888	14.792
Overdraft	124.856	139.852	134.915
Kreditni za investicije	236.064	242.929	272.243
Kreditni za obrtna sredstva	315.491	289.685	377.893
Ukupno	691.485	691.304	800.795

Depoziti '000 KM	Decembar 2022.	Juni 2023.	Decembar 2023.
Oročeni depoziti	93.049	113.880	150.839
Depoziti po viđenju	1.077.083	1.123.526	1.105.187
Ukupno	1.170.132	1.237.406	1.256.026

Poslovanje sa SME klijentima

Raiffeisen BANK dd Bosna i Hercegovina je i u toku 2023. godine nastavila na razvoju proizvoda iz sljedećih kreditnih linija:

- EIF COSME garantni program,
- EBRD Žene u biznisu,
- EBRD konkurentnost,
- EBRD Go Digital.

U toku 2023. godine veliki fokus smo stavili na digitalizaciju našeg odnosa s klijentima. Digitalne transakcije i elektronska komunikacija s Bankom pojednostavljuje i omogućava bržu svakodnevnu komunikaciju s klijentom, te povećava kvalitet pruženih usluga. Online apliciranje za tekući račun/paket usluga, kredite i garancije dodatno olakšava proces apliciranja za naše proizvode.

U okviru inicijative RBI koja predstavlja stratešku inicijativu koja se veže sa digitalizaciju i automatizaciju procesa Banke, nadograđeno je postojeće aplikativno rješenje za obradu kreditnih zahtjeva klijenta kako bi se klijentima omogućio pristup istom uz podršku prodajnog osoblja. Prednosti ovog rješenja se ogledaju u povećanju dostupnosti digitalnog rješenja za SME klijente koja uključuje automatiku za podršku odlučivanju za kreditne proizvode. Banka kroz SME segment nastoji da prilagodi poslovni model sve većim izazovima i promjenama na bankarskom tržištu, kako bi stvorila održive vrijednosti za sve naše interesne skupine. Svojim klijentima nudimo ESG finansijske proizvode i usluge s ciljem povećanja svijesti klijenata o uticaju klimatskih promjena i dizanju socijalne svijesti u dijelu podržavanja različitosti i jačanju uloge ženske populacije kao i mladih poduzetnika u društvu. Za proizvode iz kategorije "zeleni i socijalni proizvodi", Banka u saradnji sa eksternim kreditorima kroz posebne kreditne linije nudi klijentima različite pogodnosti (isplata incentive, konsultantske finansijske usluge).

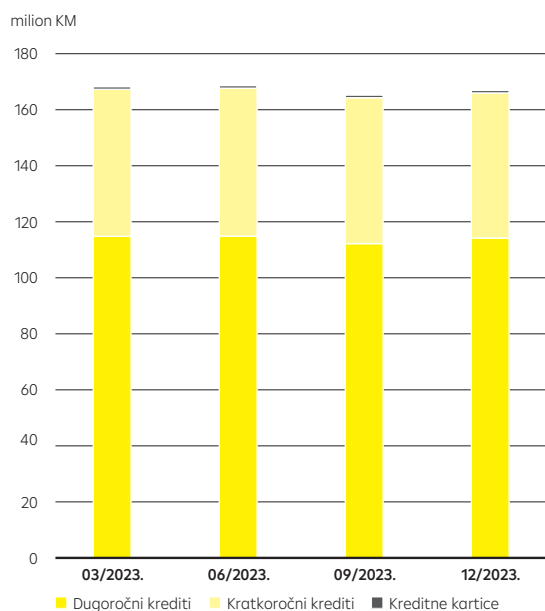
U 2023. godini banka je nastavila sponzorstvo programa "Women in Adria". U sklopu ovog programa organizovane su različite edukativne radionice za žene preduzetnice. Cilj programa je inspirisati, informisati i povezati te edukovati žene poduzetnice, kako bi se poboljšao položaj žene u društvu i njen uticaj u poslovnom svijetu.

Kretanje kreditnog i depozitnog portfolija (SE klijenti):

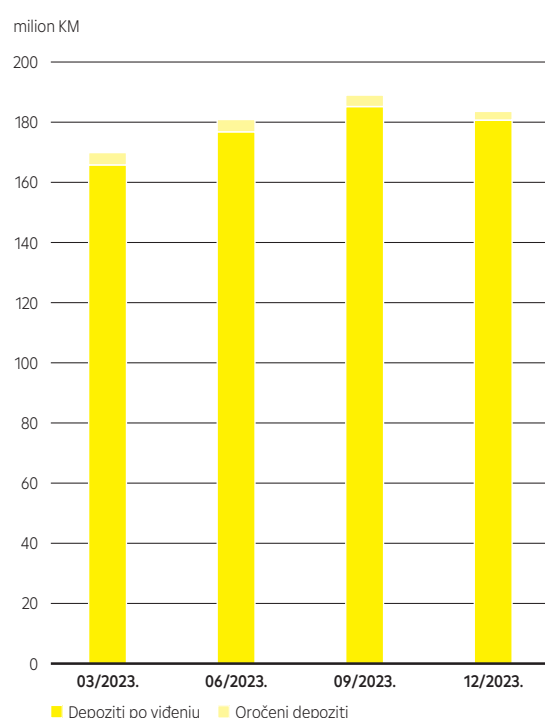
'000 KM	Mart 2023.	Juni 2023.	Septembar 2023.	Decembar 2023.
Kreditne kartice	854	879	882	872
Kratkoročni krediti	52.522	52.783	52.086	51.818
Dugoročni krediti	114.829	114.887	112.212	114.171

'000 KM	Mart 2023.	Juni 2023.	Septembar 2023.	Decembar 2023.
Oročeni depoziti	4.115	4.118	3.754	2.879
Depoziti po viđenju	165.846	176.845	185.233	180.739

Kreditni

Depoziti

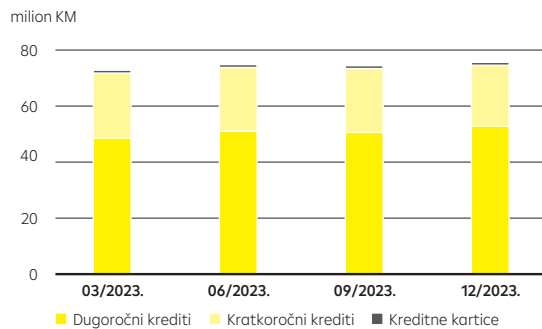

Kretanje kreditnog i depozitnog portfolija (Micro klijenti):

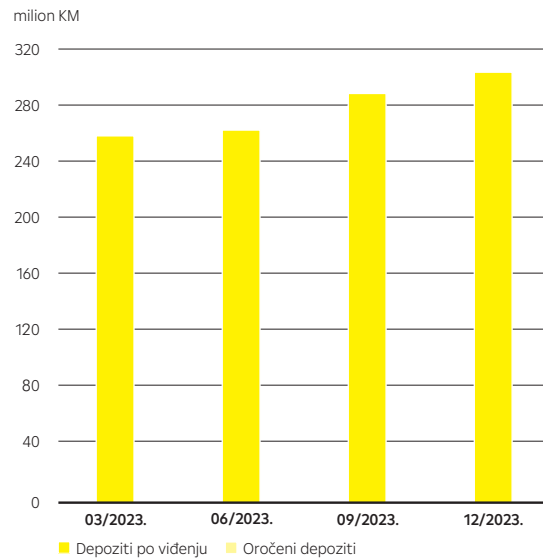
'000 KM	Mart 2023.	Juni 2023.	Septembar 2023.	Decembar 2023.
Kreditne kartice	972	1.019	1.046	1.026
Kratkoročni krediti	23.249	22.688	22.781	21.778
Dugoročni krediti	48.574	51.101	50.617	52.831

'000 KM	Mart 2023.	Juni 2023.	Septembar 2023.	Decembar 2023.
Oročeni depoziti	565	712	768	749
Depoziti po viđenju	258.649	263.576	288.692	303.750

Kreditni

Depoziti

Pogodnosti za SME klijente

U 2023. godini, Banka je nastavila sa aktivnostima na promociji postojećih paketa usluga, istodobno pružajući različit niz pogodnosti u ovisnosti od vrste paketa i klijenata.

Za sve nove SME klijente koji su aplicirali za paket usluga korištenjem digitalnih kanala, Banka je obezbijedila pogodnosti u vidu oslobađanja plaćanja troškova održavanja paketa u periodu od minimalno 6 mjeseci.

Za sve nove SME klijente koji u svojoj vlasničkoj strukturi imaju identifikovanu osobu ženskog spola, i uz apliciranje za Medium paket usluga online putem, Banka je obezbijedila pogodnosti u vidu oslobađanja plaćanja troškova održavanja paketa u periodu od 12 mjeseci.

Banka je pored redovnih edukativnih aktivnosti koji se vežu za promociju i prodaju proizvoda i usluga SME klijenata, poseban akcenat u 2023. godini stavila na edukaciju uposlenika u dijelu implementacije ESG politike i osvještavanja uposlenika o primjeni ESG standarda.

Poslovanje sa fizičkim licima

Raiffeisen BANK dd Bosna i Hercegovina je u 2023. godini kontinuirano radila na istraživanju zadovoljstva klijenata kako bi razvila nove te unaprijedila postojeće proizvode s ciljem većeg zadovoljstva klijenata i ispunjenja njihovih očekivanja u okviru depozitnog, kreditnog i kartičnog poslovanja sa stanovništvom.

Premium Banking remote koncept je poboljšana 2023. godine sa jedinstvenim e-mail adresama i telefonskim brojevima za svaki tim ličnih bankara kako bi klijent mogao brže dobiti odgovoriti i riješiti svoj zahtjev. Remote koncept je uspostavljen i za PI klijente koji ispunjavaju uslove za digitalno bankarstvo i žele uštedjeti vrijeme u poslovanju s bankom

Banka je pokrenula koncept "did you know" kojim educira klijente o prednostima koje imaju sa određenim proizvodima kako bi povećala njihovu svijest o benefitima kao i zadovoljstvo u korištenju tih benefita.

U maju 2023. Godine, Banka je uvela novi investicioni proizvod – Raiffeisen certifikate koji obogaćuju ponudu Banke i izbor klijenta u pogledu ulaganja kako bi klijent mogao da bira različite proizvode u cilju diverzifikacije rizika i ostvarenja većeg profita. Također, u 2023. godini fokus je bio na štednim planovima kako bi se povećala svijest klijenata o važnosti štednje i mogućnosti da kroz manje iznose štednje kroz vrijeme klijent ostvari svoje ciljeve.

Paketi usluga za fizička lica

Paketi usluga su sačinjeni od seta bankarskih i nebankarskih proizvoda i usluga, za koje korisnik plaća jedinstvenu mjesečnu naknadu, uz mogućnost plaćanja manje osnovne naknade kroz pragove bodovanja za pakete Tempo, Glamur i Trijumf.

Klijenti u okviru paketa na raspolaganju imaju debitne kartice sa i bez prekoračenja, kreditne kartice koje imaju mogućnost plaćanja na rate, digitalne servise (Internet bankarstvo, Mobilno bankarstvo, Bankarstvo na Viberu, m-plati). Ponuda Banke obuhvata sljedeće pakete usluga: Raiffeisen CLUB (za studente), Penzioner, Moment, Tempo, Glamur, Trijumf.

U okviru svih paketa usluga su i elektronski servisi čijim korištenjem klijenti plaćaju manje naknade za transakcije u odnosu na gotovinske transakcije na šalterima Banke. U okviru paketa usluga Tempo, Glamur i Trijumf, klijenti imaju i dopunsko zdravstveno osiguranje, kao i porodično putno zdravstveno osiguranje za korisnike paketa Trijumf.

Depoziti stanovništva

U oblasti depozitnog poslovanja, Raiffeisen BANK dd Bosna i Hercegovina u toku 2023. godine bilježi rast ukupnih depozita fizičkih lica za 3,0 procenta u odnosu na 2022. godinu.

Pregled stanja depozita stanovništva

'000 KM	2023.	Promjena	2022.	Promjena	2021.	Promjena	2020.
Depoziti po viđenju	787.120	1,1%	778.492	(5,7)%	825.742	(10,7)%	924.296
Oročeni depoziti	568.601	(15,4)%	672.215	(14,8)%	789.391	2,3%	771.997
Tekući računi	1.047.996	18,7%	882.962	16,2%	760.164	21,6%	625.358
Ukupno	2.403.716	3,0%	2.333.669	(1,8)%	2.375.297	2,3%	2.321.651

Kreditiranje stanovništva

U 2023. godini fokus je bio na digitalizaciji kreditnog poslovanja. Implementiran je prvi potpuno automatizirani proizvod pod nazivom Ikeš gdje postojeći klijenti mogu podnijeti zahtjev za gotovinski kredit iz udobnosti svog doma i dobiti uvjetnu odluku za manje od 8 minuta. U 2023. godini je nastavljen razvoj Ikeš proizvoda na način da isti bude dostupan i novim klijentima uz prethodno potpisivanje CRK saglasnosti. Ponuda klijentima je obogaćena i novim funkcionalnostima kao što je interno i eksterno refinansiranje. Također je izvršena optimizacija procesa apliciranja kako bi se klijentima omogućilo najbolje iskustvo. Kreditna politika je u potpunosti automatizirana kako bi podržala ovaj proizvod s implementacijom novog alata za automatsko odlučivanje. Proces za ovaj proizvod se završava u poslovnici, dok će usvajanje zakona o e-potpisu i video i audio identifikacije pridonijeti daljnjem poboljšanju ovog procesa.

Banka je u 2023. revidirala koncept održivog kreditiranja, te planira nastavak ponude u 2024. godini prema klijentima. Revidirana je CO2 ušteda sa postojećih 20 procenata na 30 procenata, a u cilju usaglašavanja kriterija sa EU zakonima. Ostvareni rast total kredita od 127 miliona KM se većim dijelom odnosio na potrošačke kredite, a uzrokovan je većom potražnjom ove vrste finansiranja.

U cilju porasta stanja kredita Banka je imala dvije velike ATL kampanje sa ciljem promocije nenamjenskih kredita uz pružanje određenih benefita za klijente, kao što je pogodnost – bez naknade za obradu kredita za klijente koji apliciraju putem digitalnih kanala i poklon u visini od 0,5 procenata od iznosa kredita (max 100 KM) za kredite za koje je aplicirano u utorak. Zabilježen je rast kod potrošačkih kredita od 81 milion KM.

Kod stambenih kredita zabilježen je rast od 46 miliona KM. Aktivnosti koje su poduzete prema klijentima su kontinuirana promocija stambenih kredita s određenim benefitima, te proširenju liste investitora za stanogradnju kao rezultat povećane gradnje na tržištu.

Pregled stanja kreditnog portfolija stanovništva

'000 KM	2023.	Promjena	2022.	Promjena	2021.	Promjena	2020.
Dugoročni krediti	1.763.708	7,8%	1.636.217	4,1%	1.571.118	5,4%	1.490.552
Kratkoročni krediti	1.664	(6,0)%	1.771	(8,8)%	1.941	(6,6)%	2.078
Kartični proizvodi	82.288	(12,3)%	93.854	(6,5)%	100.413	3,5%	96.984
Ukupno	1.847.660	6,7%	1.731.842	3,5%	1.673.472	5,3%	1.589.614

Kartični poslovi

Kreditne kartice

Među brojnim aktivnostima promocije beskontaktnog plaćanja, u saradnji s VISA International, Banka je sprovedla nekoliko kampanja pružajući popuste i pogodnosti kod odabranih trgovaca prilikom plaćanja Visa kreditnim karticama. Dodatno, Banka je dobila priznanje i nagradu od partnera VISA International za izuzetan rast volumena plaćanja u 2023. godini, što još jednom potvrđuje napore Banke u promociji digitalnih plaćanja.

Ove godine, Banka je nastavila tradiciju doniranja 0,10 KM za svaku transakciju izvršenu Mastercard Shopping kreditnom karticom organizacijama "Srce za djecu oboljelu od raka", "Sumero" i "SOS Dječje selo Sarajevo". Kao institucija koja vodi računa o okolini, Banka je pionir kada je riječ o izdavanju kartica od recikliranih materijala na lokalnom tržištu.

Prihvata kartica na POS uređajima

U 2023. godini POS i e-commerce segment bilježe značajan rast. Promet na POS terminalima Banke je povećan za 24 procenata, a u e-commerce segmentu (internet plaćanja) za 183 procenata, čime je Raiffeisen banka jedna od vodećih banaka u ovom segmentu poslovanja na domaćem tržištu. Banka je u 2023. godini imala niz značajnih akvizicija i unapređenja usluge koji su doprinjeli rastu segmenta kartičnog prihvata.

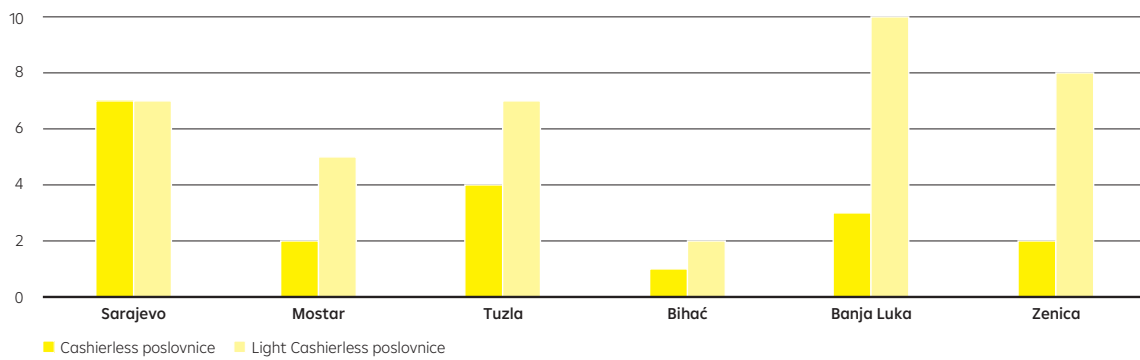
Prihvata kartica na bankomatima

U 2023. godini Raiffeisen BANK dd Bosna i Hercegovina nastavlja unapređenje odnosa s klijentima, širenjem i redistribucijom mreže bankomata širom BiH. Kartični prometi koji su u 2023. godini realizovani na bankomatima Banke su porasli za 16 procenata. Dodatno, Banka kontinuirano radi na povećanju broja multifunkcionalnih bankomata koji klijentima nude veći izbor funkcionalnosti i opcija. Banka je i značajno povećala broj bankomata koji podržavaju NFC (beskontaktno) transakcije.

Koordinacija mreže

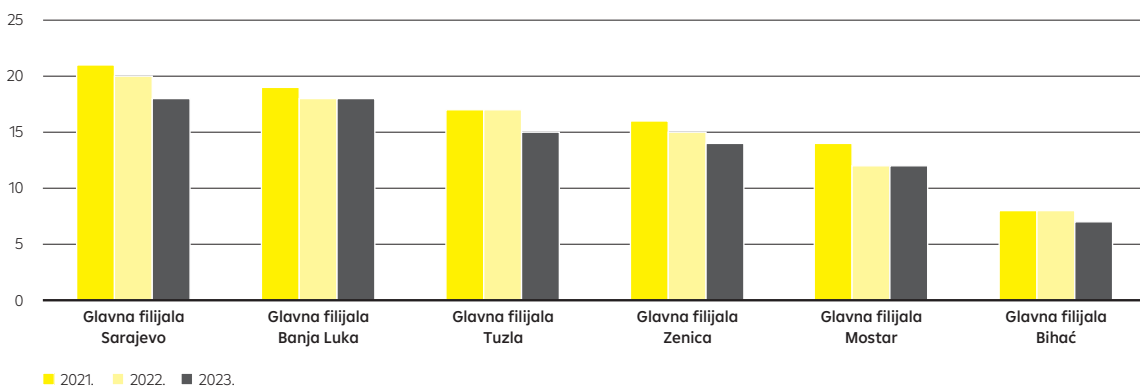
U 2023. godini Banka razvija alternativne kanale prodaje uz uvođenje agilnih metodologija kao novog načina poslovanja uz optimizaciju, modernizaciju i digitalizaciju poslovnica, te 6 poslovnica preusmjerava svoje poslovanje na najbliže alternativne organizacione jedinice. S krajem 2023. godine, Raiffeisen mrežu u Bosni i Hercegovini čini 84 poslovnica, od čega 19 digitalnih poslovnica bez gotovine (cashierless). Uvoden je i novi model poslovnica, Light Cashierless (39), koji podrazumijeva ograničeni rad sa gotovinom u toku radnog vremena poslovnice.

Cashierles i Light Cashierless poslovnice

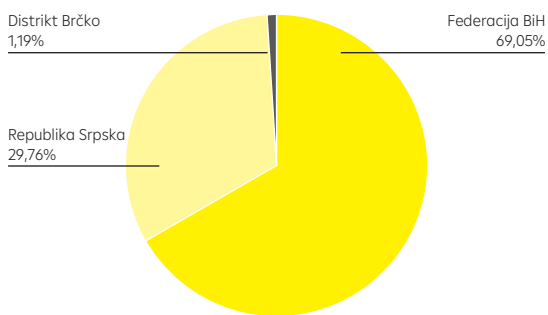

Raiffeisen banka pruža usluge na bankomatima za fizička i pravna lica. Klijenti imaju na raspolaganju 344 ATM uređaja od čega 170 Cash IN/OUT uređaja (63 uplatnoisplasnih uređaja sa iniciranjem pregleda stanja vlastitih računa, plaćanja računa i prenosa sredstava, te 107 BankomatiQ uređaja koji pored navedenih usluga imaju posebnu uslugu za pravna lica). Banka pravnim licima nudi brz i jednostavan prenos depozita putem Cash IN kartica na BankomatiQ uređajima, dostupan 24/7. Glavne poslovnice su formirane u značajnijim administrativnopolitičkim centrima Bosne i Hercegovine i nosioci su administrativne i stručne podrške poslovnoj mreži. Pregled poslovne mreže u periodu 2021.-2023. godine je dat u nastavku:

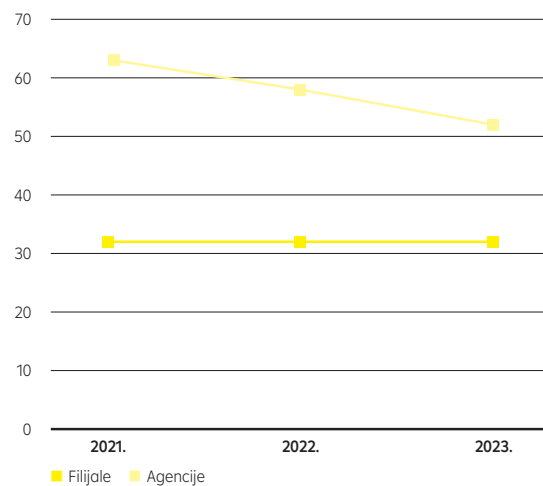
Razvoj poslovne mreže u periodu 2021.-2023. godine

Regionalna rasprostranjenost mreže

Struktura poslovnih jedinica mreže Banke kroz vrijeme

Upravljanje kvalitetom

Raiffeisen BANK dd Bosna i Hercegovina nastavlja kontinuirano zadovoljavati potrebe klijenata kroz pružanje visokokvalitetnih usluga što je ujedno i naš najvažniji cilj. Visoka kvaliteta ne bi bila moguća i bez precizne i detaljne strategije usmjerene na klijenta u upravljanju korisničkim iskustvima po svim tačkama susreta/dodira klijenata i Banke. Obzirom da dešavanja unutar Banke utiču na percepciju klijenata i njihovu lojalnost, možemo zaključiti da se ključ uspjeha nalazi upravo u vrhunskom korisničkom iskustvu.

Doživljaji kao lakoća angažmana, transparentnost, temeljitost i empatija su primarni parametri na osnovu kojih klijenti ocjenjuju zadovoljstvo svojom finansijskom institucijom. Izvršnost u ovim oblastima predstavlja sticanje novih klijenata, ali i unapređenje odnosa sa svim postojećim. Kako bismo pratili trendove i pružili klijentima ono što žele, implementirali smo nekolicinu inovativnih koncepta kao što su Service Design i Connect platforma koje uključuju klijente u naše svakodnevno poslovanje.

Service Design pristup, orijentisan je i fokusiran na klijente, te nam pomaže da kroz unificiran, standardiziran i učinkovit način kreiramo finansijske proizvode i usluge koje su u skladu i sa našom poslovnom strategijom i sa očekivanjima i željama klijenata. Kroz ovaj koncept, moguće je identifikovati i analizirati klijentove potrebe, ponašanja i bolne tačke do u detalje, a novonastala shvatanja i uvide iskoristiti kao osnove i polazna odredišta tokom unapređenja postojećih i razvoja novih proizvoda, usluga i iskustava koja su prepoznata od strane klijenata. Uključivanjem klijenata na samom početku određenog procesa i u sve poslovne segmente, stavljajući se u klijentove cipele, posmatrajući iskustva i interakcije iz njihovog ugla, pomoći će nam u pružanju iskustva koje će biti vrijedno spomena.

Connect koncept nam omogućava da kreiramo unificiran izvor i prioritiziran pregled svih akcija unapređenja, a koja su bazirana na povratnim informacijama i bolnim tačkama klijenata. Ovakav način omogućava otklanjanje silosa kroz proces koji je transparentan i objektivn, i koji gradi trajni kontinuirani proces praćenja po jasno definisanim ulogama, odgovornostima i usvojenim rješenjima. Sistematičnog ovog koncepta nam omogućava da na osnovu direktnog izvora problema, poduzmemo konkretne akcije unapređenja i implementacije rješenja.

Ključna aktivnost koju Banka sprovodi i na osnovu kojih dobiva važne uvide u doživljaje klijenata i njihova iskustva jeste i analiza prigovora, sugestija i pohvala. Tokom protekle godine, kreirali smo i usvojili niz inicijativa koje su ovaj proces učinile mnogo kvalitetnijim, bržim i učinkovitijim za klijente. Na osnovu prikupljenih uvida, uposlenici nastoje odgovoriti na potrebe i zahtjeve klijenata u svakodnevnom radu i nadmašiti njihova očekivanja, i to upravo putem profesionalnošću, brzinom, ljubaznošću i ekspertizom sa kojom pristupaju svom poslu.

Poslovanje klijenata sa bankama, zahtjeva novi pristup obzirom da i sami klijenti kreiraju potpuno nove skupove očekivanja. Samo bankarstvo, više se ne može uklopiti u tradicionalni proces koji počinje i završava u poslovnicima. Modernizovano i digitalizovano iskustvo, uz toplinu ljudskog kontakta i komunikacije postalo je norma koju posvećeno pratimo, a želje i potrebe klijenata naše vodilje koje nastojimo implementirati i pretvoriti u izvanredno korisničko iskustvo.

Pored implementacije Service design-a, ove godine obilježavamo tri godine transformacije Upravljanja odnosa sa klijentima. U protekle tri godine, započeli smo transformaciju upravljanja odnosa sa klijentima koja se pokazala ključnom za naš rast i uspjeh. Dok se bankarska industrija brzo razvija, podaci su postali ključni element u oblikovanju našeg budućeg poslovnog modela. Ovaj hrabar korak omogućio nam je da iskoristimo snagu podataka, omogućujući nam bolje razumijevanje i zadovoljavanje rastućih potreba naših klijenata.

Prioritetizacijom vizije, podsticanjem agilnog pristupa i odabirom strateške tehnologije, postigli smo sjajne rezultate u transformaciji CRM-a. Ostvarili smo izuzetan rast u više područja, a korištenje modernih tehnologija omogućilo nam je proširenje upotrebe našeg CRM sistema, što je dovelo do stvaranja izvanrednih proizvoda.

- Omogućili smo klijentima bolje razumijevanje njihovih navika trošenja i mogućnost da rade na optimizaciji istih.
- Naša rješenja za carbon footprint pomažu klijentima da shvate i smanje svoje emisije CO₂ s planovima da ga uskoro integrišemo u našu mobilnu aplikaciju.
- Personalizacija je postala centralni element u svim našim kampanjama, omogućavajući nam da komuniciramo s klijentima na moderniji i prilagođeniji način.
- Koristeći alate za CRM, poboljšali smo naš proces upravljanja potencijalnim klijentima, osiguravajući da klijentima efikasno pomognemo prilikom donošenja odluka o kupovini.

Zadovoljstvo naših klijenata Raiffeisen iskustvom, inspirisalo nas je da kreiramo moderni Program preporuka za postojeće klijente. Vjerujemo da naši klijenti žele podijeliti izvanredno iskustvo sa svojim prijateljima. Ovaj program služi kao dokaz naše posvećenosti pružanju neusporedivih vrijednosti i osnaživanju naših klijenata da aktivno zagovaraju brend Raiffeisen. Kontekstualna relevantnost je za nas od presudnog značaja. Gradeći na našem postojećem uspjehu, nastaviti ćemo unaprijediti i maksimizirati naše inicijative za personalizirano bankarstvo. Korištenjem podataka i uvida, ciljamo stvaranje visoko prilagođenih i personaliziranih iskustava za naše klijente, dodatno poboljšavajući njihovo zadovoljstvo i angažman. Ovi strateški koraci odražavaju našu posvećenost inovacijama, orijentiranosti prema klijentima i osnaživanju naših klijenata da ostvare svoje finansijske aspiracije. Kroz ove inicijative, ciljamo ojačati našu poziciju kao lidera u industriji i kontinuirano pružati izvanrednu vrijednost našim klijentima.

Centar digitalnog bankarstva

Digitalni servisi

Centar za Digitalno bankarstvo je razvio digitalne servise i funkcionalnosti koje stvaraju navike prema samim servisima i aplikacijama. Ove sluge su sigurne, brze, jednostavne i praktične za klijente.

Raiffeisen Mobilna Aplikacija (RMB)

Raiffeisen banka, kao tržišni lider u poslovanju i digitalizaciji i kao lider u tranziciji, uspjela je da usmeri klijente na korišćenje elektronskih usluga u cilju smanjenja redova u ekspoziturama i olakšavanja poslovanja klijenata sa Bankom. Preko 40 procenata klijenata Banke koristi mobilno bankarstvo, a oko 60 procenata novih klijenata aktivira mobilno bankarstvo. Iz godine u godinu uočava se trend povećanja broja transakcija i obima u odnosu na Banku. Oko 86 procenata ukupnih transakcija se obavlja putem naših e-usluga, a preko 75 procenata putem aplikacije za mobilno bankarstvo.

Raiffeisen Mobilno Bankarstvo i dalje je najbolje ocijenjena aplikacija u odnosu na konkurentske finansijske aplikacije. U protekloj godini razvili smo funkcionalnosti koje utiču na korisničko iskustvo i pružaju korisnicima osjećaj kontrole i sigurnosti. Osim praćenja kartica, klijenti mogu pregledati sve račune i prenositi sredstva u okviru svojih računa i na račune drugih klijenata u Raiffeisen banci i računima drugih banaka. Krajem godine mobilno bankarstvo je obogaćeno s novom funkcionalnošću – Chatbot, koji je direktno povezan sa korisničkom podrškom, koja je na usluzi klijentima 24/7.

Strateška odluka grupe u narednih nekoliko godina baziraće se na mobilnoj aplikaciji, a 2024. godine klijenti će uživati u novim proizvodima i funkcionalnostima koje će se razvijati. Aplikacija je unaprijeđena u protekloj godini kako bi bolje zadovoljila potrebe klijenata. Ove dorade uključuju ispravljanje polja, uvođenje prečica za plaćanje i omogućavanje plaćanja na svim računima. Klijenti sada mogu pristupiti i upravljati svim svojim bankovnim računima, kao i nadgledati svoje kartice. Integracija Chatbota postala je sastavni dio aplikacije, a pred kraj godine Chatbot je povezan sa Kontakt centrom banke.

Chatbot

Krajem 2023. godine, Raiffeisen banka je u produkciju je pustila novi proizvod, Chatbot. Pod nazivom RAIA Virtual Assistant, kao pilot fazu dostupnom za 30 procenata klijenata na RMB kao nova funkcionalnost. Trenutno je virtualni asistent dostupan i na webu u ograničenom kapacitetu, a proširenje se očekuje 2024. godine. Pružajući klijentima ovaj alternativni kanal komunikacije, banka ima za cilj pružiti vrhunsko korisničko iskustvo i ostati na raspolaganju našim klijentima kroz sve kanale komunikacije u interakciji sa Bankom, istovremeno pružajući neophodan ljudski kontakt u složenijim situacijama.

Digitalna prodaja

Raiffeisen banka koja je lider na tržištu u dijelu digitalnog poslovanja i bilježi odlične rezultate u digitalnoj prodaji. Iz godine u godinu imamo veći broj realizovanih proizvoda koji su inicirani digitalnim putem, putem web stranice i mobilne aplikacije. Raiffeisen banka u ponudi za online apliciranje ima mogućnost apliciranja za fizička i pravna lica:

- Tekući račun za fizička lica,
- Tekući račun za pravna lica,
- Apliciranje za tekući račun za studente (Club paket),
- Apliciranje za kredit za fizička lica,
- Apliciranje za kredit za pravna lica,
- Apliciranje za kreditnu karticu,
- Apliciranje za prekoračenje po tekućem računu za fizička lica,
- Biznis kartica za pravna lica,
- Garancije za pravna lica.

Club paket je namjenjen mladima od 15-26 godina i besplatan je do zasnivanja radnog odnosa ili navršениh 26 godina.

Pogodnostima koje sadrži Club paket banka teži ka finansijskom opismenjavanju mladih. S tim ciljem banka je uspostavila saradnju Ekonomskim fakultetom u Sarajevu, Pravnim fakultetom u Sarajevu, te Prirodno-matematičkim fakultetom u Sarajevu, a plan je proširiti saradnju i sa ostalim fakultetima u drugim gradovima Bosne i Hercegovine.

Riznica i Finansijska tržišta

Odjeljenje trgovine i prodaje

Jedna od primarnih aktivnosti Odjeljenja Trgovine i prodaje jeste upravljanje deviznim rizikom i ostvarenje prihoda po osnovu FX poslova. Ostvareni prihod na nivou Banke je na kraju poslovne 2023. godine, uspio zadržati pozitivan trend iz prethodnih godina uprkos usporenijem trendu aktivnosti konverzije fizičkih lica uzrokovanim prelaskom HRK valute u EUR. Dugogodišnje iskustvo pri kontroli deviznog rizika te stalno praćenje i prilagodba vrijednosti svjetskih valuta u odnosu na izraženu dnevnu oscilaciju na svjetskim tržištima, rezultiralo je očuvanju profitne orijentacije RBBH banke u oblasti trgovanja stranim valutama i poslovna godina je okončana sa prihodom od 17,8 mio BAM.

Uspješno kontrolisanje deviznog rizika uz realizovani prihod je posljedica svakodnevnog usavršavanja aktivnosti u oblasti trgovanju deviza koje je Odjeljenje Trgovina i prodaja sebi postavilo kao osnovni cilj uz namjeru da se prilagodi stvarnim potrebama domaćeg i stranog tržišta, njihovim stalnim promijenama i visokim očekivanjima klijenata.

2023. godina je okončana sa stabilnim brojem aktivnih klijenata kojima je omogućen brz pristup informacijama o kretanju vrijednosti valuta na svjetskom tržištu te su im ponudene mogućnosti zaštite od deviznog rizika kroz dogovaranje spot i terminkih transakcija. U svrhu poboljšanja usluge usmjerene prema klijentima, pokrenuta je inicijativa implementacije trading platforme za klijente. Na taj način će i Odjeljenje Trgovine i prodaje biti aktivan sudionik u procesu digitalizacije poslovnih aktivnosti, što je Raiffeisen banka postavila kao jednu od strateških aktivnosti za naredni period.

Tokom cijele godine Odjeljenje trgovina i prodaja uspješno je kontrolisalo devizni rizik na razini pojedine valute, te u ukupnom iznosu za EUR i BAM valute. Sve otvorene devizne pozicije održavane su u okviru limita propisanih od strane Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine (FBA) i u okviru internih limita utvrđenih prema metodologiji Raiffeisen grupacije.

Posebna pažnja zaposlenih unutar Odjeljenja je i u 2023. kao i prethodnim godinama usmjerena prema trgovine efektivnim novcem sa domaćim bankama -partnerima kao i nastavku optimizacije troškova upravljanja efektivnim novcem. U izazovnom periodu pod uticajem rastuće konkurencije među bankama na domaćem tržištu prioritet je bio ostati aktivan sudionik u oblasti trgovine novčanicama i zadržati stabilan broj banaka-partnera.

Izvori finansiranja i finansijske institucije

U toku 2023. godine Banka je nastavila dugogodišnju saradnju sa supranacionalnim finansijskim institucijama na pribavljanju atraktivnih izvora finansiranja u skladu sa zahtjevima tržišta. Banka je zadržala fokus na kreditnim linijama sa komponentom održivosti proširivanjem saradnje sa Evropskom bankom za obnovu i razvoj. U posmatranoj godini je banka nastavila interesovanje za garantne programe te je u toku godine aplicirala za novi garanti program Evropskog investicijskog fonda za podršku malom i srednjem biznisu kao nastavak ranije uspostavljene saradnje.

Institucionalni klijenti i usluge investitorima

Institucionalni klijenti

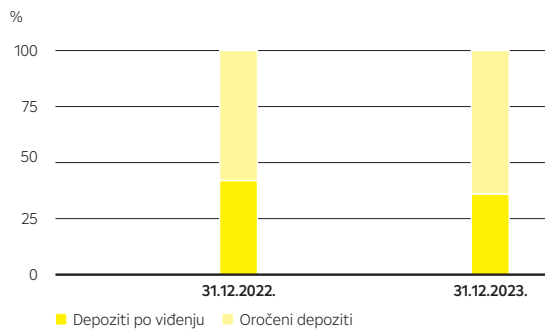
Institucionalni klijenti, poput osiguravajućih društava, mikrokreditnih organizacija, društava za upravljanje fondovima, investicijskih fondova itd., i centralna vlada na nivou BiH s povezanim ministarstvima i državnim tijelima koriste veliki broj proizvoda Banke počevši od transakcijskih računa, kredita, garancija, depozita, business kartica, POS i e-Pay pa do usluga sa vrijednosnim papirima. I u 2023. godini zadržan je značajan tržišni udio na domaćem tržištu, što je još važnije imajući u vidu da su ovi klijenti vrlo osjetljivi na kvalitetu usluge. Banka je ostala jedina banka u BiH čije poslovne kartice (VISA, Mastercard) koriste državne institucije.

Kraj 2023. godine obilježio je pad depozita po viđenju u odnosu na kraj 2022. godine, a i oročeni depoziti su zabilježili pad zbog redovnih dospjeća depozita. No, u strukturi depozita došlo je do porasta procenta učešća oročenih depozita u odnosu na depozite po viđenju, upoređujući strukturu u prethodnoj godini.

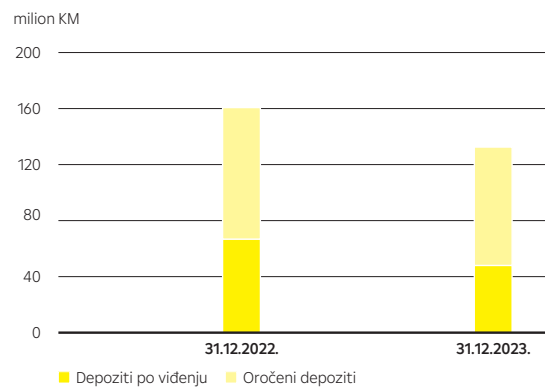
Tokom 2023. godine bilježi se značajan porast odobrenih kredita, prvenstveno dugoročnih, a što je dovelo i do značajno većeg učešća dugoročnih kredita u ukupnim kreditima. To je također pridonijelo povećanju platnog prometa i uspostavljanju čvršćih poslovnih odnosa s klijentima.

Kvalitet usluge i zadovoljstvo klijenata je ispitano i kroz Anketu koju je sproveo Marketing, a u kojoj je 89 procenata ispitanika izrazilo da je zadovoljno uslugom, te se 11 procenata ispitanika izjasnilo da je izrazito zadovoljno uslugom Banke.

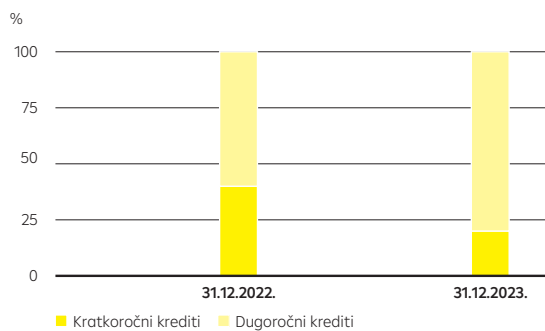
Struktura depozita Institucionalnih klijenata

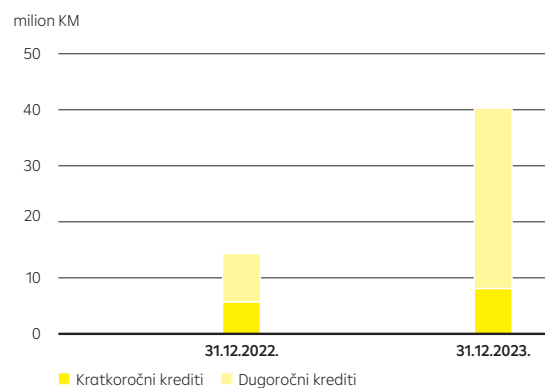
Depoziti Institucionalnih klijenata

Struktura kredita Institucionalnih klijenata

Kreditni Institucionalnim klijentima

Usluge investitorima

Iako su proteklu godinu obilježile velike oscilacije vrijednosti finansijskih instrumenata na međunarodnim tržištima kapitala, **Skrbništvo** je ostvarilo uspješnu poslovnu godinu. Novih 15 klijenata su nam iskazala povjerenje i odlučili se za nas kao pouzdanog pružaoca ove usluge. Visoka kvaliteta pružanja usluga skrbništva je prepoznata i potvrđena i u dvije Ankete zadovoljstva klijenata sprovedenim među domaćim klijentima, kojom prilikom su usluge skrbništva ocijenjene najvišim ocjenama.

U segmentu **poslova depozitara u emisiji i prometu** u 2023. godini Banka je uspješno obavljala sve poslove u skladu sa zakonskim propisima i na zadovoljstvo svojih klijenata. U okviru segmenta **administracije fondova** fokus je bio na održanju i očuvanju stabilnog poslovanja kroz dodatno unapređenje visokog nivoa kvaliteta usluga klijentima. Dokaz kvalitete naših usluga je i stabilan broj klijenata te je u ovoj oblasti Banka i dalje najbolje pozicionirana banka na lokalnom tržištu sa pokrivenošću tržišta od 55 procenata. Dozvole za obavljanje poslova depozitara u emisiji i prometu vrijednosnih papira, kao i za poslove depozitara fondova, su uspješno produžene, čime je od strane Komisije za vrijednosne papire FBiH potvrđeno da Banka permanentno ispunjava sve zakonske uslove za pružanje usluga banke depozitara.

U oblasti **Brokerskih poslova**, Banka djeluje kao profesionalni posrednik na Sarajevskoj berzi-burzi vrijednosnih papira, te je u 2023. godini zauzela drugo mjesto po broju obavljenih transakcija i prvo mjesto po ostvarenom prometu. U prošloj godini bili smo jedini profesionalni posrednik čije usluge je koristilo Federalno Ministarstvo finansija za organizovanje primarnih emisija državnih obveznica i trezorskih zappisa. Na domaćem tržištu, klijenti su najviše bili zainteresirani za trgovinu dužničkim vrijednosnim papirima emitenata koji imaju kontinuitet isplate dividende. Na stranim tržištima ostvaren je značajan promet sa RBI certifikatima od strane premium klijenata.

Finansijski izvještaji

Godišnji izvještaj o poslovanju za 2023. godinu	36
Odgovornost Uprave za pripremu i odobrenje odvojenih finansijskih izvještaja	41
Izveštaj nezavisnog revizora	42
Odvojeni Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti	46
Odvojeni Izvještaj o finansijskom položaju	47
Odvojeni izvještaj o novčanim tokovima	48
Odvojeni izvještaj o promjenama na kapitalu	49
Napomene uz odvojene finansijske izvještaje	50

Godišnji izvještaj o poslovanju za 2023. godinu

a) Sve značajne događaje nastale u periodu od završetka poslovne godine do datuma predaje finansijskog izvještaja

Banka nije imala značajnih događaja u periodu od završetka poslovne godine do datuma predaje finansijskih izvještaja.

b) Procjena očekivanog budućeg razvoja pravnog lica

Poslovna 2023. godina bila je iznimno izazovna na globalnom i evropskom nivou budući da je to bila godina intenzivne borbe protiv inflacije, koja je dovela i do historijskog zaokreta u monetarnoj politici Evropske centralne banke i ostalih evropskih banaka, uslijed čega su referentne kamatne stope dosegle rekordne iznose, i dovele do neminovno značajnog usporavanja ekonomskih aktivnosti i tehničke recesije u Euro zoni. Budući da je evropska ekonomija kao i inflacija doživjela značajno usporavanje u drugom polugodištu 2023. godine, za 2024. godinu se predviđa ekonomska stabilizacija evropskih i regionalnih ekonomija na koje je BiH ekonomija primarno oslonjena.

U tom kontekstu, **očekuje se dinamičniji ekonomski rast u Bosni i Hercegovini u 2024. godini na način da bi se stopa rasta BDP-a trebala vratiti na historijski prosjek realnog rasta od 3% na godišnjem nivou**, nakon ispodprosječnog rasta iz 2023. godine koji je procijenjen na nivou od 1,8% godišnje. Inflacija bi također trebala nastaviti sa daljnjim procesom usporavanja na nivo od 3% godišnjeg prosjeka, nakon 6,1% zabilježenih u 2023. godini.

Nakon rekordne godine u smislu profitabilnosti i finansijske stabilnosti (rekordan nivo NPL-ova popraćen sa visokim nivoom likvidnosti i kapitaliziranosti) za bankarski sektor u 2023. godini, pozitivna dinamika rasta očekuje se i u 2024. godini. **Očekuje se nastavak stabilnog rasta aktive i kreditiranja u bankarskom sektoru bez značajnijeg rasta kamatnih stopa u odnosu na 2023. godini.** Stoga je projicirani rast kredita od 4,5 – 5% godišnje i depozita od 7,5% godišnje, pri čemu predviđamo stabilan rast kredita za stanovništvo i moguće pojačano korporativno kreditiranje imajući u vidu očekivani oporavak ukupne ekonomske i investicijske aktivnosti. Dodatna stimulacija rastu bi mogla proizaći iz pozitivnog razvoja na političkom planu u smislu ubrzanijeg kretanja Bosne i Hercegovine na EU integracijskom putu imajući na umu mogućnost korištenja finansijskih sredstava iz EU fonda za rast koji je planiran za regiju Zapadnog Balkana. U skladu sa projiciranim kretanjem ključnih makroekonomskih kategorija, **Banka je prilagodila inicijalna očekivanja rasta ključnih kategorija svojih kredita i depozita očekivanom ekonomskom i političkom okruženju te ukupnog poslovnog plana i rezultata za 2024. godinu koji se revidira kroz redovne procese kvartalnog finansijskog prognoziranja Banke ("quarterly forecasts").**

c) Najvažnije aktivnosti u vezi sa istraživanjem i razvojem

Što se tiče istraživanja i razvoja, jedan od ključnih elemenata strategije Banke je digitalna transformacija i automatizacija procesa koja podrazumijeva aktivnosti na polju prije svega zamjene Core Banking Systema (CBS) banke u toku 2024. godine koji će omogućiti značajno unapređenje i brzinu poslovanja u svim segmentima Banke te digitalizaciju i automatizaciju određenih neutralnih i kreditnih proizvoda. Banka u svim poslovnim segmentima ubrzano **radi na projektima digitalizacije i automatizacije procesa unutar Banke te procesa poslovanja i obrade svih vrsta transakcija sa klijentima, što će zasigurno doprinijeti značajno unapređenju ukupnog obima poslovanja i iskustva klijenata sa Bankom.**

Banka je također započela određene aktivnosti na usklađivanju **svoga poslovanja sa ESG principima poslovanja i upravljanja ESG rizicima** kako bi cjelokupnu organizaciju, procese i proizvode prilagodila **najboljim ESG praksama iz Evropske unije.**

Na osnovu preporuka Raiffeisen Bank International-a (u daljem tekstu: RBI Grupacije), uspostavljena je nova organizaciona jedinica: **Istraživanje, Strategija i ESG upravljanje kao centar kompetencije za upravljanje ESG principima poslovanja na nivou cijele Banke**, i uz učešće višeg management-a, koji će na savjetodavnom nivou, pružati podršku u provođenju ESG standarda u Banci. Ovakva upravljačka i savjetodavna struktura na nivou Banke će zajednički definirati prioritete i ciljeve vezane za integriranje ESG rizika i principa poslovanja sa klijentima Banke, te ukupnog upravljanja održivošću Banke, nastojeći da se holistički pristup "ESG upravljanja pod jednim krovom" primjenjuje u praksi.

Za realizaciju aktivnosti uspostavljena su tri stuba aktivnosti: **Stub 1# Održiva finansijska postignuća; Stub 2# Ključne poslovne aktivnosti sa klijentima; Stub 3# Regulatorno usklađivanje, upravljanje i izvještavanje.**

Pokrenuto je uspostavljanje procesa prikupljanja ESG podataka i ESG procesa unutar Banke kao pomoć prodajnom osoblju u prepoznavanju, 'označavanju' i izvještavanju o ESG kreditnim i ostalim proizvodima i transakcijama, te aktivnosti na usklađivanju "Zelenih" i "Socijalnih" kreditnih proizvoda u skladu sa standardima podobnosti za ESG RBI Grupacije i lokalnom regulativom.

Banka je, također, vršila neophodne pripreme za detaljnu provedbu i usklađivanje sa ključnim regulatornim odlukama koje se odnose na **Smjernice za upravljanje rizicima povezanim sa klimatskim promjenama i okolišnim rizicima**, te **Odluke o mjerama za jačanje finansijske inkluzije i održivog poslovanja banke**, koji će zasigurno obilježiti poslovanje bankarskog sektora u 2024. godini.

d) Informacije o otkupu vlastitih dionica, odnosno udjela

Banka u 2023. nije vršila otkup vlastitih dionica, odnosno udjela.

e) Informacije o poslovnim segmentima

Banka posluje u pet osnovnih poslovnih segmenata koji su detaljnije prikazani u napomeni 7.

f) Korišteni finansijski instrumenti ako je to značajno za procjenu finansijskog položaja i uspješnosti poslovanja pravnog lica

Izvori finansiranja

Strategijski okvir finansiranja prvenstveno se bazira na obezbjeđenju izvora finansiranja prema namjeni i rokovima koji bi obezbijedio sredstva za planiranje kreditne aktivnosti poslovnih funkcija uz održavanje troškovno prihvatljivog, nerizičnog nivoa likvidnosti.

Prilikom sačinjavanja opšteg godišnjeg plana finansiranja, uzima se u obzir

- potreba za finansiranjem koja proističe iz planiranog/budžetiranog strateškog razvoja bilansa, odnosno planiranih poslovnih aktivnosti u segmentu plasiranja kredita.
- planirane aktivnosti na depozitnoj osnovi.
- održavanje likvidnosti u o regulatornim okvirima kao i okvirima Grupe.
- potreba za izvorima finansiranja od supranacionalnih institucija (kreditne linije).

Pri definisanju opšteg godišnjeg plana finansiranja, Banka je utvrdila da su definisani planovi izvora finansiranja usklađeni sa:

- poslovnim modelom banke
- sveobuhvatnom strategijom poslovanja
- tolerancijom izloženosti riziku
- procjenom stabilnosti izvora finansiranja
- dostupnim izvorima finansiranja na tržištu
- očekivanim promjenama u riziku izvora finansiranja
- adekvatnim stepenom oslanjanja na javne izvore finansiranja
- prihvatljivim uticajem na kreditne aktivnosti banke itd.

Analiza historijskih podataka u poređenju sa planom za naredni period, uzimajući u obzir i eventualno dodatne spoznaje, pokazuje stepen provodivosti plana likvidnosti i izvora finansiranja. Na bazi historijskih pokazatelja cijeni se da je struktura izvora finansiranja adekvatna i dostatna za realizaciju poslovnih planova i rast Banke.

Banka procjenu izvora finansiranja i rizika izvora finansiranja, nakon izvršenja plana izvora finansiranja, prati redovno, odnosno na mjesečnoj osnovi i to putem obrnutog testiranja plana izvora finansiranja. Ostvarene vrijednosti sa porede sa planiranim, kako u dijelu izvora tako i u dijelu plasmana, kao i ispunjenja regulatornih i grupacijskih zahtjeva i ograničenja.

Posebna pažnja obratnom testiranju plana izvora finansiranja se posvećuje po okončanju finansijske godine. Predmetno testiranje treba da pokaže da li su ostvareni definisani, odnosno planirani izvori finansiranja, da li su ispunjeni svi regulatorni i grupacijski zahtjevi i ograničenja, kao i da li su isti bili dostatni da održe postojeći aktivni portfolio i omoguće njegov rast u skladu sa poslovnim planovima.

Analizom, dolazimo do zaključka da su ostvareni izvori finansiranja omogućili ispunjavanje svih regulatornih i grupacijskih likvidnosnih zahtjeva i ograničenja, te omogućili održavanje i rast aktivnog portfolia.

Novčana sredstva i plasmani

B Banka u okviru stalne optimizacije likvidnosti vrši procjenu držanja potrebnih novčanih sredstava (gotovina) za potrebe poslovanja, kao i novčanih sredstava koje Banka drži na računima u inostranstvu, za potrebe platnog prometa i ostalih transakcija uvažavajući trenutna kretanja kamatnih stopa na tržištu, rejting i adekvatnost Banaka kod kojih Banka drži sredstva (Money Market ili nostro računi), kao i obračun RWA.

Na ovaj način se postiže maksimalna optimizacija likvidnosti, uvažavajući gore nabrojane elemente, što u krajnjoj instanci pozitivno utiče na finansijski položaj i cjelokupnu uspješnost poslovanja Banke. Sa aspekta poslovanja Tržišta (Markets), Banka nema derivatne transakcije (finansijske instrumente) koje bi bile značajne za procjenu finansijskog položaja Banke. Naime, Banka nudi klijentima FX Forward / Flexi Forward transakcije ali su iste obimom i prihodovno neznačajne.

Što se tiče portfolia vrijednosnih papira, kao vrste finansijskih instrumenta, Banka iste ne drži u tzv. "knjiga trgovanja" već "do dospjeća". Ukupni porfelj vrijednosnih papira se sastoji iz portfolia Tržišta i portfolio Riznice koji prvenstveno ima funkciju zaštitnog sloja likvidnosti (liquidity buffera). Finansijski rezultat tj. prihod od poslovanja sa vrijednosnim papirima za 2023. godinu, ostvaren na portfoliju Tržišta je cca 874 hiljada KM, dok je prihod ostvaren na portfoliju Riznice cca 3.382 hiljade KM.

Većina "značajnog" dijela prihoda za Banku se odnosi na FX transakcije (spot), ali to su standardne transakcije razmjene valuta. Finansijske instrumente kao futures, opcije i slično Banka nema, niti nudi kao proizvode.

Finansijske instrumente kao futures, opcije i slično Banka nema, niti nudi kao proizvode.

g) Ciljevi i politike pravnog lica u vezi sa upravljanjem finansijskim rizicima; zajedno sa politikama zaštite od rizika za svaku planiranu transakciju za koju je neophodna zaštita

Kreditni rizik

Strategija preuzimanja i upravljanja kreditnim rizikom odražava profitabilnost banke, kreditnu kvalitetu i ciljeve rasta portfolija te je u skladu s okvirom sklonosti Banke za preuzimanje rizika i unutar istog kreditnog rizika, politikom diverzifikacije i cjelokupnom korporativnom strategijom i poslovnim ciljevima Banke.

Strategija preuzimanja i upravljanja kreditnim rizikom uključuje:

- Uspostavljanje primjerenog okruženja za upravljanje kreditnim rizikom,
- Neprestanu izgradnju jake kreditne kulture,
- Kontinuitet u stratejskom pristupu tako da je dugoročno održiva i kroz različite ekonomske cikluse
- Adekvatno i učinkovito komuniciranje strategije i politike kreditnog rizika u cijeloj banci. Svo relevantno osoblje treba jasno razumjeti pristup banke pri odobravanju i upravljanju kreditnim rizikom i treba biti odgovorno za poštivanje internih politika i procedura.
- Identifikaciju ciljnih tržišta i ukupne karakteristike koje bi Banka htjela postići u svom kreditnom portfoliju uključujući različite nivoe diverzifikacije i tolerancije koncentracija,
- Održivo i odgovorno ulaganje kroz primjenu ESG (Environmental, Social and Governance) faktora
- Primjenu adekvatnih politika i procedura obezbjeđenja kreditnih plasmana za ublažavanje kreditnog rizika,
- Minimiziranje negativnih posljedica ulaganja sa pogoršanom kreditnom kvalitetom koje se sprovodi putem:
  - kreditiranja u skladu sa usvojenim politikama,
  - neprestanog aktivnog i profesionalnog upravljanja odnosima sa klijentima,
  - ranog prepoznavanja i aktivnog upravljanja povećanim kreditnim rizikom,
  - ispravne kategorizacije kreditnog rizika,
  - definisanja odgovarajućih strategija nekvalitetnih kreditnih plasmana,
  - razumljivog i jakog programa naplate nekvalitetnih kreditnih plasmana u slučaju evidentnog ili potencijalnog gubitka za Banku.

Cilj upravljanja kreditnim rizikom je osigurati da se ne prekorači odgovarajući nivo rizika potrebnog za održivi razvoj koji podrazumijeva makroekonomsko okruženje.

Opća načela za upravljanje kreditnim rizikom:

- Svjesnost i razumijevanje rizika,
- Odgovornost Biznis segmenta,
- Razdvajanje i nezavisnost funkcija rizika.

Upravljanje kreditnim rizikom je definisano u važećim kreditnim politikama koje se ažuriraju na godišnjoj osnovi. Jedinice Upravljanje kreditnim rizikom Retail i Upravljanje kreditnim rizikom Corporate, SE, FI & LRG kreiraju prijedloge kreditnih politika za poslovne segmente pojedinačno, a iste su predmet odlučivanja Uprave i Nadzornog odbora Banke.

Upravljanje kreditnim rizikom obuhvata upravljanje svim potkategorijama kreditnog rizika kojima je Banka izložena ili bi mogla biti izložena.

Upravljanje istima se vrši kroz:

- provođenje procesa analize, rangiranja klijenata i ocjene rizika kod odobrenja plasmana,
- donošenje odluke o odobravanju plasmana na temelju jasno definisanih kriterija u kreditnim politikama, uključujući i pre-kogranične transakcije,
- aktivan monitoring portfolija i prijedlog za klasifikaciju aktive,
- održavanje izloženosti po vrstama poslova, proizvodima, klijentima i industrijama na željenom nivou (isti se definiše se kroz godišnji proces budžetiranja, definisanja kreditne politike, limita i sl),
- održavanje vjerovatnoće defaulta (PD – probability of default)/Default rate na prihvatljivom nivou,
- upravljanje instrumentima osiguranja,
- primjenom tehnika smanjenja kreditnog rizika (instrumenti osiguranja su jedna od glavnih strategija i mjera koje se koriste za smanjenje izloženosti kreditnim rizicima),

- održavanje pokrivenosti portfolija prihvatljivim kolateralom na zadovoljavajućem nivou (minimalna pokrivenost u ovisnosti od rejtinga klijenta se definiše na godišnjem nivou kroz respektivnu kreditnu politiku, te se kroz kontrolu izuzetaka od kreditne politike, stalni monitoring vrijednosti i elemenata prihvatljivosti kolaterala nastoji održavati na targetiranom nivou),
- provođenje strategije naplate, kao i oporavka problematičnih plasmana primjenom tehnika aktivnog upravljanja problematičnim plasmanima u svim fazama kašnjenja čemu je posvećena posebna pažnja u zasebnim organizacijskim jedinicama Upravljanje posebnom aktivom Non Retail & SE i Kolateralima i Naplata potraživanja Retail.
- održavanje konačnog gubitka nakon naplate na zadovoljavajućem nivou (Loss Given Default), kroz adekvatnu kolateralizaciju i rezervisanja.

Rizik likvidnosti

Strategijski okvir upravljanja likvidnošću obuhvata upravljanje usklađenom likvidnošću, upravljanje likvidnošću aktive te upravljanje pozajmljenom likvidnošću (pasivom), poštujući ključne principe upravljanja likvidnošću kao i ILAAP principe u planiranju likvidnosti i izvora finansiranja (odgovornost, proporcionalnost, kontinuitet, značajnost rizika, sveobuhvatnost i "pogled u budućnost").

Upravljanje likvidnošću i rizikom likvidnosti je ugrađeno u strategije, politike, procedure, koje osiguravaju efektivnu diverzifikaciju i s aspekta izvora sredstava i s aspekta njihove ročnosti.

Prilikom predviđanja i planiranja novčanih tokova posebna pažnja se posvećuje praćenju lokalnog tržišnog okruženja prvenstveno s aspekta potreba klijenata u vidu praćenja dospjeća velikih depozita i planiranja njihovog reugovaranja. Banka u planiranje svojih likvidnosnih potreba uključuje i planiranje odliva prema vanbilansnim obavezama (akreditivima, garancijama, ugovorenim kreditnim linijama) dok za depozite bez dospjeća procjenu potencijalnog odliva vrši na osnovu dosadašnjih zapažanja (iskustava) baziranih na godišnjim trendovima i modelima koji su interno razvijeni.

Banka, pri definisanju i održavanju adekvatnog nivoa likvidnosti posebnu pažnju posvećuje obezbjeđenju dovoljnog kapaciteta rezervi likvidnosti koje bi koristila za kratkoročnu intervenciju u situaciji likvidnog šoka.

Iznos potrebne i rezervne likvidnosti Banka formira na osnovu tekuće i projektovane pozicije i koeficijenta likvidnosti uz sagledavanje općih ciljeva utvrđenih godišnjim budžetom Banke. Tako se planira odgovarajući portfolio likvidnih sredstava koja uvijek mogu:

- (1) zadovoljiti tekuće i očekivane potrebe za likvidnošću,
- (2) ispuniti regulatorne zahtjeve u vezi sa likvidnim sredstvima. Upravljanje rizikom likvidnosti Banke se zasniva na:

Upravljanje rizikom likvidnosti Banke se sastoji od:

- Strategiji i Planu obezbjeđenja sredstava za realizaciju poslovnih planova i planova za teško predvidive i vanredne situacije, na kraći i duži rok, koji treba da pokažu sposobnost Banke da preventivno i efikasno upravljati kako rutinskim, tako i neočekivanim promjenama svoje likvidne pozicije
- Jasno definisanom procesu upravljanja rizikom likvidnosti (identifikacija, procjena, mjerenje, monitoring izloženosti i kontrola cijelog procesa) sa jasno definiranim ulogama i odgovornostima, i dokumentovanom u internim aktima
- Razvijenom informacionom sistemu koji predstavlja osnovu uspješnog upravljanja rizikom likvidnosti na dnevnoj osnovi i njegove kontrole.

Također, upravljanje rizikom likvidnosti podrazumijeva uključenost organa Banke u upravljanje kojima podršku u upravljanju pružaju odbori i svi uposlenici koji su indirektno ili direktno uključeni u preuzimanje i upravljanje te kontrolu rizika likvidnosti a prvenstveno:

- *Uprave Banke i Nadzornog odbora*, koji je odgovoran za strategiju upravljanja ovim rizikom, kao i donošenje odluke o obuhvatnom okviru za upravljanje rizikom likvidnosti na nivou banke
- *Višeg menadžmenta*, koji je odgovoran za primjenu politika upravljanja ovim rizikom, nadzor nad implementacijom, održavanjem i upravljanje informacionim i drugim sistemima, i uspostavljanje efikasne interne kontrole nad procesom upravljanja rizikom likvidnosti
- *Odbora za upravljanje aktivom i pasivom* (ALCO odbor), čiji sastav čini stariji menadžment, obično iz funkcije Riznice i funkcije upravljanja Rizicima (obično menadžment za upravljanje rizikom likvidnosti) i
- *Kontrolne funkcije upravljanja rizicima* koji imaju potrebna iskustva u kontroli ovim rizikom, primjenjuju odgovarajuće procese i procedure i rade relevantne ekspertize.

Tržišni rizik

Strategija upravljanja tržišnim rizicima je ograničavanje izloženosti istim odnosno održavanje nivoa preuzetog rizika u okviru planirane sklonosti odnosno planiranog rizičnog profila za tržišne rizike uvažavajući regulatorna ograničenja. Radi održavanja adekvatnog nivoa izloženosti tržišnim rizicima definirana su ograničenja tzv. interni limiti uz prvenstveno uvažavanje regulatornih limita.

Proces preuzimanja i upravljanja tržišnih rizika i proces kontrole ovih rizika su jasno organizaciono razgraničeni, što znači da se upravljanje i preuzimanje tržišnim rizicima primarno provodi u organizacionoj jedinici Tržišta, a kontrola istih se obavlja u okviru jedinice Kontroling rizika, odnosno Grupe za upravljanje tržišnim rizikom.

Grupa Upravljanje tržišnim rizikom vrši dnevne kontrole usklađenosti pozicija sa internim i regulatornim limitima i iste su definirane u važećim internim aktima.

Politika upravljanja tržišnim rizicima se zasniva na jasno definisanim ulogama i odgovornostima, procedurama i procesima rada, načina identifikacije, mjerenja, praćenja, kontrole, izvještavanja i procedura eskalacije.

Proces upravljanja i preuzimanje tržišnog rizika i proces kontrole ovog rizika su jasno razgraničeni na različite organizacione dijelove zadužene za ovaj rizik, što znači da se upravljanje i preuzimanje tržišnog rizika primarno provodi u organizacionoj jedinici Tržišta/Trgovina i prodaja, a kontrola istog se obavlja u okviru jedinice Kontroling rizika, odnosno Grupe Upravljanje tržišnim rizikom.

Uloge i odgovornosti za identifikacije, mjerenje, praćenje, kontrole, izvještavanje i procedure eskalacije su detaljno opisane u krovnim dokumentima Kontroling rizika/Grupe Upravljanje tržišnim rizikom, a to su Pravilnik za upravljanje tržišnim rizicima i Procedure za upravljanje tržišnim rizicima.

Kamatni rizik u bankarskoj knjizi

Strategija upravljanja kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi temelji se na utvrđivanju okvira sklonosti za preuzimanje rizika uvažujući trenutne i buduće poslovne planove i aktivnosti kao i sposobnost za preuzimanje ovog rizika koja uvažava regulatorna ograničenja. U svrhu ispunjenja strategije, Banka određuje pokazatelje i ciljane vrijednosti odnosno limite. Kontrole i poduzimanja aktivnosti u slučaju narušavanja limita i internih indikatora omogućavaju blagovremenu reakciju i ublažavanje ovog rizika. Frekvencije kontrola su organizovane na dnevnom nivou (za definirane interne RBI indikatore), kako bi se omogućila blagovremena provjera statusa iskorištenosti limita i internih indikatora, te kako bi se što adekvatnije poduzele korektivne mjere ublažavanja rizika, te u slučaju narušavanja limita, poduzele potrebne aktivnosti "vraćanja pozicija" u okvire definisanih limita.

Upravljanje kamatnim rizikom temelji se na sljedećim načelima:

- upravljanju ravnotežom u refinansiranju aktive u dijelu rokova, valuta i vrsta kamatnih stopa s ciljem minimiziranja rizika promjene kamatnih stopa i uticaja na poslovni rezultat
- definisanju limita izloženosti kamatnom riziku analizom kamatno osjetljive aktive i pasive, koji su osjetljivi na promjenu kamatnih stopa sa stanovišta roka dospjeća i iznosa
- ugovaranju kamatnih stopa kako je utvrđeno Tarifom Banke
- utvrđivanju komponenti referentnih kamatnih stopa
- stres testiranjem
- praćenju pokazatelja profitabilnosti.

Proces kontrole kamatnog rizika u bankarskoj knjizi se sastoji od mjerenja i modeliranja rizika, postavljanja i monitoringa limita, kontrolirajući i upravljajući pozicijama u okviru limita, kao i procesom eskalacije limita.

Politika upravljanja kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi se zasniva na jasno definisanim ulogama i odgovornostima, procedurama i procesima rada, načina identifikacije, mjerenja, praćenja, kontrole, izvještavanja i procedura eskalacije.

Operativni rizik

Operativni rizik je rizik gubitka zbog neadekvatnih ili neuspjelih internih procesa, ljudi i sistema ili vanjskih događaja, uključujući pravni rizik.

Strategija u vezi sa upravljanjem operativnim rizikom podrazumijeva:

- jasnu internu organizaciju sa razdvojenim funkcijama upravljanja operativnim rizikom (odgovorne specijaliste za operativni rizik – tzv. DORS funkcije i menadžere operativnog rizika – tzv. ORM funkcije) kao i funkcijama kontrole tih rizika (Kontroling operativnih rizika – tzv. ORC funkcija, Izvršni direktor za rizike – CRO, Odbor za upravljanje operativnim rizikom i kontrolama – ORMCC), te finalno funkciju interne revizije koja vrši nadzor kompletnog sistema upravljanja/kontrole operativnog rizika
- jasno definisane, transparentne i konzistentne linije odgovornosti,
- podizanje svijesti o postojanju operativnog rizika,
- dosljedno poštovanje internih dokumenata kao i eksternih regulatornih smjernica koje regulišu predmetnu oblast.

Strategija u vezi sa upravljanjem operativnim rizikom:

- Monitoring održavanja gubitaka u skladu sa "budžetom u sjeni".
- Organizacija sprovedbe pojedinačnih aktivnosti (prikupljanje događaja operativnog rizika, procjene rizika, analize scenarija, planovi tretiranja rizika, analize glavne knjige, revizija indikatora ranog upozorenja) u skladu sa planom grupacije.
- Organizacija treninga za nove uposlenike vezano za minimalne standarde upravljanja operativnim rizikom.
- Organizacija treninga za ORM/DORS funkcije.
- Fokus na dodatnom podizanju svijesti o važnosti upravljanja operativnim rizikom

Upravljanje operativnim rizikom podrazumijeva identifikovanje, mjerenje, upravljanje i praćenje izloženosti koja je rezultat neadekvatnih ili neuspjelih internih procesa, ljudske interakcije i sistema, ili je pak rezultat eksternih događaja.

Okvir za upravljanje operativnim rizikom sastoji se od procesa, struktura, kontrola i sistema koji se primjenjuju u upravljanju operativnim rizikom, a čime se osigurava uspostava ključnih upravljačkih elemenata i operativnih aktivnosti. Upravljanje i kontroling operativnog rizika doprinosi jačanju poslovnih ciljeva, te ispunjenju regulatornih zahtjeva.

Odgovornost Uprave za pripremu i odobrenje odvojenih finansijskih izvještaja

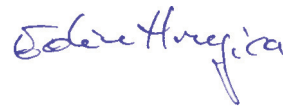
Uprava Banke dužna je pripremiti odvojene finansijske izvještaje, koji istinito i fer prikazuju finansijski položaj Banke, te rezultate njezinog poslovanja i novčanog toka, u skladu sa zakonskom računovodstvenom regulativom primjenjivom na banke u Federaciji Bosne i Hercegovine ("FBiH"), koja se zasniva na Zakonu o računovodstvu i reviziji FBiH, Zakonu o bankama FBiH i podzakonskim propisima Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine ("Agencija" ili "FBA") donesenim na osnovu spomenutih zakona. Uprava ima odgovornost za vođenje odgovarajućih računovodstvenih evidencija koje u svakom trenutku omogućavaju pripremanje finansijskih izvještaja. Uprava ima opštu odgovornost za poduzimanje koraka koji su joj u razumnoj mjeri dostupni kako bi joj omogućili očuvanje imovine Banke, te sprječavanje i otkrivanje prijevара i ostalih nepravilnosti.

Uprava je odgovorna za odabir takvih računovodstvenih politika koje su u skladu s važećim računovodstvenim standardima i za njihovu dosljednu primjenu, donošenje razumnih i razboritih prosudbi i procjena, te pripremanje finansijskih izvještaja temeljem principa neograničenog vremena poslovanja, osim ako je pretpostavka da će Banka nastaviti s poslovanjem neprimjerena.

Uprava je dužna da Nadzornom odboru podnese godišnji izvještaj Banke zajedno sa odvojenim godišnjim finansijskim izvještajima, nakon čega Nadzorni odbor i Skupština odobravaju i usvajaju odvojene finansijske izvještaje.

Odvojeni finansijski izvještaji prikazani na stranicama od 16 do 122 odobreni su od strane Uprave Banke na dan 05. mart 2024. godine za podnošenje Nadzornom odboru te ih, potvrđujući ovo, potpisuju:

Za i u ime Uprave Banke

Predsjednik Uprave
Rainer Schnabl

Član Uprave
Edin Hrnjica

Raiffeisen Bank dd Bosna i Hercegovina
Zmaja od Bosne bb
71000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina
05. mart 2024. godine

Izvještaj nezavisnog revizora

Dioničaru Raiffeisen Bank dd Bosna i Hercegovina

Mišljenje

Obavili smo reviziju odvojenih finansijskih izvještaja Raiffeisen bank dd Bosna i Hercegovina (u daljnjem tekstu Banka'), koji obuhvataju odvojeni izvještaj o dobiti i izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti, odvojeni izvještaj o finansijskom položaju na dan 31. decembra 2023, odvojeni izvještaj o promjenama na kapitalu i odvojeni izvještaj o novčanim tokovima za tada završenu godinu u skladu sa zakonskom računovodstvenom regulativom primjenjivom na banke u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Prema našem mišljenju, priloženi odvojeni finansijski izvještaji fer prezentiraju, u svim značajnim odrednicama, finansijski položaj Banke na dan 31. decembra 2023. i njegovu finansijsku uspješnost te njegove novčane tokove za tada završenu godinu u skladu sa zakonskom računovodstvenom regulativom primjenjivom na banke u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Osnova za mišljenje

Obavili smo našu reviziju u skladu sa Međunarodnim revizijskim standardima (MRevS-ima). Naše odgovornosti prema tim standardima su detaljnije opisane u našem izvještaju nezavisnog revizora u odjeljku Odgovornosti revizora za reviziju odvojenih finansijskih izvještaja. Nezavisni smo od Banke u skladu s Međunarodnim Kodeksom etike za profesionalne računovođe (uključujući Međunarodne standarde nezavisnosti) Odbora za međunarodne standarde etike za računovođe (IESBA Kodeksom) kao i u skladu s etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju finansijskih izvještaja u Federaciji Bosne i Hercegovine i ispunili smo naše etičke odgovornosti u skladu s tim zahtjevima i IESBA kodeksom. Vjerujemo da su revizijski dokazi koje smo pribavili dostatni i primjereni da osiguraju osnovu za naše mišljenje.

Isticanje pitanja

Konsolidovani finansijski izvještaji

Skrećemo pažnju na Napomenu 3. uz odvojene finansijske izvještaje navodi da je Banka matica u okviru Raiffeisen Bank Grupe i da će se konsolidovani finansijski izvještaji Grupe pripremljeni u skladu sa zakonskim okvirom finansijskog izvještavanja u Federaciji Bosne i Hercegovine izdati odvojeno. U priloženim odvojenim finansijskim izvještajima, ulaganja u zavisna i pridružena društva su iskazana po trošku sticanja. Bolje razumijevanje finansijskog položaja Grupe kao cjeline može se dobiti uvidom u konsolidovane finansijske izvještaje.

Naše mišljenje nije modifikovano u vezi s tim pitanjem.

Ključna revizijska pitanja

Ključna revizijska pitanja su ona pitanja, koja su bila, po našoj profesionalnoj procjeni, od najveće važnosti za reviziju odvojenih finansijskih izvještaja za godinu koja je završila 31. decembra 2023. Tim pitanjima smo se bavili u kontekstu naše revizije odvojenih finansijskih izvještaja kao cjeline i pri formiranju našeg mišljenja o njima, i mi ne dajemo zasebno mišljenje o tim pitanjima.

Ispravka vrijednosti kredita i potraživanja od komitenata (očekivani kreditni gubici)

U svojim odvojenim finansijskim izvještajima za godinu koja je završila 31. decembra 2023. Banka je iskazala finansiranja klijentima u iznosu od 2.932.569 hiljada KM i ukupne očekivane kreditne gubitke u iznosu od 148.977 hiljada KM.

Ključno revizijsko pitanje	Kako smo pristupili ključnom revizijskom pitanju tokom naše revizije
<p>Za pregled značajnih računovodstvenih politika vidjeti Napomenu 3. Za dodatne informacije vezane uz identifikovano ključno revizijsko pitanje, vidjeti Napomene 6, 12 i 24.3.</p>	
<p>Kreditni rizik predstavlja jednu od najvažnijih vrsta finansijskih rizika kojima je Banka izložena. Stoga je utvrđivanje odgovarajućih metoda i modela od strane Uprave za mjerenje i upravljanje kreditnim rizikom jedno od najvažnijih područja u zaštiti kapitala Banke. Kao dio procesa upravljanja kreditnim rizikom, odgovarajuće utvrđivanje i mjerenje ispravke vrijednosti za očekivane kreditne gubitke predstavlja jedno od ključnih razmatranja Uprave.</p>	<p>Kako bismo adresirali rizike povezane s ispravkom vrijednosti za očekivane kreditne gubitke po kreditima i potraživanjima, koji su identifikovani kao ključna revizijska pitanja, osmislili smo revizijske postupke koji su nam omogućili da pribavimo dovoljno odgovarajućih revizijskih dokaza za svoj zaključak.</p>
<p>Prilikom određivanja vremena i iznosa očekivanih kreditnih gubitaka za kredite i potraživanja od komitenata, Uprava donosi značajne procjene u odnosu na sljedeća područja:</p>	<p>Obavili smo sljedeće revizijske postupke u odnosu na područje kredita:</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Korištenje historijskih podataka u procesu određivanja parametara rizika • Procjena kreditnog rizika koji se odnosi na izloženost za kredite i potraživanja od komitenata • Procjena raspodjele izloženosti za kredite i potraživanja od komitenata po nivoima kreditnog rizika • Procjena važnosti naknadnih promjena kreditnog rizika izloženosti u svrhu utvrđivanja da li je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika, što dovodi do promjena u raspodjeli po nivoima i potrebnog mjerenja očekivanih kreditnih gubitaka za vijek trajanja instrumenta • Očekivani budući novčani tokovi iz poslovanja komitenata koji bi mogli biti raspoloživi za povrat uzetih kredita • Vrednovanje kolaterala i procjena perioda u kojem se očekuje novčani priliv po osnovu eventualnog sticanja i prodaje istih za pojedinačno procijenjene očekivane kreditne gubitke. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pregled i provjera metodologije Banke za priznavanje ispravki vrijednosti za očekivane kreditne gubitke i poređenje pregledane metodologije sa zakonskom računovodstvenom regulativom primjenjivom za banke u Federaciji Bosne i Hercegovine; • Sticanje razumijevanja kontrolnog okruženja i internih kontrola koje je uspostavila Uprava u procesu mjerenja ispravke vrijednosti za očekivane kreditne gubitke, uključujući korištene aplikacije i informacione alate tehnologije, i pripadajuće interne kontrole; • Ocjena dizajna i ispitivanje primjene identifikovanih internih kontrola relevantnih za postupak mjerenja ispravke vrijednosti za očekivane kreditne gubitke; • Testiranje operativne učinkovitosti identifikovanih relevantnih kontrola; • Provođenje dokaznog testiranja nad priznavanjem i mjerenjem ispravke vrijednosti za očekivane kreditne gubitke na odabranom uzorku kredita i potraživanja raspoređenih u Nivo 1 i Nivo 2, s naglaskom na: <ol style="list-style-type: none"> i. Modele koji se primjenjuju u postupku određivanja nivoa kreditnog rizika te prelaze između nivoa kreditnog rizika; ii. Pretpostavke koje Uprava koristi u modelima mjerenja očekivanih kreditnih gubitaka; iii. Kriterije za određivanje značajnog povećanja kreditnog rizika; iv. Pretpostavke koje se primjenjuju za izračun vjerovatnoće neispunavanja obaveza; v. Metode primijenjene za izračunavanje gubitaka uslijed neispunavanja obaveza; vi. Metode koje se primjenjuju za uključivanje podataka koji se odnose na buduće događaje; vii. Ponovno izračunavanje očekivanih kreditnih gubitaka na odabranom uzorku. • Provođenje testova priznavanja i mjerenja očekivanih kreditnih gubitaka na uzorku kredita dodijeljenih u Nivo 3 kreditnog rizika (neprihodujući krediti), koji su uključivali: <ol style="list-style-type: none"> i. Ocjena finansijskog položaja i uspješnosti komitenta na osnovu najnovijih kreditnih izvještaja i dostupnih informacija; ii. Procjenu prosudbi i pretpostavki primijenjenih u izračunu i mjerenju očekivanih budućih novčanih tokova iz poslovanja, uzimajući u obzir utvrđeni finansijski položaj i uspješnost komitenta u trenutnom ekonomskom okruženju; iii. Pregled i procjenu očekivanih budućih novčanih tokova i perioda u kojem se očekuje novčanih priliv po osnovu eventualnog sticanja i prodaje istih komitenata od kolaterala i procijenjenog perioda realizacije; iv. Procjena prikladnosti prelaza između nivoa i raspodjele izloženosti s odobrenim moratorijima; v. Ponovni izračun očekivanih kreditnih gubitaka na uzorku odabranom pomoću sljedećih kriterija: procjena kreditnog rizika klijenta, rizik industrije, dani kašnjenja u plaćanju dospjelih potraživanja po kreditima i drugih potraživanja, itd. vi. Procjena potpunosti i ispravnosti objava povezanih s očekivanim kreditnim gubicima u kontekstu zahtjeva zakonske računovodstvene regulative primjenjive na banke u Federaciji Bosne i Hercegovine.
<p>Budući da određivanje odgovarajućih ispravki vrijednosti za očekivane kreditne gubitke po kreditima i potraživanjima zahtijeva upotrebu složenih modela (koji generalno zavise od IT elemenata) i značajnih procjena Uprave, postupak mjerenja očekivanih kreditnih gubitaka može biti izložen pristrasnosti Uprave. Shodno navedenom, ispravke vrijednosti za očekivane kreditne gubitke po kreditima i potraživanjima od komitenata, priznate u skladu sa zakonskom računovodstvenom regulativom primjenjivom na banke u Federaciji Bosne i Hercegovine, smatramo ključnim revizijskim pitanjem u našoj reviziji finansijskih izvještaja za godinu koja je završila 31. decembra 2023. godine.</p>	

Ostale informacije

Uprava je odgovorna za ostale informacije. Ostale informacije obuhvataju informacije uključene u Godišnji izvještaj, ali ne uključuju odvojene finansijske izvještaje i naš revizorski izvještaj.

Naše mišljenje o odvojenim finansijskim izvještajima ne pokriva ostale informacije.

U vezi s našom revizijom odvojenih finansijskih izvještaja, naša je odgovornost pročitati ostale informacije i pritom razmotriti da li su ostale informacije značajno proturječne s odvojenim finansijskim izvještajima ili našim znanjem stečenim tokom revizije ili se na drugi način čine materijalno pogrešno prikazanim. U vezi s izvještajem Uprave, koji je uključen u Godišnji izvještaj, izvršili smo i postupke propisane Zakonom o računovodstvu i reviziji u Federaciji Bosne i Hercegovine. Ti postupci uključuju ispitivanje da li Izvještaj Uprave uključuje potrebne objave kako je propisano članom 42. Zakona o računovodstvu i reviziji u Federaciji Bosne i Hercegovine. Na osnovu postupaka izvršenih tokom naše revizije, u mjeri u kojoj smo bili u mogućnosti procijeniti, izvještavamo sljedeće:

- 1) Informacije uključene u ostale informacije su konzistentne, u svim značajnim odrednicama, sa priloženim odvojenim finansijskim izvještajima.
- 2) Izvještaj Uprave je pripremljen, u svim značajnim odrednicama, u skladu s članom 42. Zakona o računovodstvu.

Na osnovu poznavanja i razumijevanja Banke te njenog okruženja, koje smo stekli tokom naše revizije odvojenih finansijskih izvještaja, nismo ustanovili nikakve materijalno pogrešne prikaze u ostalim informacijama.

Odgovornost Uprave i onih koji su zaduženi za upravljanje za odvojene finansijske izvještaje

Uprava je odgovorna za sastavljanje odvojenih finansijskih izvještaja u skladu sa zakonskom računovodstvenom regulativom primjenjivom na banke u Federaciji Bosne i Hercegovine, kao i za one interne kontrole koje Uprava smatra neophodnim za pripremanje odvojenih finansijskih izvještaja koji su bez značajnog pogrešnog prikaza uslijed prevare ili greške.

U sastavljanju odvojenih finansijskih izvještaja, Uprava je odgovorna za procjenjivanje sposobnosti Banke da nastavi s vremenski neograničenim poslovanjem, objavljivanje, ako je primjenjivo, pitanja povezanih s vremenski neograničenim poslovanjem i korištenjem računovodstvene osnove utemeljene na vremenskoj neograničenosti poslovanja, osim ako Uprava ili namjerava likvidirati Banku ili prekinuti poslovanje ili nema realne alternative nego da to učini.

Oni koji su zaduženi za upravljanje su odgovorni za nadziranje procesa finansijskog izvještavanja kojeg je ustanovila Banka.

Odgovornosti revizora za reviziju odvojenih finansijskih izvještaja

Naši ciljevi su steći razumno uvjerenje o tome jesu li odvojeni finansijski izvještaji kao cjelina bez značajnog pogrešnog prikaza uslijed prevare ili greške, i izdati izvještaj nezavisnog revizora koji uključuje naše mišljenje. Razumno uvjerenje je visok nivo uvjerenja, ali nije garancija da će revizija obavljena u skladu s MRevS-ima uvijek otkriti značajno pogrešno prikazivanje kada ono postoji. Pogrešni prikazi mogu nastati uslijed prevare ili greške i smatraju se značajni ako se razumno može očekivati da, pojedinačno ili skupno, utječu na ekonomske odluke korisnika donijete na osnovi tih odvojenih finansijskih izvještaja.

Kao sastavni dio revizije u skladu s MRevS-ima, stvaramo profesionalne prosudbe i održavamo profesionalni skepticizam tokom revizije. Mi također:

- Prepoznavamo i procjenjujemo rizike značajnog pogrešnog prikaza odvojenih finansijskih izvještaja, zbog prevare ili greške, oblikujemo i obavljamo revizijske postupke kao reakciju na te rizike i pribavljamo revizijske dokaze koji su dostatni i primjereni da osiguraju osnovu za naše mišljenje. Rizik neatkrivanja značajnog pogrešnog prikaza nastalog uslijed prevare je veći od rizika nastalog uslijed pogreške, jer prevara može uključiti tajne sporazume, krivotvorenje, namjerno ispuštanje, pogrešno prikazivanje ili zaoblazanje internih kontrola.
- Stičemo razumijevanje internih kontrola relevantnih za reviziju kako bismo oblikovali revizijske postupke koji su primjereni u datim okolnostima, ali ne i za svrhu izražavanja mišljenja o učinkovitosti internih kontrola Banke.
- Ocjenjujemo primjerenost korištenih računovodstvenih politika i razumnost računovodstvenih procjena i povezanih objava koje je stvorila Uprava.
- Zaključujemo o primjerenosti korištene računovodstvene osnove utemeljene na vremenskoj neograničenosti poslovanja koju koristi Uprava i, temeljeno na pribavljenim revizijskim dokazima, zaključujemo o tome postoji li značajna neizvjesnost u vezi s događajima ili okolnostima koji mogu stvarati značajnu sumnju u sposobnost Banke da nastavi s vremenski neograničenim poslovanjem. Ako zaključimo da postoji značajna neizvjesnost, od nas se zahtijeva da skrenemo pažnju u našem izvještaju nezavisnog revizora na povezane objave u odvojenim finansijskim izvještajima ili, ako takve objave nisu odgovarajuće, da modifikujemo naše mišljenje. Naši zaključci se temelje na revizijskim dokazima pribavljenim sve do datuma našeg izvještaja nezavisnog revizora. Međutim, budući događaji ili uslovi mogu uzrokovati da Banka prekine s nastavljanjem poslovanja po vremenski neograničenoj osnovi.
- Ocjenjujemo cjelokupnu prezentaciju, strukturu i sadržaj odvojenih finansijskih izvještaja, uključujući i objave, kao i odražavaju li odvojeni finansijski izvještaji transakcije i događaje na kojima su zasnovani na način kojim se postiže fer prezentacija.

Mi komuniciramo s onima koji su zaduženi za upravljanje u vezi s, između ostalih pitanja, planiranim djelokrugom i vremenskim rasporedom revizije i važnim revizijskim nalazima, uključujući i onima u vezi sa značajnim nedostacima u internim kontrolama koji su otkriveni tokom naše revizije.

Mi također dajemo izjavu onima koji su zaduženi za upravljanje da smo postupili u skladu s relevantnim etičkim zahtjevima u vezi s nezavisnošću i da ćemo komunicirati s njima o svim odnosima i drugim pitanjima za koja se može razumno smatrati da utiču na našu nezavisnost, kao i, gdje je primjenjivo, radnje poduzete za uklanjanje prijetnji ili primijenjene mjere zaštite.

Između pitanja o kojima se komunicira s onima koji su zaduženi za upravljanje, mi određujemo ona pitanja koja su od najveće važnosti u reviziji finansijskih izvještaja tekućeg perioda i stoga su ključna revizijska pitanja. Mi opisujemo ta pitanja u našem izvještaju nezavisnog revizora, osim ako zakon ili regulativa sprječava javno objavljivanje pitanja ili kada odlučimo, u iznimno rijetkim okolnostima, da pitanje ne treba saopćiti u našem izvještaju nezavisnog revizora jer se razumno može očekivati da bi negativne posljedice saopćenja nadmašile dobrobiti javnog interesa od takvog izvještavanja.

Yuri Sidorovich, Prokurista

Deloitte d.o.o. Sarajevo
Zmaja od Bosne 12c
Sarajevo, Bosna i Hercegovina
05. mart 2024.

Adna Valjevac, Ovlašteni revizor

Odvojeni Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti

za godinu završenu na dan 31. decembar 2023. godine

(Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

	Napomene	2023.	2022.
Prihodi od kamata i slični prihodi po efektivnoj kamatnoj stopi	8	174.571	136.158
Rashodi od kamata i slični rashodi po efektivnoj kamatnoj stopi	9	(13.131)	(17.446)
Neto prihodi od kamata i slični prihodi po efektivnoj kamatnoj stopi		161.440	118.712
Prihodi od naknada i provizija	10	128.135	124.839
Rashodi od naknada i provizija	11	(36.651)	(29.766)
Neto prihodi od naknada i provizija		91.484	95.073
Umanjenja vrijednosti i rezervisanja	12	(4.589)	(12.764)
Ostali neto gubici od finansijske imovine	13	(1.259)	(285)
Neto pozitivne kursne razlike	14	18.080	21.498
Neto dobiti / (gubici) od dugoročne nefinansijske imovine	15	1.756	(1.262)
Prihodi od dividendi	16	-	11.586
Ostali prihodi	17	9.926	7.980
Troškovi zaposlenih	18	(61.302)	(54.646)
Troškovi amortizacije	25, 26, 27, 28	(15.790)	(14.616)
Ostali troškovi i rashodi	19	(72.084)	(64.061)
Dobit iz redovnog poslovanja prije oporezivanja		127.662	107.215
Porez na dobit	20	(5.702)	(6.438)
Dobit iz redovnog poslovanja		121.960	100.777
Ostala sveobuhvatna dobit / (gubitak)		10	(1)
Ukupna sveobuhvatna dobit		121.970	100.776
Zarada po dionici (u KM)	36	123,35	101,93

Napomene u nastavku čine sastavni dio ovih odvojenih finansijskih izvještaja.

Odvojeni Izvještaj o finansijskom položaju

na dan 31. decembar 2023. godine

(Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

	Napomene	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
IMOVINA			
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	21	1.181.109	1.334.816
Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	22	11.952	17.359
Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	23	538	526
Finansijska imovina po amortizovanom trošku	24	3.807.491	3.498.102
Obavezna rezerva kod Centralne banke	24.1	437.791	422.204
Depoziti kod drugih banaka	24.2	205.002	319.130
Kreditni i potraživanja od klijenata	24.3	2.783.592	2.480.281
Ostala finansijska imovina po amortizovanom trošku	24.4	381.106	276.487
Unaprijed plaćeni porez na dobit		-	1.306
Odgodena porezna imovina	20	10.240	4.253
Nekretnine, postrojenja i oprema	25	98.292	93.470
Imovina s pravom korištenja	26	8.685	7.541
Ulaganja u investicijske nekretnine	27	27.705	28.344
Nematerijalna imovina	28	32.983	23.266
Ulaganja u zavisna društva	29	11.050	11.050
Ulaganja u pridružena društva	30	2	2
Dugoročna imovina namijenjena prodaji i imovina poslovanja koje se obustavlja		23	3
Ostala imovina i potraživanja	32	5.311	4.947
UKUPNA IMOVINA		5.195.381	5.024.985
OBAVEZE			
Finansijske obaveze po amortizovanom trošku	33	4.463.899	4.336.492
Depoziti od banaka i drugih finansijskih institucija	33.1	131.739	144.404
Depoziti od klijenata	33.2	4.180.378	3.979.651
Uzeti krediti	33.3	107.867	182.045
Obaveze po osnovu najмова	33.4	8.852	7.692
Ostale finansijske obaveze po amortizovanom trošku	33.5	35.063	22.700
Obaveze za porez na dobit		1.234	-
Odgodene porezne obaveze	20	2.003	1.705
Rezervisanja	34	35.659	41.221
Kreditni rizik preuzetih obaveza i datih garancija	34.1	9.758	16.845
Sudski sporovi	34.2	11.745	11.795
Ostala rezervisanja	34.3	14.129	12.582
Ostale obaveze	35	22.606	21.974
UKUPNO OBAVEZE		4.525.401	4.401.392
KAPITAL			
Dionički kapital	36	247.167	247.167
Dionička premija		4.473	4.473
Rezerve		1.230	1.230
Revalorizacione rezerve		277	267
Akumulirana dobit		416.833	370.456
UKUPNO KAPITAL		669.980	623.593
UKUPNO OBAVEZE I KAPITAL		5.195.381	5.024.985

Napomene u nastavku čine sastavni dio ovih odvojenih finansijskih izvještaja.

Za i u ime Uprave Banke

Predsjednik Uprave
Rainer Schnabl

Član Uprave
Edin Hrnjica

Raiffeisen Bank dd Bosna i Hercegovina
Zmaja od Bosne bb
71000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina
5. mart 2024. godine

Odvojeni izvještaj o novčanim tokovima

za godinu koja završava 31. decembra 2023. godine

(Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

	Napomene	2023.	2022.
GOTOVINSKI TOKOVI IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI			
Prilivi od kamata i sličnih prihoda po efektivnoj kamatnoj stopi		171.520	134.255
Odlivi od kamata i sličnih prihoda po efektivnoj kamatnoj stopi		(12.682)	(19.939)
Prilivi od od naknada i provizija		128.135	124.839
Odlivi od od naknada i provizija		(36.341)	(29.766)
Prilivi od naplate prethodno otpisanih potraživanja za date kredite i kamate		5.425	4.983
Odlivi po osnovu plaćanja zaposlenima		(61.302)	(54.646)
Odlivi po osnovu plaćanja operativnih rashoda i troškova		(72.289)	(58.873)
Ostali prilivi iz poslovnih aktivnosti		32.103	35.240
Ostali odlivi iz poslovnih aktivnosti		(5.366)	(6.945)
Plaćeni porez na dobit		(10.158)	(4.057)
Gotovinski tokovi iz poslovnih aktivnosti prije promjena na poslovnoj imovini i poslovnim obavezama		139.045	125.091
Neto (povećanje) obavezne rezerve kod Centralne banke		(15.602)	(6.252)
Neto smanjenje / (povećanje) plasmana kod drugih banaka		114.714	(142.678)
Neto (povećanje) kredita i potraživanja od klijenata		(259.961)	(114.931)
Neto (povećanje) / smanjenje ostale imovine i potraživanja		(140.626)	391
Neto (smanjenje) / povećanje depozita od banaka i drugih finansijskih institucija		(12.593)	780
Neto povećanje depozita od klijenata		200.726	59.354
Neto povećanje / (smanjenje) ostalih finansijskih obaveza po amortizovanom trošku		3.078	(85.726)
Neto povećanje rezervisanja za obaveze		347	416
Neto (smanjenje) / povećanje ostalih obaveza		(1.428)	801
Neto gotovinski tok iz poslovnih aktivnosti		27.700	(162.754)
GOTOVINSKI TOKOVI IZ ULAGAČKIH AKTIVNOSTI			
Sticanje nekretnina, postrojenja i opreme	25	(11.663)	(7.509)
Sticanje nematerijalne imovine	28	(13.482)	(10.593)
Primljene dividende	16	-	11.586
Neto gotovinski tok iz ulagačkih aktivnosti		(25.145)	(6.516)
GOTOVINSKI TOKOVI OD AKTIVNOSTI FINANSIRANJA			
Isplaćene dividende		(75.583)	(45.230)
Prilivi od kredita od banaka		9.781	19.558
Otplate glavnice kredita od banaka		(14.089)	(27.830)
Prilivi od kredita od drugih finansijskih institucija		-	9.779
Otplate glavnice kredita od drugih finansijskih institucija		(8.343)	(19.209)
Prilivi od subordiniranih kredita		-	44.984
Otplata glavnice subordiniranih kredita		(61.804)	-
Otplate glavnice po najmovima	34.4	(6.224)	(5.983)
Neto gotovinski tok od finansijskih aktivnosti		(156.262)	(23.931)
NETO (SMANJENJE) GOTOVINE I GOTOVINSKIH EKIVALENATA		(153.707)	(193.201)
GOTOVINA I GOTOVINSKI EKIVALENTI NA POČETKU PERIODA	21	1.334.816	1.528.063
GOTOVINA I GOTOVINSKI EKIVALENTI NA KRAJU PERIODA	21	1.181.109	1.334.816

Napomene u nastavku čine sastavni dio ovih odvojenih finansijskih izvještaja.

Odvojeni Izvještaj o promjenama na kapitalu

za godinu koja završava 31. decembra 2023. godine

(Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

	Dionički kapital	Dionička premija	Revalorizacijske rezerve	Ostale revalorizacijske rezerve	Akumulirana neraspoređena dobit	Ukupno
Stanje na dan 31. decembra 2021. godine	247.167	4.473	268	1.230	314.909	568.047
Dobit za godinu	-	-	-	-	100.777	100.777
Ostali sveobuhvatni gubitak	-	-	(1)	-	-	(1)
Ukupna sveobuhvatna dobit	-	-	(1)	-	100.777	100.776
Objavljene dividende	-	-	-	-	(45.230)	(45.230)
Stanje na dan 31. decembra 2022. godine	247.167	4.473	267	1.230	370.456	623.593
Dobit za godinu	-	-	-	-	121.960	121.960
Ostala sveobuhvatna dobit	-	-	10	-	-	10
Ukupna sveobuhvatna dobit	-	-	10	-	121.960	121.970
Objavljene dividende	-	-	-	-	(75.583)	(75.583)
Stanje na dan 31. decembra 2023. godine	247.167	4.473	277	1.230	416.833	669.980

Napomene u nastavku čine sastavni dio ovih odvojenih finansijskih izvještaja.

Napomene uz odvojene finansijske izvještaje

za godinu koja je završila 31. decembra 2023.

(Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM, osim ukoliko nije drugačije naznačeno)

1. Opći podaci

Historija i osnivanje

Raiffeisen Bank dd Bosna i Hercegovina, Sarajevo ("Banka") je dioničko društvo sa sjedištem u Bosni i Hercegovini, koje je počelo sa radom 1993. godine.

Glavne djelatnosti Banke su:

1. primanje i plasiranje depozita;
2. primanje depozita po viđenju i oročenih depozita;
3. davanje dugoročnih i kratkoročnih kredita i izdavanje garancija lokalnim tijelima, preduzećima, privatnim osobama i drugim kreditnim institucijama koje se bave finansijskim najmovima i transakcijama u stranoj valuti;
4. aktivnosti na međubankarskom tržištu;
5. obavljanje unutrašnjeg i vanjskog platnog prometa;
6. mjenjačke i ostale redovne bankarske usluge;
7. pružanje bankarskih usluga putem razvijene mreže filijala u Bosni i Hercegovini.

Registrovano sjedište Banke je u ulici Zmaja od Bosne bb, Sarajevo. Na dan 31. decembar 2023. godine, Banka je imala 1.382 zaposlena (31. decembar 2022.: 1.341 zaposlenih).

Tokom 2023. godine i na dan ovog izvještaja, organi upravljanja Banke su navedeni u nastavku:

Tokom 2023. godine i na dan ovog izvještaja članovi Nadzornog odbora bili su:

Nadzorni odbor

Peter Jacenko	Predsjednik
Markus Kirchmair	Zamjenik Predsjednika
Markus Plank	Član do 14. januara 2024. godine
Matthias Dekan	Član od 15. januara 2024. godine
Johannes Kellner	Član do 28. septembra 2023. godine
Elisabeth Geyer – Schall	Član
Zinka Grbo	Član
Jasmina Selimović	Član

Tokom 2023. godine i na dan ovog izvještaja članovi Odbora za reviziju bili su:

Odbor za reviziju

Alda Shehu	Predsjednik od 17. marta 2023. godine
Biljana Ekinović	Član od 17. marta 2023. godine
Meliha Bašić	Član od 17. marta 2023. godine
Renate Kattinger	Predsjednik do 16. marta 2023. godine
Nedžad Madžak	Član do 16. marta 2023. godine
Abid Jusić	Član do 16. marta 2023. godine
Vojislav Puškarević	Član do 16. marta 2023. godine
Benina Veledar	Član do 16. marta 2023. godine

Tokom ovog izvještaja i na dan 31. decembra 2023. godine Uprava Banke se sastoji od predsjednika Uprave i članova Uprave. Sljedeće osobe su izvršavale pomenute funkcije tokom pola godine i na dan ovog izvještaja:

Uprava Banke

Rainer Schnabl	Predsjednik
Edin Hrnjica	Član
Andreea Achim	Član do 31. januara 2024. godine
Amna Gabela	VD Član od 01. februara 2024. godine do 30. aprila 2024. godine odnosno do imenovanja novog člana Uprave nadležnog za rizike
Mirha Krivdić	Član
Kreshnik Halili	Član

2. Osnova pripreme

2.1. Izvještajni okvir

Finansijski izvještaji pripremljeni su u skladu sa zakonskom računovodstvenom regulativom primjenjivom na banke u Federaciji Bosne i Hercegovine ("FBiH"), koja se zasniva na Zakonu o računovodstvu i reviziji FBiH, Zakonu o bankama FBiH i podzakonskim propisima Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine ("Agencija" ili "FBA") donesenim na osnovu spomenutih zakona.

- Zakon o računovodstvu i reviziji FBiH propisuje pripremu finansijskih izvještaja u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja ("MSFI").
- Zakon o bankama FBiH propisuje pripremu godišnjih finansijskih izvještaja u skladu sa prethodno spomenutim Zakonom o računovodstvu i reviziji FBiH, ovim zakonom, te podzakonskim aktima donesenim na osnovu oba zakona.
- Agencija je usvojila *Odluku o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka* ("Odluka"), koja se primjenjuje od 1. januara 2020. godine i koja je rezultirala određenim razlikama proisteklim iz izračuna ispravki vrijednosti za kreditne gubitke zbog primjene minimalnih stopa koje su propisane Odlukom, a koje nisu zahtijevane MSFI 9: "*Finansijski instrumenti*" ("MSFI 9"). Odluka ima utjecaj i na vrednovanje nefinansijske imovine proistekle iz kreditnih poslova (stečena materijalna imovina čije je vrednovanje u djelokrugu drugih relevantnih MSFI).

Glavne razlike između zakonske računovodstvene regulative primjenjive na banke u Federaciji Bosne i Hercegovine (odnosno prevashodno zahtjeva Odluke) te zahtjeva za priznavanjem i mjerenjem po MSFI objašnjene su u nastavku.

Banka je u skladu sa odredbama Odluke na dan 31. decembar 2023. godine kreirala ispravke vrijednosti za kreditne gubitke u iznosu od 36.591 hiljada KM u odnosu na iznos dobijene izračunom koji je rezultat internog modela Banke za obračun očekivanih kreditnih gubitaka, usklađen sa zahtjevima MSFI 9, sa detaljima kako slijedi:

- Primjenom Člana 23. Odluke kojim je propisana primjena minimalnih stopa ispravki vrijednosti za sve izloženosti raspoređene u nivou kreditnog rizika 1 – obračunata razlika u iznosu od 10.997 hiljada KM,
- Primjenom Člana 24. Odluke kojim je propisana primjene minimalnih stopa ispravki vrijednosti za sve kreditne izloženosti u nivou kreditnog rizika 2 – obračunata razlika u iznosu od 12.374 hiljade KM,
- Primjene minimalnih stopa ispravki vrijednosti propisanih članom 25. Odluke za izloženosti u nivou kreditnog rizika 3 (nekvalitetnu imovinu) – obračunata razlika u iznosu od 8.870 hiljada KM.
- Primjene minimalnih stopa ispravki vrijednosti propisanih članom 26. Odluke za potraživanja od kupaca, potraživanja po osnovu faktoringa i finansijskog lizinga i ostala potraživanja – razlika u iznosu od 4.350 hiljada KM.

Tabela u nastavku prikazuje efekte prethodno opisane razlike između zakonske računovodstvene regulative primjenjive na banke u FBiH i zahtjeva za priznavanjem i mjerenjem po Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja:

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	1. januar 2022.	31. decembar 2022.	31. decembar 2023.
Imovina	(24.726)	(25.544)	(24.727)
Obaveze	9.657	9.212	8.451
Kapital	(34.383)	(34.755)	(33.178)

Tamo gdje se računovodstvene politike podudaraju s Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja, u ovim finansijskim izvještajima pozivamo se na relevantne MSFI-jeve pri opisivanju računovodstvenih politika Banke.

Ovi finansijski izvještaji predstavljaju odvojene finansijske izvještaje Banke pripremljene u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji FBiH, Zakonu o bankama FBiH i podzakonskim propisima Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine. Kao što je objašnjeno u Napomeni 29. Banka je matica u okviru Raiffeisen Bank BH grupe, te će takođe pripremiti i konsolidovane finansijske izvještaje, koji će biti odobreni od strane Uprave. Za bolje razumijevanje Raiffeisen Bank Grupe kao cjeline, korisnici bi trebali pročitati konsolidovane finansijske izvještaje.

Ovi odvojeni finansijski izvještaji odobreni su od strane Uprave Banke na dan 05. mart 2024. godine za usvajanje od strane Nadzornog odbora.

2.2. Osnova mjerenja

Odvojeni finansijski izvještaji pripremljeni su na temelju historijskog troška, osim za finansijske instrumente koji se mjere po fer vrijednosti na kraju svakog izvještajnog perioda, kako je objašnjeno u računovodstvenim politikama u nastavku. Historijski trošak općenito se temelji na fer vrijednosti naknade dane u zamjenu za robu i usluge.

Fer vrijednost je cijena koja bi bila primljena za prodaju imovine ili plaćena za prenos obaveze u redovnoj transakciji između učesnika na tržištu na datum mjerenja, bez obzira na to je li ta cijena direktno vidljiva ili procijenjena korištenjem druge tehnike vrednovanja. Prilikom procjene fer vrijednosti imovine ili obaveze, Banka uzima u obzir karakteristike imovine ili obaveze ako bi učesnici na tržištu te karakteristike uzeli u obzir pri određivanju cijene imovine ili obaveze na datum mjerenja. Fer vrijednost za potrebe mjerenja i/ili objavljivanja u ovim odvojenim finansijskim izvještajima utvrđuje se na takvoj osnovi.

Glavne usvojene računovodstvene politike navedene su u nastavku.

2.3. Funkcionalna valuta i valuta prezentiranja

Odvojeni finansijski izvještaji prezentirani su u konvertibilnim markama (000 KM) u hiljadama, koja je i funkcionalna valuta. Konvertibilna marka je fiksno vezana za euro (1 EUR = 1,95583 KM).

2.4. Korištenje procjena i prosudbi

Sastavljanje odvojenih finansijskih izvještaja zahtjeva od Uprave donošenje prosudbi, procjena i pretpostavki koje utječu na primjenu računovodstvenih politika, te objavljene iznose imovine, obaveza, prihoda i rashoda. Stvarni rezultati mogu biti različiti od tih procjena.

Procjene i povezane pretpostavke redovno se pregledaju. Promjene računovodstvenih procjena priznaju se u periodu u kojem su procjene promijenjene, te eventualno budućim periodima, ako utječu i na njih. Informacije o područjima sa značajnom neizvjesnošću u domenu korištenih procjena i prosudbi u primjeni računovodstvenih politika koje imaju najznačajniji utjecaj na iznose priznate u ovim finansijskim izvještajima prikazane su u Napomeni 4.

3. Značajne računovodstvene politike

3.1. Transakcije u stranim valutama

Transakcije u stranim valutama inicijalno se registruju po kursu valute na datum transakcije. Monetarna imovina i obaveze iskazane u stranim valutama se preračunavaju na dan izvještavanja primjenom kursa važećeg na taj datum. Nemonetarne stavke u stranoj valuti iskazane po fer vrijednosti preračunavaju se primjenom tečajeva važećih na dan utvrđivanja fer vrijednosti. Nemonetarne stavke koje se mjere po historijskom trošku u stranoj valuti se ne preračunavaju ponovo na datum izvještavanja. Dobici i gubici nastali preračunavanjem priznaju se u bilans uspjeha za period.

Banka vrednuje imovinu i obaveze po srednjem kursu Centralne banke Bosne i Hercegovine važećem na datum izvještavanja. Kursevi Centralne banke za najznačajnije valute koje je Banka primjenjivala u izradi izvještaja o finansijskom položaju na datume izvještavanja bili su kako slijedi:

31. decembar 2023.	EUR 1 = KM 1,95583	USD 1 = KM 1,76998
31. decembar 2022.	EUR 1 = KM 1,95583	USD 1 = KM 1,83370

3.2. Prihodi i rashodi od kamata

Efektivna kamatna stopa

Prihodi i rashodi od kamata priznaju se u bilansu uspjeha primjenom metode efektivne kamatne stope. "Efektivna kamatna stopa" je stopa koja tačno diskontuje procijenjene buduće gotovinske isplate ili primanja kroz očekivani vijek trajanja finansijskog instrumenta na:

- bruto knjigovodstvenu vrijednost finansijske imovine; ili
- amortizovani trošak finansijske obveze.

Prilikom izračunavanja efektivne kamatne stope za finansijske instrumente, koji nisu kupljena ili kreditno umanjena finansijska imovina, Banka procjenjuje buduće novčane tokove uzimajući u obzir sve ugovorne uvjete finansijskog instrumenta, ali ne i očekivani kreditni gubitak (eng. ECL). Za kupljenu ili nastalu kreditno umanjenu finansijsku imovinu, kreditno usklađena efektivna kamatna stopa izračunava se na temelju procijenjenih budućih novčanih tokova uključujući i očekivani kreditni gubitak.

Izračun efektivne kamatne stope uključuje troškove transakcije, naknade i poene koji su plaćeni ili primljeni i koji su sastavni dio efektivne kamatne stope. Transakcijski troškovi uključuju dodatne troškove koji se mogu izravno pripisati sticanju ili izdavanju finansijske imovine ili finansijske obveze.

Amortizovani trošak i bruto knjigovodstvena vrijednost

“Amortizovani trošak” je iznos po kojem se finansijska imovina ili finansijske obaveze mjere pri inicijalnom priznavanju, umanjeno za otplate glavnice, plus ili minus kumulativna amortizacija koristeći metodu efektivne kamatne stope bilo koje razlike između inicijalnog iznosa i iznosa po roku dospjeća, i, za finansijsku imovinu, usklađeno za bilo koji očekivani kreditni gubitak (ili umanjene vrijednosti).

“Bruto knjigovodstvena vrijednost finansijske imovine” je amortizovani trošak finansijske imovine prije usklađivanja za bilo koji očekivani kreditni gubitak.

Obračun prihoda i rashoda od kamata

Efektivna kamatna stopa finansijske imovine ili finansijskih obaveza izračunava se pri početnom priznavanju. Pri izračunu kamatnih prihoda i rashoda, efektivna kamatna stopa primjenjuje se na bruto knjigovodstvenu vrijednost imovine (kada imovina nije umanjena za kreditne gubitke) ili na amortizovani trošak obaveza. Efektivna kamatna stopa revidira se kao rezultat periodične procjene novčanih tokova instrumenata s promjenjivom kamatnom stopom kako bi se odrazila kretanja tržišnih kamatnih stopa.

Međutim, za finansijsku imovinu koja je nakon početnog priznavanja kreditno umanjena, prihodi od kamata izračunavaju se primjenom efektivne kamatne stope na amortizovani trošak finansijske imovine. Ako imovina više nije kreditno umanjivana, izračun kamatnog prihoda se vraća na bruto osnovicu.

Za finansijsku imovinu koja je bila kreditno umanjena prilikom početnog priznavanja, prihodi od kamata izračunavaju se primjenom efektivne kamatne stope na amortizovani trošak imovine. Izračun prihoda od kamata ne vraća se na bruto osnovu, čak i ako se kreditni rizik imovine poboljša.

Prihodi i rashodi od kamata priznaju se u bilansu uspjeha primjenom metode efektivne kamatne stope. Efektivna kamatna stopa je stopa koja tačno diskontuje procijenjene buduće novčane isplate i uplate kroz očekivani vijek trajanja finansijske imovine ili finansijske obaveze (ili, gdje je to prikladno, kraćeg razdoblja) na knjigovodstvenu vrijednost finansijske imovine ili finansijske obaveze. Prilikom izračunavanja efektivne kamatne stope Banka procijenjuje buduće novčane tokove uzimajući u obzir sve ugovorne uvjete finansijskog instrumenta, ali ne i buduće kreditne gubitke.

U izračun efektivne kamatne stope uključuju troškove transakcije, naknada i poena koji su plaćeni ili primljeni i koji su sastavni dio efektivne kamatne stope. Transakcijski troškovi uključuju inkrementalne troškove koji se mogu izravno pripisati sticanju ili izdavanju finansijske imovine ili finansijske obaveze.

Prihodi i rashodi od kamata po ostaloj finansijskoj imovini i finansijskim obavezama po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha iskazuju se u neto dobiti ili gubitku od ostalih finansijskih instrumenata po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha.

3.3. Prihodi i rashodi od naknada

Prihodi i rashodi od naknada i provizija koji su sastavni dio efektivne kamatne stope na finansijsku imovinu ili obvezu uključuju se u mjerenje efektivne kamatne stope, i priznaju se u prihode i rashode od kamata.

Banka pruža bankovne usluge klijentima u poslovima sa stanovništvom i pravnim licima, uključujući upravljanje računima, prekoračenjima, transakcijama sa stranim valutama, kreditnim karticama i uslugama.

Naknade na konstantnoj osnovi za upravljanje računima se obračunavaju na mjesečnoj osnovi. Banka utvrđuje tarife posebno za poslovanje sa stanovništvom i pravnim licima na godišnjoj osnovi.

Prihodi i rashodi od naknada i provizija, kao takvi, sastoje se uglavnom od naknada za transakcije kreditnim karticama, izdavanja garancija i akreditiva, platnog prometa u zemlji i inostranstvu i drugih usluga i priznaju se u bilansu uspjeha po izvršenju relevantne usluge.

Prihod od naknada i provizija proistekli iz ugovora sa klijentima mjere se na temelju naknade utvrđene u ugovoru sa klijentima. Banka priznaje prihod kad prenosi uslugu na klijenta.

Prihod od naknada po računima i uslugama se priznaje tokom vremena kad se usluga pruža.

Prihod od transakcija se priznaje u trenutku nastanka transakcije.

Ugovor sa klijentom koji rezultira priznavanjem finansijskog instrumenta u finansijskim izvještajima Banke može biti djelimično u okviru MSFI 9 i djelimično u okviru MSFI 15. Ako je to slučaj, Banka prvo primjenjuje MSFI 9 da odvoji mjerenje dijela ugovora koji je u okviru MSFI 9, a na ostatak primjenjuje MSFI 15.

3.4. Neto dobit od trgovanja

“Neto dobit od trgovanja” obuhvata dobitke umanjene za gubitke koji se odnose na imovinu i obaveze koje se drže radi trgovanja i uključuje sve promjene fer vrijednosti, kamate i kursne razlike.

3.5. Neto prihod od ostalih finansijskih instrumenata po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha

Neto prihod od ostalih finansijskih instrumenata koji se mjere po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha odnosi se na derivative koji nisu namjenjeni trgovanju i koji se drže radi upravljanja rizicima koji nisu dio kvalifikovanih odnosa zaštite, finansijska imovina i obaveze mjere se po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha. Nabrojano uključuje promjene u fer vrijednosti, kamate, dividende i kursne razlike.

3.6. Prihod od dividendi

Prihod od dividende se priznaje u bilansu uspjeha kada je utvrđeno pravo na primanje dividende i ako se iznos dividende može pouzdano izmjeriti.

3.7. Najmovi

Na početku ugovora, Banka ocjenjuje da li ugovor jeste ili sadrži komponentu najma. Ugovor jeste ili sadrži komponentu najma ako se njime prenosi pravo kontrole nad upotrebom utvrđene imovine u određenom vremenskom razdoblju u zamjenu za naknadu. Kako bi se procijenilo prenosi li ugovor pravo kontrole nad korištenjem identificirane imovine, Banka koristi definiciju najma prema MSFI 16 “Najmovi”.

i) Najmovi gdje je Banka najmoprimac

Banka priznaje imovinu s pravom korištenja i obaveze po najmu od datuma početka ugovora o najmu. Imovina s pravom korištenja, inicijalno se mjeri po trošku, koji je jednak početnoj vrijednosti obaveze za najam usklađeno za bilo koja plaćanja najma izvršena na dan ili prije početka ugovora o najmu, plus bilo koji direktni troškovi nastali i procjena troškova koji bi mogli nastati prilikom demontaže i uklanjanja predmetne imovine, obnavljanja lokacije na kojoj se imovina nalazi ili vraćanje imovine u stanje kakvo iziskuju uslovi ugovora o najmu.

Nakon početnog priznavanja, imovina s pravom korištenja se amortizuje primjenom linearne metode do datuma kraja ugovora o najmu ili na period koji je izvjesno očekivati da će zakup biti aktivan. Pored navedenog, imovina s pravom korištenja se periodično smanjuje za iznos umanjenja vrijednosti, ukoliko je primjenjivo, ili usklađeno za određeno ponovno mjerenje obaveza po najmu.

Obaveza za najam, inicijalno se mjeri po sadašnjoj vrijednosti plaćanja najma koja nisu plaćena na dan početka ugovora o najmu, korištenjem kamatne stope iz ugovora ili u slučaju da ovakva stopa ne može biti lako određiva, inkrementalne stope zaduživanja. Banka primjenjuje inkrementalnu stopu zaduživanja od 2% kao diskontnu stopu.

Banka određuje inkrementalnu stopu zaduženja pribavljajući podatke o kamatnim stopama od raznih eksternih izvora finansiranja i pravi određene usklade kako bi se reflektirali uvjeti najмова i tipovi imovine koja je predmet najma.

Plaćanja po osnovu najma uključena u mjerenje obaveze po osnovu najma obuhvataju sljedeća plaćanja:

- fiksna plaćanja uključujući u suštini fiksna plaćanja, umanjeno za eventualne primljene podsticaje u vezi s najmom; promjenjiva plaćanja koja zavise od određenog indeksa ili stope i koja su početno mjerena prema tom indeksu ili stopi na prvi dan trajanja najma;
- iznose koji se očekuju da prispiju na plaćanje najmoprimcu u okviru garantovanog ostatka vrijednosti;
- cijenu korištenja opcije otkupa ukoliko postoji realna vjerovatnoća da će najmoprimac iskoristiti tu opciju, i kazne za raskid najma, ukoliko period trajanja najma pokazuje da je najmoprimac iskoristio tu opciju.

Obaveza po najmu mjeri se po amortizovanom trošku primjenom metode efektivne kamate. Preispituje se kad dođe do promjene budućih plaćanja najma koja proizlaze iz promjene indeksa ili stopa, ako postoji promjena u procjeni Banke za iznos za koji se očekuje da će biti plativ za garantovani ostatak vrijednost, u slučaju da Banka promijeni svoju procjenu da li će se iskoristiti opciju kupovine, produženja ili ukidanja ili ako postoji revidirana fiksna najamnina u osnovi.

Kada se obaveza po najmu ponovno mjeri na ovaj način, vrši se odgovarajuće usklađivanje knjigovodstvene vrijednosti imovine s pravom korištenja ili se nastala razlika evidentira kroz bilans uspjeha u slučaju da je knjigovodstvena vrijednost imovine s pravom korištenja svedena na nulu.

Banka iskazuje imovinu s pravom korištenja, te obavezu po najmu kao posebne pozicija u izvještaju o finansijskoj poziciji.

Banka ne priznaje imovinu s pravom korištenja i obaveze za imovinu male vrijednosti (granična vrijednost imovine je 5.000 EUR) i kratkoročne najmove.

U izvještaju o dobiti i gubitku i ostaloj sveobuhatnoj dobiti prikazuje se rashod od kamata na obavezu po osnovu najma odvojeno od amortizacije date imovine s pravom korištenja. Rashod od kamate na obavezu po osnovu najma predstavlja komponentu finansijskih troškova.

ii) Najmovi gdje je Banka najmodavac

Plaćanja temeljem operativnog najma priznaju se kao prihod primjenom linearne metode u bilansu uspjeha kroz vijek trajanja ugovora o najmu, te se priznaju u izvještaju o finansijskom položaju u slučaju vremenskog ne poklapanja stvarnog trenutka plaćanja i iskazivanja troška najma.

3.8. Oporezivanje

Poreski rashod s temelja poreza na dobit jest zbirni iznos tekuće poreske obaveze i odgođenih poreza.

Tekući porez na dobit

Poreski rashod se temelji na oporezivoj dobiti za godinu. Neto dobit perioda iskazana u izvještaju o bilansu uspjeha i ostaloj sveobuhatnoj dobiti razlikuje se od oporezive dobiti jer uključuje stavke prihoda i rashoda koje su oporezive ili neoporezive u drugim godinama, kao i stavke koje nikada nisu oporezive ni odbitne. Tekuća poreska obaveza Banke izračunava se primjenom poreskih stopa koje su na snazi, odnosno u postupku donošenja na datum izvještajnog perioda.

Odgođeni porez na dobit

Odgođeni porez jest iznos za koji se očekuje da će po njemu nastati obaveza ili povrat temeljem razlike između knjigovodstvene vrijednosti imovine i obaveza u odvojenim finansijskim izvještajima i pripadajuće poreske osnovice koja se koristi za izračunavanje oporezive dobiti, a obračunava se metodom bilansne obaveze. Odgođene poreske obaveze općenito se priznaju za sve oporezive privremene razlike, a odgođena poreska imovina se priznaje u onoj mjeri u kojoj je vjerojatno da će biti raspoloživa oporeziva dobit na temelju koje je moguće iskoristiti privremene razlike koje se odbijaju.

Knjigovodstveni iznos odgođene poreske imovine preispituje se na svaki datum izvještavanja i umanjuje u onoj mjeri u kojoj više nije vjerovatno da će biti raspoloživ dostatan iznos oporezive dobiti za povrat cijelog ili dijela poreske imovine.

3.9. Ulaganja u zavisna društva

Zavisno društvo je subjekt koji je pod kontrolom Banke. Kontrola se postiže na način da Banka ima pravo na varijabilne prinose iz svog učešća u zavisnom društvu i da ima mogućnost utjecati na te prinose kroz vlast nad povezanim društvom.

Ulaganja u zavisna društva u ovim odvojenim finansijskim izvještajima vrednuju se po trošku stjecanja umanjenom za gubitak od umanjenja vrijednosti, ako postoje.

3.10. Ulaganja u pridružena društva i zajednička ulaganja

Pridruženo društvo je subjekt, u kojem Banka ima značajan uticaj, ali koji nije ni zavisno društvo, niti zajedničko ulaganje. Značajan uticaj je moć sudjelovanja u odlukama o finansijskim i poslovnim politikama subjekta koji je predmet ulaganja, ali nije i kontrola, niti zajednička kontrola nad tim politikama.

Zajedničko ulaganje odnosi se na udjele u zajednički kontrolisanom pravnom licu. Zajednički kontrolisano pravno lice je poduhvat u kojem Banka ima zajedničku kontrolu, pri čemu Banka ima pravo na neto imovinu poduhvata umjesto prava na sredstva ili preuzimanja obaveza zajednički kontrolisanog pravnog lica.

Ulaganja u pridružena društva i zajednička ulaganje su u ovim odvojenim finansijskim izvještajima prikazana po trošku sticanja umanjenom za gubitke od umanjenja vrijednosti, ako postoje.

3.11. Finansijska imovina i obaveze

Priznavanje i početno mjerenje

Banka inicijalno priznaje kredite i potraživanja, depozite, izdane dužničke vrijednosne papire i subordinirane obaveze na dan nastanka. Svi ostali finansijski instrumenti (uključujući redovnu kupovinu i prodaju finansijskih sredstava) priznaju se na datum trgovanja, odnosno na datum na koji Banka postaje strana ugovornih odredbi instrumenta.

Finansijska imovina ili finansijska obaveza se početno mjeri po fer vrijednosti uvećanoj, osim za finansijsku imovinu i obaveze po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, za transakcijske troškove koji se mogu izravno pripisati njegovom stjecanju ili izdavanju.

3.11.1. Finansijska imovina

(i) Klasifikacija i naknadno mjerenje

Prilikom početnog priznavanja Banka klasifikuje finansijsku imovinu prema sljedećim kategorijama:

- Finansijska imovina mjerena po amortizovanom trošku
- Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit
- Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha

Zahtjevi klasifikacije za dužničke i vlasničke instrumente navedeni su ispod:

Dužnički instrumenti

Dužnički instrumenti su oni instrumenti koji zadovoljavaju definiciju finansijske obaveze od strane izdavaoca kao što su krediti, obveznice i potraživanja.

Klasifikacija i naknadno mjerenje zavisi od:

- (i) Namjene upravljanja finansijskom imovinom (poslovni model)
- (ii) Ugovorenih karakteristike novčanih tokova ("isključivo plaćanje glavnice i kamate", eng. Solely Payments of Principal and Interest, dalje "SPPI" test ili "SPPI")

Bazirano na ovim faktorima, Banka klasifikuje svoju finansijsku imovinu u zavisnosti od namjere zbog koje su finansijski instrumenti stečeni, kako slijedi:

- **Finansijska imovina mjerena po amortizovanom trošku**

Finansijska imovina koja se drži radi prikupljanja ugovorenih novčanih tokova koji predstavljaju isključivo plaćanje glavnice i kamate (SPPI), i koja nije određena kao po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, se mjeri po amortizovanom trošku. Nakon početnog priznavanja, knjigovodstvena vrijednost ove imovine je prilagođena za očekivane kreditne gubitke priznate i mjerene kao što je opisano u Napomeni 3.11.1 (iv).

Prihod od kamata obračunava se primjenom efektivne kamatne stope i uključen je u poziciju "*Prihod od kamata obračunat korištenjem efektivne kamatne stope*".

Dati krediti i potraživanja su nederivativna finansijska imovina s fiksnim ili odredivim plaćanjima koja ne kotira na aktivnom tržištu. Dati krediti i potraživanja nastaju kada Banka odobrava novčana sredstva komitentima bez namjere trgovanja s tim potraživanjima te uključuju plasmane i date kredite bankama, date kredite i potraživanja od klijenata i sredstva kod Centralne banke.

- **Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit**

Finansijska imovina koja se drži radi prikupljanja ugovorenih novčanih tokova i radi prodaje imovine, gdje novčani tokovi imovine predstavljaju isključivo plaćanje glavnice i kamate, i koja nije određena po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, se mjeri kroz ostalu sveobuhvatnu dobit.

Procjene fer vrijednosti finansijske imovine mjerene kroz ostalu sveobuhvatnu dobit priznaju se kroz ostalu sveobuhvatnu dobit, osim priznavanja dobitaka ili gubitaka od umanjivanja vrijednosti, prihoda od kamata i tečajnih razlika koji se priznaju u bilansu uspjeha osim ako se radi o vlasničkim vrijednosnicama kod kojih se nerealizovani gubici/dobici nikad ne reklasifikuju u bilans uspjeha.

Prilikom prestanka priznavanja finansijske imovine kroz ostalu sveobuhvatnu dobit, kumulativni dobiti ili gubici prethodno priznati u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti se reklasificiraju u bilans uspjeha. Prihod od kamata obračunava se primjenom efektivne kamatne stope.

- **Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha**

Finansijska imovina se naknadno mjeri po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha ako se naknadno ne mjeri po amortizovanom trošku ili po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit. Dobici i gubici koji nastaju iz promjena fer vrijednosti finansijske imovine po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha priznaju se u bilansu uspjeha.

Dodatno, Banka ima opciju da raspoređuje finansijsku imovinu u kategoriju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha kod inicijalnom priznavanja kada takva klasifikacija uklanja ili znatno umanjuje računovodstvenu neusklađenost koja bi inače nastala.

Namjena upravljanja finansijskom imovinom (Poslovni model)

Sva finansijska imovina, osim vlasničkih vrijednosnih papira koji spadaju u kategoriju ulaganja u pridružena društva, zajednička ulaganja i zavisna društva, grupisana je u poslovne modele koji označavaju način zajedničkog upravljanja skupinom finansijske imovine kao cjelinom radi ostvarenja određenog poslovnog cilja i definišu način na koji se očekuje da će finansijska imovina generisati novčane tokove.

Poslovni modeli Banke su:

- Poslovni model čiji je cilj držanje imovine radi naplate ugovorenih novčanih tokova – objedinjava svu finansijsku imovinu koja se drži radi naplate ugovorenih novčanih tokova tokom vijeka trajanja finansijskog instrumenta. Poslovni model radi naplate prolazi SPPI test, a u taj model alocirana je sljedeća finansijska imovina:
  - novčana sredstva na transakcijskim računima kod drugih banaka,
  - plasmani kod drugih banaka,
  - krediti dati klijentima,
  - ostala potraživanja.

Kreditni rizik je osnovni rizik kojim se upravlja u okviru ovog poslovnog modela.

- Poslovni model čiji je cilj prikupljanje ugovorenih novčanih tokova i prodaja finansijske imovine – objedinjava finansijsku imovinu koja se drži s ciljem prikupljanja ugovorenih novčanih tokova i prodaje finansijske imovine. U poslovni model radi naplate i prodaje alocirana je sljedeća finansijska imovina:
  - dužnički vrijednosni papiri (prolazi SPPI test),
  - vlasnički vrijednosni papiri (ne prolaze SPPI test),

Rizik likvidnosti je osnovni rizik kojim se upravlja u okviru ovog poslovnog modela.

- Poslovni model unutar kojeg se finansijska imovina mjeri po fer vrijednosti kroz račun bilans uspjeha (ne prolazi SPPI test) – objedinjuje svu finansijsku imovinu koja se ne drži u okviru prethodno navedena dva poslovna modela. Finansijskom imovinom u ovom poslovnom modelu upravlja se s ciljem ostvarenja novčanih tokova prodajom imovine i ostvarenjem kratkoročnog profita.

Ugovorene karakteristike novčanih tokova (SPPI)

Test obilježja ugovorenih novčanih tokova s aspekta plaćanja samo glavnice i kamate na nepodmireni iznos glavnice jedan je od kriterija za klasifikaciju finansijske imovine u pojedinu kategoriju mjerenja. SPPI test se provodi s ciljem utvrđivanja da li kamata na nepodmirenu glavnicu odražava naknadu za vremensku vrijednost novca, kreditni rizik i druge osnovne rizike posudbe, troškove kreditiranja i profitnu maržu.

SPPI test se provodi:

- za svu finansijsku imovinu, alociranu u poslovni model čiji je cilj držanje finansijske imovine radi naplate ugovorenih novčanih tokova i poslovni model čiji je cilj prikupljanje ugovorenih novčanih tokova i prodaja finansijske imovine, a na datum njenog inicijalnog priznavanja,
- za svaku finansijsku imovinu u slučajevima u kojima je izvorna imovina značajno modificirana i zbog toga ponovno priznata kao nova imovina,
- kod uvođenja novih modela i/ili programa kreditiranja kako bi se unaprijed utvrdila prihvatljivost razmatranih uslova kreditiranja u odnosu na potrebu kasnijeg praćenja vrijednosti eventualne finansijske imovine koja bi proizašla iz istih.

Vlasnički instrumenti

Vlasnički instrumenti su instrumenti koji ispunjavaju definiciju kapitala iz perspektive izdavaoca; odnosno to su instrumenti koji ne sadrže ugovornu obavezu plaćanja, a sadrže dokaze o preostalom učešću u neto imovini izdavaoca. Primjer kapitalnih ulaganja podrazumijeva osnovne obične dionice.

Banka naknadno mjeri sva kapitalna ulaganja po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, osim u slučaju kada je Uprava Banke izabrala, po inicijalnom priznavanju da neopozivo odredi kapitalno ulaganje po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit. Politika Banke je da odredi kapitalna ulaganja kao fer vrijednost kroz ostalu sveobuhvatnu dobit kada se ta ulaganja drže za druge namjene, a ne za generisanje povrata na investicije. Kada se koristi ovaj izbor, dobiti i gubici po osnovu fer vrijednosti priznaju se u ostalu sveobuhvatnu dobit i naknadno se ne reklasifikuju u bilans uspjeha, uključujući i otuđenja. Gubici od umanjenja vrijednosti (i ukidanje gubitaka od umanjenja vrijednosti) se ne izvještavaju odvojeno od drugih promjena u fer vrijednosti. Dividende, kada predstavljaju povrat na takve investicije, i dalje se ne priznaju u dobiti ili gubitku kao ostali prihod kada se utvrdi pravo Banke na primanje plaćanja.

Dobici i gubici na kapitalne investicije po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha su uključeni u neto prihod od trgovanja u bilansu uspjeha.

(ii) Prestanak priznavanja finansijske imovine

Banka prestaje priznavati finansijsku imovinu (u cjelini ili djelimično) kada isteknu ugovorna prava na primitke novčanih tokova iz finansijskog instrumenta ili kada izgubi kontrolu nad ugovornim pravima nad tom finansijskom imovinom. Ovo se dešava kada Banka prenese suštinski sve rizike i koristi od vlasništva na drugi poslovni subjekt ili kada su prava realizovana, predata ili istekla.

Prilikom prestanka priznavanja finansijske imovine razliku između knjigovodstvene vrijednosti (ili knjigovodstvenog iznosa raspoređenog na dio imovine koja se prestaje priznavati) i sume primljena naknada (uključujući svako novo sredstvo umanjeno za svaku novu obavezu) i bilo koji kumulativni dobitak ili gubitak prethodno priznat kroz sveobuhvatnu dobit priznaje se u bilansu usjeha.

Svaki kumulativni dobitak ili gubitak priznat kroz sveobuhvatnu dobit za vlasničke vrijednosne papire označene po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit ne priznaju se u bilansu usjeha kod prestanka priznavanja takvih vrijednosnih papira, nego se direktno priznaju u zadržanu dobit.

(iii) Modifikacija finansijske imovine

Modifikacija izloženosti je postupak kojim se mijenjaju uslovi originalnog ugovora, pri čemu modifikacija može biti:

- 1) uzrokovana tekućim potrebama dužnika (npr. smanjenje efektivne kamatne stope, produženje trajanja instrumenta zamjena kolaterala i slično), a ne finansijskim poteškoćama dužnika,
- 2) uzrokovana trenutnim finansijskim poteškoćama dužnika ili poteškoćama koje će uskoro nastati, odnosno pogoršanjem njegove kreditne sposobnosti.

Modifikacija stavke finansijske aktive postoji kada je izvršena promjena nekih ili svih odredbi ugovora.

Banka će da u slučaju stavke finansijske aktive koja predstavlja dužnički finansijski instrument (vrijednosni papiri i dati krediti i potraživanja) utvrdi da li je izvršena modifikacija značajna, odnosno da li je razlika između sadašnje vrijednosti preostalih modifikovanih novčanih tokova diskontovanih primjenom originalne efektivne kamatne stope i sadašnje vrijednosti izmijenjenih novčanih tokova diskontovanih primjenom originalne efektivne kamatne stope veća od 10%.

Ukoliko je modifikacija značajna, Banka prestaje priznavati originalnu finansijsku imovinu i počinje priznavati novu finansijsku imovinu po fer vrijednosti plus troškovi transakcije i preračunava novu efektivnu kamatnu stopu sredstva. Datum modifikacije se smatra datumom inicijalnog priznavanja za potrebe izračuna umanjenja vrijednosti, uključujući i potrebe određivanja značajnog povećanja kreditnog rizika.

Nadalje, Banka također procjenjuje da li je novo priznato finansijsko sredstvo umanjene vrijednosti na dan inicijalnog priznavanja, posebno u slučaju kada je modifikacija nastala uslijed finansijskih poteškoća dužnika. Razlika u knjigovodstvenoj vrijednosti se također priznaje u bilansu usjeha kao dobit ili gubitak od prestanka priznavanja.

Ukoliko modifikacija finansijskog sredstva nije značajna te modifikacija nije rezultirala prestankom priznavanja finansijskog sredstva, onda Banka prvo iznova računa bruto knjigovodstvenu vrijednost sredstva koristeći revidirane novčane tokove i priznaje razliku kao dobit ili gubitak u bilansu usjeha. Nova bruto knjigovodstvena vrijednost se preračunava diskontovanjem modifikovanih novčanih tokova originalnom efektivnom kamatnom stopom (ili primjenom efektivne kamatne stope usklađene za kreditni rizik u slučaju POCL imovine).

Ukoliko se modifikacija odvija zbog finansijskih poteškoća dužnika, dobit ili gubitak se prikazuje zajedno sa gubitkom od umanjenja. U ostalim slučajevima, prikazuje se kao prihod od kamata izračunat korištenjem metode efektivne kamatne stope.

(iv) Umanjenje vrijednosti

Odluka Agencije koja se temelji na MSFI 9 ističe model "tri nivoa kreditnog rizika" u vezi umanjenja vrijednosti finansijske imovine zasnovano na promjenama kreditnog kvaliteta od inicijalnog priznavanja finansijske imovine.

Umanjenje vrijednosti finansijske imovine priznaje se po modelu očekivanih kreditnih gubitaka (ECL) za imovinu koja se naknadno mjeri po amortizovanom trošku i imovinu koja se naknadno mjeri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (osim vlasničkih instrumenata).

Odluka Agencije koja se temelji na MSFI 9 zahtijeva da se procjene očekivani gubici na nivou gubitaka koji se očekuju u narednih 12 mjeseci (nivo kreditnog rizika 1) od početnog unosa finansijskog instrumenta. Vremenski period za izračun očekivanog gubitka postaje čitav preostali vijek trajanja sredstva koje je predmet procjene, gdje je kreditni kvalitet finansijskog instrumenta doživio "značajno" pogoršanje u odnosu na početno mjerenje (nivo kreditnog rizika 2) ili u slučaju da je sredstvo djelimično ili u potpunosti nekvalitetno (nivo kreditnog rizika 3). Preciznije, odredbe MSFI 9 za umanjenje vrijednosti uključuju:

- raspodjelu kvalitetne finansijske imovine na raznim nivoima kreditnog rizika ("staging"), koja odgovara ispravkama vrijednosti zasnovanim na očekivanim gubicima tokom narednih 12 mjeseci (takozvani "nivo kreditnog rizika 1") ili vijeku trajanja za cijelo preostalo trajanje instrumenta (takozvani "nivo kreditnog rizika 2"), kod postojanja značajnog porasta kreditnog rizika;
- raspodjelu djelimično ili u potpunosti nekvalitetne finansijske imovine u tzv. "nivo kreditnog rizika 3", uvijek uz ispravke vrijednosti zasnovane na očekivanim gubicima tokom cijelog trajanja instrumenta;
- uključivanje očekivanih kreditnih gubitaka (ECL) u izračun, kao i očekivane buduće promjene makroekonomskog scenarija.

Mjerenje ECL-a

Očekivani kreditni gubici prema internom modelu umanjenja vrijednosti se mjere kako slijedi:

- *finansijska imovina koja nije kreditno umanjena na datum izvještavanja*: kao sadašnja vrijednost nedostajuće gotovine (tj. razlika između novčanih tokova nastalih prema subjektu u skladu sa ugovorom i novčanog toka koji banka očekuje da primi);
- *finansijska imovina koja je kreditno umanjena na datum izvještavanja*: kao razlika između bruto knjigovodstvene vrijednosti i sadašnje vrijednosti očekivanih budućih novčanih tokova;
- *neiskorištene kreditne obaveze*: kao sadašnja vrijednost razlike između ugovorenog novčanog toka nastalog prema Banci ukoliko je obaveza neiskorištena i novčanog toka koji Banka očekuje da primi; i
- *ugovori o finansijskim garancijama*: očekivane uplate za podmirenje imaoca garancije manje iznos koji Banka očekuje da će nadoknaditi

Pogledati Napomenu 5.1.3. koja detaljno objašnjava interni model umanjenja vrijednosti.

Politika primjenjiva od 1. januara 2020. godine – Odluka o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka

Banka od 1. januara 2020. godine mjeri očekivane kreditne gubitke u skladu sa zahtjevima Odluke o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka. Zahtjevi Odluke na području umanjenja vrijednosti temelje se na modelu očekivanih kreditnih gubitaka MSFI 9 s tim da ima određenih specifičnosti (na primjer propisane minimalne stope očekivanih kreditnih gubitaka za nivo kreditnog rizika). Slijedeći zahtjeve regulatora, Banka je sa 1. januarom 2020. godine ažurirala metodologiju umanjenja vrijednosti u skladu sa zahtjevima Odluke, te definisala minimalne kriterije za mjerenje očekivanih gubitaka u skladu sa rasporedom izloženosti u nivo kreditnih rizika, kako je opisano u nastavku.

Do 1. januara 2020. Banka je primjenjivala pravila mjerenja i vrednovanja kreditnih gubitaka koji se isključivo temelje na MSFI 9 modelima, dok je od 1. januara 2020. uz postojeće zahtjeve MSFI 9, implementirala pravila Odluke koji postavljaju određene minimalne postotke očekivanih kreditnih gubitaka, kako je navedeno u nastavku.

1 Nivo kreditnog rizika 1:

Banka izloženosti raspoređene u nivo kreditnog rizika 1 utvrđuje i knjigovodstveno evidentira očekivane kreditne gubitke najmanje u iznosima kako slijedi:

- za izloženosti sa niskim rizikom – 0,1% izloženosti,
- za izloženosti prema centralnim vladama i centralnim bankama izvan Bosne i Hercegovine za koje postoji kreditna procjena priznate vanjske institucije za procjenu kreditnog rejtinga koja se u skladu sa članom 69. Odluke o izračunavanju kapitala banke raspoređuje u stepen kreditnog kvaliteta 3 i 4 – 0,1% izloženosti,
- za izloženosti prema bankama i drugim subjektima finansijskog sektora za koje postoji kreditna procjena priznate vanjske institucije za procjenu kreditnog rejtinga koja se u skladu sa članom 69. Odluke o izračunavanju kapitala banke raspoređuje u stepen kreditnog kvaliteta 1, 2 ili 3 – 0,1% izloženosti,
- za ostale izloženosti – 0,5% izloženosti.

Ako Banka u skladu sa svojom internom metodologijom utvrdi iznos očekivanih kreditnih gubitaka veći od onih koji proizlaze iz navedenih odredbi Odluke, Banka primjenjuje tako utvrđen veći iznos.

2 Nivo kreditnog rizika 2:

Banka za izloženosti raspoređene u nivo kreditnog rizika 2 utvrđuje i knjigovodstveno evidentira očekivane kreditne gubitke u iznosu većem od dva navedena:

- 5% izloženosti,
- iznosa utvrđenog u skladu sa internom metodologijom Banke.

3 Nivo kreditnog rizika 3:

Minimalne stope očekivanih kreditnih gubitaka raspoređenih u Nivo 3 ovise od činjenice da li je izloženost osigurana prihvatljivim kolateralom ili ne, te u skladu s tim, minimalne stope su kako slijedi:

- izloženosti osigurane prihvatljivim kolateralom:

Dani kašnjenja	Minimalni očekivani kreditni gubitak
do 180 dana	15%
od 181 do 270 dana	25%
od 271 do 365 dana	40%
od 366 do 730 dana	60%
od 731 do 1460 dana	80%
preko 1460 dana	100%

Izuzetno, ukoliko je Banka poduzela odgovarajuće pravne radnje i može dokumentovati izvjesnost naplate iz prihvatljivog kolaterala u naredne tri godine, povećanje nivoa očekivanih kreditnih gubitaka nije dužna vršiti iznad 80% izloženosti. Pri tome procjena budućih novčanih tokova iz prihvatljivog kolaterala svedenih na sadašnju vrijednost mora biti veća od 20% tog potraživanja. U slučaju da Banka ne naplati potraživanja u navedenom periodu od tri godine, dužna je knjigovodstveno evidentirati očekivane kreditne gubitke u iznosu od 100% izloženosti.

b) izloženosti koje nisu osigurane prihvatljivim kolateralom:

Dani kašnjenja	Minimalni očekivani kreditni gubitak
do 180 dana	15%
od 181 do 270 dana	45%
od 271 do 365 dana	75%
od 366 do 456 dana	85%
preko 456 dana	100%

U slučaju restrukturiranih izloženosti Banka će svih 12 mjeseci perioda oporavka zadržati očekivane kreditne gubitke na nivou pokrivenosti koji je bio formiran na datum odobrenja restrukture, a koji ne može biti niži od 15% izloženosti. Za treću i svaku narednu restrukturu ranije restrukturirane izloženosti koja je u trenutku restrukture bila raspoređena u nivo kreditnog rizika 3 ili POCl imovine, Banka utvrđuje i knjigovodstveno evidentira očekivane kreditne gubitke u iznosu od 100% izloženosti.

Za izloženosti koje se odnose na slučajeve kada dužnik nije izvršio svoju obavezu prema banci najkasnije u roku od 60 dana od dana kada je izvršen protest po osnovu prethodno izdate garancije, Banka utvrđuje i knjigovodstveno evidentira očekivani kreditni gubitak u iznosu od 100% izloženosti.

Ako Banka u skladu sa svojom internom metodologijom utvrdi iznos očekivanih kreditnih gubitaka veći od iznosa koji proizlaze iz odredbi Odluke, Banka utvrđuje i knjigovodstveno evidentira te iznose.

Minimalne stope očekivanih kreditnih gubitaka za potraživanja od kupaca, potraživanja po osnovu faktoringa i finansijskog lizinga i ostala potraživanja, primjenjuju se prema tabeli kako slijedi:

Dani kašnjenja	Minimalni očekivani kreditni gubitak
nema kašnjenja u materijalno značajnom iznosu	0,5%
do 30 dana	2%
od 31 do 60 dana	5%
od 61 do 90 dana	10%
od 91 do 120 dana	15%
od 121 do 180 dana	50%
od 181 do 365 dana	75%
preko 365 dana	100%

Kreditno umanjena finansijska imovina

Na svaki datum izvještavanja, Banka procjenjuje da li je finansijska imovina koja se vodi po amortizovanom trošku i dužnička finansijska imovina koja se vodi po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit kreditno umanjena (u daljnjem tekstu "finansijska imovina nivo kreditnog rizika 3"). Finansijska imovina je kreditno umanjena kada dođe do jednog ili više događaja koji imaju štetan utjecaj na procijenjene buduće novčane tokove finansijske imovine.

Dokazi da je finansijska imovina kreditno umanjena uključuju sljedeće dostupne podatke:

- značajne finansijske poteškoće dužnika ili izdavatelja;
- kršenje ugovora kao što je neispunjavanje obaveza ili neispoštovani rok dospjeća;
- restrukturiranje kredita ili predujma od strane Banke pod uvjetima koje Banka ne bi drugačije razmatrala;
- postaje vjerovatno da će zajmoprimac ući u stečaj ili drugu finansijsku reorganizaciju; ili nestanak aktivnog tržišta za vrijednosni papir zbog finansijskih poteškoća.

Kredit koji je bio ponovno ugovoren zbog pogoršanja stanja zajmoprimca obično se smatra kreditno umanjenim, osim ako postoje dokazi da je rizik nenaplativosti ugovornih novčanih tokova značajno smanjen i da nema drugih pokazatelja umanjenja.

Prezentacija očekivanih kreditnih gubitaka u izvještaju o finansijskom položaju

Očekivani kreditni gubici se prezentuju u izvještaju o finansijskom položaju kako slijedi:

- *finansijska imovina iskazane po amortizovanom trošku*: kao odbitna stavka od bruto knjigovodstvene vrijednosti imovine;
- *kreditne obaveze i ugovori o finansijskim garancijama*: generalno kao rezervisanje;
- *gdje finansijski instrument uključuje i iskorištenu i neiskorištenu komponentu*, i Banka ne može identificirati ECL na iskorištenoj i neiskorištenoj kreditnoj obavezi: Banka prezentuje kombinovanu rezervaciju za gubitke za obje komponente. Kombinovani iznos se prezentira kao odbitna stavka bruto knjigovodstvene vrijednosti iskorištene komponente. Svaki višak preko knjigovodstvene vrijednosti iskorištene komponente se prezentira kao rezervisanje; i

- *finansijska imovina mjerena po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit*: umanjenje vrijednosti se ne priznaje u izvještaju o finansijskom položaju jer je knjigovodstvena vrijednost te imovine i njihova fer vrijednost. Međutim, umanjenje vrijednosti se objavljuje i priznaje u rezervi za fer vrijednost.

Pogledati i Napomenu 5.1.3.

POCI imovina – imovina koja je kupljena ili kreirana umanjene vrijednosti

Finansijskom imovinom koja je kupljena ili kreirana umanjene vrijednosti smatra se imovima kod koje postoje objektivni dokazi o umanjenju vrijednosti (koja je u defaultu) u trenutku inicijalnog priznavanja.

Takva imovina može nastati u slučaju da:

- banka otkupi imovinu koja ima objektivne dokaze o umanjenju vrijednosti uz značajan diskont ili
- u slučaju značajne modifikacije instrumenta koji se već nalazi u statusu neispunjenja obveza ili
- u slučaju da sama značajna modifikacija instrumenta predstavlja razlog za ulazak u status neispunjenja obveza,
- banka odobri novi plasman klijentu koji već ima značajni udio portfolia u statusu neispunjavanja obveza

Banka ne kupuje plasmane umanjene vrijednosti (tzv. bad debt), stoga POCI imovina predstavlja inicijalno ili zbog značajne modifikacije ponovno priznate instrumente koji su na dan priznavanja u statusu neispunjavanja obveza (defaultu).

Otpisi

Otpis potraživanja po osnovu kreditnih plasmana vrši se kada su iscrpljeni svi izvori naplate potraživanja, odnosno kada se po kreditnim plasmanima više ne očekuju budući pozitivni i negativni novčani tokovi.

Otpis potraživanja po osnovu kreditnih plasmana predstavlja gubitak. Posljedica otpisa potraživanja po osnovu kreditnih plasmana je njihovo isknjižavanje iz knjigovodstvene evidencije, osim u slučajevima računovodstvenog otpisa, kada Banka postupuje u skladu sa propisima i to odlukom o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka.

Kreditni i dužnički vrijednosni papiri se otpisuju (dijelom ili u potpunosti) gdje ne postoji razumno očekivanje povrata finansijske imovine dijelom ili u potpunosti. Ovo je uglavnom slučaj kada Banka odredi da dužnik nema imovinu, izvore ili prihode koji mogu generirati dovoljne novčane tokove da otplate iznos koji je predmet otpisa. Ovo ocjenjivanje se vrši na nivou pojedinačnog sredstva.

Ponovno sticanje prethodno otpisanih iznosa uključuje se u "gubici od umanjenja vrijednosti finansijskih instrumenata" u bilansu uspjeha i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti.

Finansijska sredstva koja su otpisana i dalje mogu da budu predmet ponovnog sticanja da bi bila u skladu sa procedurama Banke.

Banka otpisuje dug ili investiciju u jemstvo duga, dijelom ili u potpunosti, i svaku povezanu isplatu za gubitak od umanjenja vrijednosti kada je kreditni odbor Banke utvrdio da nisu postojale realne mogućnosti ponovnog sticanja.

Politika primjenjiva od 1. januara 2020. godine – Odluka o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka

U skladu sa Odlukom o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka koja je na snazi od 1. januara 2020. godine Banka vrši računovodstveni otpis bilansne izloženosti dvije godine nakon što je Banka knjigovodstveno evidentirala očekivane kreditne gubitke u visini od 100% bruto knjigovodstvene vrijednosti te izloženosti i istu proglasila u potpunosti dospjelom.

3.11.2. Finansijske obaveze

(i) Klasifikacija

Banka klasifikuje finansijske obaveze po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha i po amortizovanom trošku. Klasifikacija zavisi od namjere zbog koje su finansijski instrumenti stečeni. Uprava određuje klasifikaciju finansijskih instrumenata kod početnog priznavanja i preispituje tu klasifikaciju na svaki datum izvještavanja.

Finansijske obaveze po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha

Finansijske obaveze po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha imaju dvije podkategorije: finansijski instrumenti koji se drže radi trgovanja (uključujući derivative) i oni koje Uprava inicijalno raspoređuje u ovu kategoriju. Finansijski instrument raspoređuje se u ovu kategoriju isključivo ukoliko je nastao ili stečen radi prodaje ili kupovine u kratkom roku, u svrhu kratkoročnog stjecanja profita ili raspoređivanjem od strane rukovodstva u ovu kategoriju kod inicijalnog priznavanja. Banka nema finansijskih obaveza klasifikovanih po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha.

Ostale finansijske obaveze

Ostale finansijske obaveze čine sve finansijske obaveze koje nisu vrednovane po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha i uključuju obaveze prema klijentima, obaveze prema bankama i drugim finansijskim institucijama kao i subordinirani dug.

(ii) Inicijalno i naknadno mjerenje

Finansijske obaveze po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha priznaju se inicijalno po fer vrijednosti, dok se transakcijski troškovi priznaju odmah kao rashod u bilansu uspjeha. Naknadno mjerenje je također po fer vrijednosti.

(iv) Modifikacija finansijskih obaveza

Dobici i gubici koji nastaju iz promjena fer vrijednosti finansijskih obaveza po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha priznaju se u bilansu uspjeha.

Ostale finansijske obaveze se početno vrednuju po svojoj fer vrijednosti uključujući transakcijske troškove. Nakon početnog priznavanja, ostale finansijske obaveze se vrednuju po amortizovanom trošku koristeći metodu efektivne kamatne stope.

(iii) Prestanak priznavanja finansijskih obaveza

Banka prestaje priznavati finansijske obaveze kada samo kada one prestaju postojati, to jeste kada su ispunjene, otkazane ili istekle.

Banka prestaje priznavati finansijsku obavezu kada su uslovi promijenjeni i kada su novčani tokovi modificirane obaveze suštinski drugačiji. U tom slučaju, nova finansijska obaveza bazirana na modificiranim uvjetima se priznaje po fer vrijednosti. Razlika između knjigovodstvene vrijednosti i finansijske obaveze se prestaje priznavati i priznaje se plaćena naknada u bilansu uspjeha. Plaćena naknada uključuje prenesenu nefinansijsku imovinu, ukoliko je ima, preuzimanje obaveza uključujući novu modificiranu finansijsku obavezu.

Ukoliko modifikacija finansijske obaveze nije obračunata kao prestanak priznavanja, onda se trošak amortizacije te obaveze ponovo računa diskontovanjem modifikovanog novčanog toka po izvornim efektivnim kamatnim stopama i rezultira priznavanjem u bilansu uspjeha kao dobitak ili gubitak. Kod finansijskih obaveza sa promjenjivom stopom, izvorna kamatna stopa korištena za izračun modifikacije dobiti ili gubitka usklađuje se tako da reflektuje trenutne tržišne uvjete u vrijeme modifikacije. Troškovi i naknade koji nastaju priznaju se kao usaglašavanje knjigovodstvene vrijednosti obaveze ili amortizovane vrijednosti tokom prestalog vijeka modificirane finansijske obaveze kroz ponovno računanje efektivne kamatne stope na instrument.

3.11.3. Prebijanje finansijske imovine i obaveza

Finansijska imovina i obaveze se prebijaju i neto iznos se prikazuje u finansijskom izvještaju, kada, i samo kada Banka ima zakonsko pravo da vrši prebijanje i ima namjeru podmiriti je na neto osnovi ili realizirati imovinu i istovremeno podmiriti obavezu.

Prihodi i rashodi se iskazuju na neto osnovi samo kada je dozvoljeno u skladu sa MSFI, ili za dobitke i gubitke koji proizilaze iz sličnih transakcija, kao u poslovima trgovine.

3.11.4. Mjerenje fer vrijednosti finansijske imovine i obaveza

Fer vrijednost je cijena koja bi se dobila za prodaju sredstava ili koja bi se platila za prijenos obaveze u redovnoj transakciji između učesnika na tržištu na datum mjerenja na glavnom, ili ako je to nemoguće, na najpovoljnijem tržištu kojem Banka ima pristup na taj dan. Fer vrijednost obaveze izražava njen rizik neizvršavanja.

Kada je to moguće, Banka mjeri fer vrijednost instrumenta preko iskazane cijene na aktivnom tržištu za taj instrument. Tržište se smatra aktivnim ako se transakcije za sredstva ili obavezu odvijaju dovoljno često i u opsegu dovoljnom za davanje informacija o cijenama na redovnoj osnovi (nivo 1 hijerarhije fer vrijednosti).

Ukoliko ne postoje iskazane cijene na aktivnom tržištu, Banka onda koristi tehnike procjene koji maksimiziraju korištenje relevantnih dostupnih ulaznih podataka (nivo 2 i nivo 3 hijerarhije fer vrijednosti) i minimiziraju korištenje nedostupnih ulaznih podataka. Odabrana tehnika procjene uključuje sve faktore koje bi učesnici na tržištu uzeli u obzir pri određivanju cijene transakcije.

Najbolji dokaz fer vrijednosti finansijskog instrumenta prilikom početnog priznavanja je uobičajeno cijena transakcije – fer vrijednost date ili primljene naknade. Ukoliko Banka odredi da se fer vrijednost prilikom početnog priznavanja razlikuje od cijene transakcije te da fer vrijednost nije potkrijepljena ni kotiranim cijenom na aktivnom tržištu za identičnu imovinu ili obavezu niti na osnovu tehnike procjene koja koristi samo dostupne tržišne podatke, onda se finansijski instrument inicijalno priznaje po fer vrijednosti prilagođenoj kako bi se odgodile razlike između fer vrijednosti prilikom početnog priznavanja i cijene transakcije. Naknadno se te razlike priznaju u dobit ili gubitak na odgovarajućoj bazi tokom vijeka instrumenta ali ne kasnije od momenta kada je procjena u potpunosti potkrijepljena dostupnim tržišnim podacima ili kada je transakcija zatvorena.

Ukoliko sredstva ili obaveze za koje se određuje fer vrijednost imaju ponuđenu cijenu i traženu cijenu, Banka mjeri sredstva i duge pozicije po ponuđenoj cijeni, a obaveze i kratke pozicije po traženoj cijeni.

Portfoliji finansijskih sredstava i finansijskih obaveza koji su izloženi tržišnom riziku i kreditnom riziku kojim upravlja Banka na bazi neto izloženosti bilo tržišnom ili kreditnom riziku se mjere na bazi cijene koja bi bila određena za prodaju neto duge pozicije (ili plaćena za prijenos neto kratke pozicije) za određenu izloženost riziku. Ove prilagodbe nivoa portfolia su dodijeljene individualnim sredstvima i obavezama na bazi relativnih prilagodbi rizika za svaki pojedinačni instrument u portfoliju.

Fer vrijednost sredstava po viđenju nije manja od iznosa koji se plaća po viđenju.

Banka priznaje transfere između nivoa hijerarhije fer vrijednosti u izvještajnom periodu u kojem se desila promjena.

Klasifikacija sredstava i obaveza je predstavljena na sljedeći način:

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	Finansijska imovina koja se vrednuje po amortizovanom trošku	Finansijska imovina koja se vrednuje po FVtPL	Finansijska imovina koja se vrednuje po FVtOCI	Finansijske obaveze koje se vrednuje po amortizovanom trošku	Finansijske obaveze koje se vrednuje po FVtPL	Finansijske obaveze koje se vrednuje po FVtOCI	Nefinansijska sredstva i obaveze	Kapital	Ukupno na 31.12.2023.
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	1.181.109	-	-	-	-	-	-	-	1.181.109
Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	-	11.952	-	-	-	-	-	-	11.952
Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	-	-	538	-	-	-	-	-	538
Finansijska imovina po amortizovanom trošku	3.807.491	-	-	-	-	-	-	-	3.807.491
Unaprijed plaćeni porez na dobit	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Odgodena porezna imovina	-	-	-	-	-	-	10.240	-	10.240
Materijalna imovina	-	-	-	-	-	-	134.682	-	134.682
Nematerijalna imovina	-	-	-	-	-	-	32.983	-	32.983
Ulaganja u zavisna društva, zajedničke poduhvate i pridružena društva	-	-	-	-	-	-	11.052	-	11.052
Dugoročna imovina namijenjena prodaji i imovina poslovanja koje se obustavlja	-	-	-	-	-	-	23	-	23
Ostala imovina i potraživanja	-	-	-	-	-	-	5.311	-	5.311
UKUPNO IMOVINA	4.988.600	11.952	538	-	-	-	194.291	-	5.195.381
Finansijske obaveze po amortizovanom trošku	4.463.899	-	-	-	-	-	-	-	4.463.899
Obaveze za porez na dobit	-	-	-	-	-	-	1.234	-	1.234
Odgodene porezne obaveze	-	-	-	-	-	-	2.003	-	2.003
Rezervisanja	-	-	-	-	-	-	35.659	-	35.659
Ostale obaveze	-	-	-	-	-	-	22.606	-	22.606
UKUPNO OBAVEZE	4.463.899	-	-	-	-	-	61.502	-	4.525.401
Dionički kapital	-	-	-	-	-	-	-	247.167	247.167
Dionička premija	-	-	-	-	-	-	-	4.473	4.473
Rezerve	-	-	-	-	-	-	-	1.230	1.230
Revalorizacione rezerve	-	-	-	-	-	-	-	277	277
Dobit	-	-	-	-	-	-	-	416.833	416.833
UKUPNO KAPITAL	-	-	-	-	-	-	-	669.980	669.980

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	Finansijska imovina koja se vrednuje po amortizovanom trošku	Finansijska imovina koja se vrednuje po FVtPL	Finansijska imovina koja se vrednuje po FVtOCI	Finansijske obaveze koje se vrednuje po amortizovanom trošku	Finansijske obaveze koje se vrednuje po FVtPL	Finansijske obaveze koje se vrednuje po FVtOCI	Nefinansijska sredstva i obaveze	Kapital	Ukupno na 31.12.2022.
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	1.334.816	-	-	-	-	-	-	-	1.334.816
Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	-	17.359	-	-	-	-	-	-	17.359
Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	-	-	526	-	-	-	-	-	526
Finansijska imovina po amortizovanom trošku	3.498.102	-	-	-	-	-	-	-	3.498.102
Unaprijed plaćeni porez na dobit	-	-	-	-	-	-	1.306	-	1.306
Odgodena porezna imovina	-	-	-	-	-	-	4.253	-	4.253
Materijalna imovina	-	-	-	-	-	-	129.355	-	129.355
Nematerijalna imovina	-	-	-	-	-	-	23.266	-	23.266
Ulaganja u zavisna društva, zajedničke poduhvate i pridružena društva	-	-	-	-	-	-	11.052	-	11.052
Dugoročna imovina namijenjena prodaji i imovina poslovanja koje se obustavlja	-	-	-	-	-	-	3	-	3
Ostala imovina i potraživanja	-	-	-	-	-	-	4.947	-	4.947
UKUPNO IMOVINA	4.832.918	17.359	526	-	-	-	174.182	-	5.024.985
Finansijske obaveze po amortizovanom trošku	-	-	-	4.336.492	-	-	-	-	4.336.492
Odgodene porezne obaveze	-	-	-	-	-	-	1.705	-	1.705
Rezervisanja	-	-	-	-	-	-	41.221	-	41.221
Ostale obaveze	-	-	-	-	-	-	21.974	-	21.974
UKUPNO OBAVEZE	-	-	-	4.336.492	-	-	64.900	-	4.401.392
Dionički kapital	-	-	-	-	-	-	-	247.167	247.167
Dionička premija	-	-	-	-	-	-	-	4.473	4.473
Rezerve	-	-	-	-	-	-	-	1.230	1.230
Revalorizacione rezerve	-	-	-	-	-	-	-	267	267
Dobit	-	-	-	-	-	-	-	370.456	370.456
UKUPNO KAPITAL	-	-	-	-	-	-	-	623.593	623.593

3.11.5. Specifični finansijski instrumenti

Novac i novčani ekvivalenti

Za potrebe izvještavanja o novčanim tokovima, novac i novčani ekvivalenti obuhvataju sredstva kod Centralne banke Bosne i Hercegovine, stanja na žiro računima kod drugih banaka kao i sredstva oročena kod drugih banaka originalno na period do 3 mjeseca od datuma nastanka.

Novac i novčani ekvivalenti iskazuju se po amortizovanom trošku u izvještaju o finansijskoj poziciji.

Novac i novčani ekvivalenti isključuju obaveznu minimalnu rezervu kod Centralne banke, budući da sredstva obavezne rezerve nisu na raspolaganju Banci u njenom svakodnevnom poslovanju. Obavezna minimalna rezerva kod Centralne banke je iznos koji su obavezne izdvajati sve poslovne banke koje imaju dozvolu za rad u Bosni i Hercegovini.

Plasmani kod banaka i obavezna rezerva kod Centralne banke

Plasmani kod banaka oročeni na period preko 3 mjeseca i obavezna rezerva kod Centralne banke kasifikuju se kao zajmovi i potraživanja i iskazuju se po amortizovanom trošku umanjenom za gubitke od umanjenja vrijednosti.

Dati krediti i potraživanja

Dati krediti i potraživanja iskazuju se po amortizovanom trošku umanjenom za gubitke od umanjenja vrijednosti kako bi se prikazali i procijenjeni nadoknadivi iznosi.

“Krediti i potraživanja” u Izvještaju o finansijskom položaju uključuju:

- kredite i potraživanja koja se mjere po amortiziranom trošku (pogledati Napomenu 3.11.1), inicijalno se mjere po fer vrijednosti uvećanoj za početne troškove, a naknadno po amortiziranom trošku koristeći metod efektivne kamatne stope
- kredite i potraživanja raspoređene po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, koji se mjere po fer vrijednosti sa promjenama u fer vrijednosti koji se priznaju u bilansu uspjeha.

“Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha” u izvještaju o finansijskom položaju uključuje:

- dužničke vrijednosne papire mjerene po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha

“Finansijska imovina po amortizovanom trošku” u izvještaju o finansijskom položaju uključuje:

- dužničke vrijednosne papire mjerene po amortizovanom trošku

“Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit” u izvještaju o finansijskom položaju uključuje:

- vlasničke vrijednosne papire mjerene po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit.

Banka je odlučila priznavati kroz sveobuhvatnu dobit promjene fer vrijednosti za određena ulaganja u vrijednosne papire koji se ne drže radi trgovanja. Izbor se vrši na bazi svakog pojedinačnog instrumenta pri početnom priznavanju i neopoziv je.

Gubici i dobiti vlasničkih instrumenata se nikad ne reklasifikuju kroz bilansu uspjeha i umanjenje se ne priznaje kroz bilansu uspjeha. Dividenda se priznaje kroz bilans uspjeha osim ako jasno ne predstavlja povrat dijela troška investiranja, u kom se slučaju priznaje kroz ostalu sveobuhvatnu dobit. Kumulativni dobiti i gubici priznati kroz ostalu sveobuhvatnu dobit se transferišu u zadržanu dobit u slučaju prodaje ulaganja.

Finansijske garancije i kreditne obaveze

“Finansijske garancije” su ugovori koji zahtijevaju od banke da izvrši specifična plaćanja kao nadoknadu vlasnicima uslijed gubitka koji proizilazi iz neizvršenja obaveza dužnika kada ugovorni uvjeti nastanu. “Kreditne obaveze” su obaveze banke da plasiraju kredit pod naprijed ugovorenim uvjetima.

Uzeti kamatonosni krediti i subordinirani dug

Uzeti kamatonosni krediti i subordinirani dug klasificiraju se kao ostale finansijske obaveze i početno se priznaju po fer vrijednosti, umanjenoj za pripadajuće transakcijske troškove. Nakon početnog priznavanja, iskazuju se po amortizovanoj vrijednosti, pri čemu se svaka razlika između primitaka (umanjena za troškove transakcije) i otkupne vrijednosti priznaje u bilansu uspjeha tokom razdoblja trajanja posudbe korištenjem metode efektivne kamatne stope.

Tekući računi i depoziti banaka i klijenata

Tekući računi i depoziti su klasificirani kao ostale obaveze i početno se mjere po fer vrijednosti uvećanoj za transakcijske troškove, a naknadno se iskazuju po amortizovanom trošku primjenom metode efektivne kamatne stope.

3.12. Nekretnine i oprema

Priznavanje i mjerenja

Nekretnine i oprema početno se iskazuju po trošku nabavke umanjenom za ispravku vrijednosti i akumulirane gubitke od umanjenja vrijednosti. Trošak nabavke obuhvata nabavnu cijenu i sve troškove direktno povezane s dovodenjem sredstva u radno stanje za namjeravanu upotrebu. Naknadni troškovi se uključuju u neto knjigovodstvenu vrijednost ili se iskazuju kao zasebna imovina samo ako je vjerovatno da će buduće ekonomske koristi utjelovljene u okviru dijela biti protjecane u Banku i da se njihov trošak može pouzdano mjeriti. Troškovi svakodnevnih popravki i održavanja priznaju se u bilansu uspjeha u trenutku nastanka.

Obračun amortizacije započinje u trenutku u kojem je sredstvo spremno za namjeravanu upotrebu. Amortizacija se obračunava na temelju procijenjenog vijeka upotrebe sredstva, koristeći linearnu metodu koja je kako slijedi:

Procijenjene stope amortizacije tokom 2022. i 2023. bile su kako slijedi:

Gradevine	2%
Vozila	14%
Uredska oprema	7% – 33,3%

Dobici ili gubici od otpisa ili otuđenja materijalne imovine utvrđuju se kao razlika između prihoda od prodaje i knjigovodstvenog iznosa te imovine i priznaju se u izvještaju o bilansu uspjeha i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti u periodu u kojem su nastali.

3.13. Nematerijalna imovina

Nematerijalna imovina se iskazuje po trošku umanjenom za akumuliranu amortizaciju i gubitke od umanjena vrijednosti. Trošak uključuje sve troškove koji se mogu direktno pripisati sticanju imovine:

Procijenjene stope amortizacije bile su kako slijedi:

Ulaganja u tuđe nekretnine	20%
Ostala nematerijalna imovina	16,6% – 33,3%

3.14. Ulaganja u investicijske nekretnine

Ulaganja u investicijske nekretnine obuhvataju nekretnine u posjedu radi zarade prihoda od najma ili zbog porasta vrijednosti kapitalne imovine, ili oboje, i početno se mjere po trošku nabavke, uključujući transakcijske troškove. Nakon početnog priznavanja, ulaganja u nekretnine mjere se po trošku nabavke umanjenom za ispravak vrijednosti i akumulirane gubitke od umanjena vrijednosti. Obračun amortizacije započinje u trenutku u kojem je sredstvo spremno za namjeravanu upotrebu i obračunava se na osnovu procijenjenog životnog vijeka sredstva, korištenjem linearne metode kako slijedi:

Gradevine	2%
-----------	----

3.15. Umanjenje vrijednosti nefinansijske imovine

Na svaki datum izvještajnog perioda Banka preispituje knjigovodstvene iznose svojih nekretnina i opreme da bi utvrdila postoje li naznake da je došlo do gubitaka uslijed umanjena vrijednosti navedene imovine. Ako postoje takve naznake, procjenjuje se nadoknadivi iznos sredstva da bi se mogao utvrditi eventualni gubitak nastao umanjnjem.

Nadoknadiva vrijednost je njegova fer vrijednost umanjena za troškove prodaje ili vrijednost u upotrebi, zavisno od toga koja je viša. Za potrebe procjene vrijednosti u upotrebi, procijenjeni budući novčani tokovi diskontuju se do sadašnje vrijednosti primjenom diskontne stope prije oporezivanja koja odražava sadašnju tržišnu procjenu vremenske vrijednosti novca i rizike specifične za to sredstvo.

Ako je procijenjen nadoknadivi iznos sredstva manji od knjigovodstvenog iznosa, onda se knjigovodstveni iznos tog sredstva umanjuje do nadoknadivog iznosa. Gubici od umanjena vrijednosti priznaju se odmah kao reshod u bilansu uspjeha.

Kod naknadnog poništenja gubitka od umanjena vrijednosti, knjigovodstveni iznos sredstva povećava se do revidiranog procijenjenog nadoknadivog iznosa toga sredstva, pri čemu veća knjigovodstvena vrijednost ne premašuje knjigovodstvenu vrijednost koja bi bila utvrđena da u prethodnim godinama nije bilo priznatih gubitaka na tom sredstvu uslijed umanjena vrijednosti. Poništenje gubitka od umanjena vrijednosti odmah se priznaje kao prihod, osim ako se predmetno sredstvo ne iskazuje po procijenjenoj vrijednosti, u kojem slučaju se poništenje gubitka od umanjena vrijednosti iskazuje kao povećanje uslijed revalorizacije.

3.16. Rezervisanja za obaveze i troškove

Rezervacije se priznaju kada Banka ima sadašnju zakonsku ili konstruktivnu obavezu kao rezultat prošlih događaja za koje je vjerovatno da će biti potreban odlivi resursa koji sadrže ekonomske koristi za podmirenje obveze i pouzdana procjena iznosa obaveze biti napravljen.

Rezervacije se priznaju kada Banka ima sadašnju zakonsku ili konstruktivnu obavezu kao rezultat prošlih događaja za koje je vjerovatno da će biti potreban odlivi resursa koji sadrže ekonomske koristi za podmirenje obveze i pouzdana procjena iznosa obaveze biti napravljen.

3.17. Naknade zaposlenicima

U ime svojih zaposlenika, Banka plaća porez na dohodak, kao i doprinose za penziono, invalidsko, zdravstveno i osiguranje od nezaposlenosti, na i iz plate, koji se obračunavaju po zakonskim stopama tokom godine na bruto platu. Banka gore navedene doprinose plaća u korist penzijskog i zdravstvenog fonda Federacije Bosne i Hercegovine (na federalnom i kantonalnom nivou), Republike Srpske i Brčko Distrikta.

Nadalje, topli obrok, prijevoz sa i na posao i regres su plaćeni u skladu sa domaćim zakonskim propisima. Ovi troškovi su prikazani u izvještaju o bilansu uspjeha i ostale sveobuhvatne dobiti u periodu u kojem su nastali troškovi plata.

Otpremnine za odlazak u penziju

Banka pravi rezervisanja za otpremnine za odlazak u penziju u skladu sa aktuarskim izvještajem. Radnicima kod penzionisanja se isplaćuje otpremnina u iznosu od 6 prosječnih mjesečnih plata radnika ili 6 prosječnih plata prema posljednjem objavljenom izvještaju na nivou Federacije Bosne i Hercegovine/ Republike Srpske/ Brčko distrikt (prema mjestu rada radnika), u zavisnosti šta je za radnika povoljnije.

Banka knjiži troškove otpremnina za odlazak u penziju u periodu u kojem su otpremnine zaradene.

3.18. Kapital i rezerve

Dionički kapital

Dionički kapital obuhvata uplaćene redovne dionice i izražava se u KM po nominalnoj vrijednosti.

Zadržana dobit

Dobit za godinu nakon raspodjele vlasnicima raspoređuje se u zadržanu dobit.

Rezerve za fer vrijednost

Rezerve iz fer vrijednosti uključuju promjene u fer vrijednosti finansijske imovine raspoložive za prodaju (od 1. januara finansijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit).

Dividende

Dividende na redovne dionice priznaju se kao obaveza u periodu u kojem su odobrene od strane dioničara Banke.

3.19. Zarada po dionici

Banka objavljuje osnovnu i razrijeđenu zaradu po dionici (eng. "EPS").

Osnovna zarada po dionici računa se dijeljenjem dobiti ili gubitka tekućeg razdoblja namijenjenih redovnim dioničarima Banke ponderisanim prosječnim brojem redovnih dionica u opticaju tokom perioda. Banka nema povlaštene dionice.

3.20. Usvajanje novih i revidiranih standarda

3.20.1 Početna primjena novih izmjena i dopuna postojećih standarda koji su na snazi u tekućem izvještajnom periodu

Sljedeće izmjene postojećih standarda koje je izdao Odbor za međunarodne računovodstvene standarde (IASB), a koji su objavljeni od strane Saveza računovođa, revizora i finansijskih djelatnika Federacije Bosne i Hercegovine, stupaju na snagu za tekući izvještajni period:

Standard	Naziv
MSFI 17*	Novi standard MSFI 17 "Ugovori o osiguranju" objavljen u maju 2017. godine, uključujući izmjene MSFI-ja 17 objavljene u junu 2020. (izmjene za rješavanje problema i izazova u primjeni koji su identificirani nakon objave standarda, uključujući i odgodu primjene za period koji počinju 1. januara 2023. godine) i izmjene u decembru 2021. (izmjene vezano za prvu primjenu MSFI 17 i MSFI 9)
Izmjene MSFI-ja 4	Izmjene koje se odnose na datum isteka pristupa odgode, objavljeno u junu 2020.
Izmjene MRS-a 1	Objavljivanje računovodstvenih politika, objavljeno u februaru 2021.
Izmjene MRS-a 8	Definicija računovodstvenih procjena, objavljeno u februaru 2021.
Izmjene MRS-a 12	Odgodeni porez koji se odnosi na imovinu i obaveze koje proizlaze iz jedne transakcije, objavljeno u maju 2021.
Izmjene MRS-a 12	Međunarodna porezna reforma – Model pravila iz drugog stuba, objavljeno u maju 2023.

*Upravni odbor Saveza računovođa, revizora i finansijskih djelatnika FBiH je donio odluku 19. septembra 2022. godine da MSFI 17 "Ugovori o osiguranju" će se primjenjivati na godišnje obračunske periode koji počinju 1. januara 2026. godine ili kasnije, uz mogućnost ranije primjene u slučajevima kada se primjenjuje i MSFI 9 "Finansijski instrumenti".

Usvajanje ovih novih standarda, izmjene postojećih standarda i tumačenje nisu doveli do značajnih promjena u odvojenim finansijskim izvještajima Banke.

3.20.2 Novi standardi i izmjene i dopune postojećih standarda koji su objavljeni, a nisu još usvojeni

Na dan odobrenja ovih finansijskih izvještaja bili su objavljeni sljedeći novi standardi i izmjene postojećih standarda, ali još nisu stupili na snagu

Standard	Naziv	Datum stupanja na snagu
Izmjene MSFI-ja 16	Obaveza po najmu u transakcijama prodaje s povratnim najmom – objavljeno u septembru 2022.	1. januara 2024.
Izmjene MRS-a 1	Klasifikacija obaveza kao kratkoročnih ili dugoročnih i dugoročnih obaveza s ugovornim uvjetima – objavljeno u oktobru 2022.	1. januara 2024.
Izmjene i dopune MRS 21	Nemogućnosti razmjene – objavljeno u augustu 2023.	1. januara 2025.
Izmjene i dopune MRS- a 7 i MSFI-ja 7	Aranžmani za finansiranje dobavljača – objavljeno u maju 2023.	1. januara 2024.
Izmjene i dopune MSFI- ja 10 i MRS 28	Izmjene vezano za prodaju ili unos u imovini između investitora i pridruženog društva ili zajedničkog poduhvata – objavljeno u septembru 2014.	Odgodeno na neodređeno vrijeme

Banka je izabrala da ne usvoji ove nove standarde, izmjene postojećih standarda i nova tumačenja prije nego oni stupe na snagu. Banka smatra da usvajanje prethodno navedenih standarda neće dovesti do značajnih promjena u finansijskim izvještajima Banke u budućim periodima.

4. Značajne računovodstvene procjene i ključni izvori procjene neizvjesnosti

Banka u toku svog redovnog poslovanja procjenjuje i prosuđuje o neizvjesnim događajima, uključujući pretpostavke i procjene o budućnosti. Takve računovodstvene pretpostavke i procjene redovno se preispituju i temelje na historijskom iskustvu i ostalim faktorima poput očekivanog toka budućih događaja koji se može realno pretpostaviti u postojećim okolnostima, ali unatoč tome neizbježno predstavljaju izvore neizvjesnosti. Procjena umanjenja vrijednosti kreditnog portfolia Banke, predstavlja najznačajniji izvor neizvjesnosti procjene. Ti i ostali ključni izvori neizvjesnosti procjene, koji imaju značajan rizik uzrokovanja značajnih uskladba knjigovodstvene vrijednosti imovine i obaveza u narednoj finansijskoj godini, opisani su u nastavku.

Gubici od umanjenja vrijednosti kredita i potraživanja

Banka kontinuirano prati kreditnu sposobnost svojih klijenata. Potreba za umanjenjem vrijednosti bilansne i vanbilansne izloženosti Banke kreditnom riziku, procjenjuje se mjesečno.

Informacije o prosudbama u primjeni računovodstvenih politika koje imaju najznačajniji uticaj na iznose priznate u finansijskim izvještajima sadržane su u slijedećim napomenama.

- Napomena 3.11.1. (i): klasifikacija finansijske imovine: procjena poslovnog modela u kojem se imovina klasifikuje i procjena da li su ugovorni uslovi finansijske aktive na SPPI preostalog iznosa glavnice.
- Napomena 5.1.3. (i): uvođenje kriterija za utvrđivanje da li je kreditni rizik finansijske aktive značajno povećan nakon inicijalnog priznavanja, utvrđivanje metodologije za uključivanje informacija koje se odnose na buduća mjerenja ECL-a i odabir modela za mjerenje ECL-a.

Informacije o pretpostavkama i neizvjesnostima procjena koje imaju najznačajniji uticaj na usklađenja priznata u godini koja je završila na dan 31. decembar 2023. godine i 31. decembra 2022. godine sadržane su u slijedećim napomenama.

- Napomena 5.1.3.: umanjenje vrijednosti finansijskih instrumenata: određivanje ulaznih parametara za ECL model mjerenja, uključujući informacije koje se odnose na budućnost.
- Napomena 3.11.4: utvrđivanje fer vrijednosti finansijskih instrumenata sa značajnim nevidljivim inputima
- Napomena 3.11.1. (iv): umanjenje vrijednosti finansijskih instrumenata: osnovne pretpostavke u određivanju procjene nadoknadivih novčanih tokova.

Kamatno inducirani rizik

U skladu sa članom 7. Odluke o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka, Banka je dužna da procjenjuje dužnikovu izloženost kamatno induciranom kreditnom riziku po osnovu potraživanja ugovorenih sa promjenljivom kamatnom stopom. Pri tome Banka procjenjuje kreditni rizik sa aspekta moguće promjene finansijskog položaja dužnika zbog promjene kamatne stope, odnosno procjenjuje sposobnost dužnika da u slučaju potencijalne promjene kamatne stope izmiruje obaveze prema Banci u skladu sa ugovorenim uslovima. Značajne prosudbe i procjene koje se odnose na umanjenje vrijednosti za očekivane kreditne gubitke posebno su složene u trenutnom neizvjesnom okruženju izazvano negativnim makroekonomskim kretanjima, geopolitičkom situacijom, rastom cijena energenata i inflacijom te promjenama na tržištu novca. Za razliku od 2022. godine rekordno visoke inflacije, tokom 2023. godine inflacija u BiH bilježi usporeni trend kroz gotovo sve mjesece, a prvenstveno zbog pada cijena energije.

Međutim, ista i dalje bilježi znatno veće vrijednosti od historijskih prosječnih stopa što dodatno stavlja pritisak na BH ekonomiju, te uz konstantne volatilnosti na svjetskom i lokalnom tržištu Banka i dalje provodi pojačan monitoring i stavlja naglasak na upravljanje kamatno induciranim kreditnim rizikom. Upravljanje kamatno induciranim kreditnim rizikom je detaljnije opisano u Napomeni 5.1.1. *Analiza kreditnog kvaliteta*.

Porezi

Banka priznaje poreznu obavezu u skladu sa poreznim propisima Federacije Bosne i Hercegovine. Porezne prijave odobravaju porezna tijela koja su nadležna za provođenje naknadne kontrole poreznih obveznika.

Regulatorni zahtjevi

Agencija za bankarstvo FBiH je ovlaštena za provođenje regulatornog nadzora nad poslovanjem Banke i može zahtijevati izmjenе knjigovodstvene vrijednosti imovine i obaveza, u skladu sa odgovarajućim propisima.

Sudski sporovi

Ukupan iznos sudskih sporova na dan 31. decembar 2023. godine iznosi 101.616 hiljada KM (31. decembar 2022: 128.869 hiljada KM). Banka provodi pojedinačnu procjenu svih sudskih sporova i na osnovu toga određuje iznos rezervisanja. Procjenu i predlaganje iznosa rezervisanja za sudske sporove provodi Direkcija pravnih poslova Banke i Sektor finansija, dok odluku o iznosu rezervisanja donosi Uprava Banke.

Kao što je navedeno u Napomeni 34, na dan 31. decembar 2023. godine, Banka je rezervisala 11.745 hiljada KM (31. decembar 2022: 11.795 hiljada KM), iznos koji Uprava smatra dostatnim. S obzirom da se procjena radi za svaki pojedinačni slučaj, nije praktično procijeniti finansijski učinak promjena u pretpostavkama na temelju kojih Uprava procjenjuje potrebu za rezervacijama na datum izvještavanja.

Rezervacije za otpremnine

Kod izračuna potrebnih rezervacija za otpremnine, Banka diskontira očekivane buduće novčane tokove koji proizlaze iz navedenih obveza, primjenom diskontnih stopa koje, prema aktuarskom izvještaju, najbolje predstavljaju vremensku vrijednost novca.

5. Upravljanje finansijskim rizicima

Usljed svojih aktivnosti Banka je izložena različitim vrstama finansijskih rizika: kreditnom riziku, riziku likvidnosti, tržišnom riziku, kamatnom riziku u bankarskoj knjizi i potkategorijama strateških i poslovnih finansijskih rizika.

Banka je uspostavila integrisani sistem upravljanja rizicima što uključuje analizu, procjenu, prihvatanje i upravljanje određenim stepenom rizika ili kombinacijom istih. Prihvatanje rizika predstavlja bit finansijskog poslovanja Banke, dok operativni rizik kao nefinansijski rizik predstavlja neizbježnu posljedicu poslovanja.

Uprava je odgovorna za uspostavljanje i nadzor okvira upravljanja finansijskim i nefinansijskim rizicima kojima je Banka izložena.

Upravljanje rizicima je sastavni dio sistema internog upravljanja. Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji Raiffeisen bank dd Bosna i Hercegovina regulirani su osnovni principi organizacije i organizacione strukture Banke, osnove opisa poslova i glavne odgovornosti i djelokrug rada organizacionih jedinica i organizacionih dijelova Banke što uključuje i nadležnosti za upravljanje rizicima.

Kontroling rizika, kao kontrolna funkcija, obezbjeđuje integralni okvir za kontrolu i nadgledanje za sve vrste rizika.

Njegov glavni cilj je da koordinira implementaciju instrumenata, metoda, parametara i standarda, da mjeri i nadgleda rizik u cilju izbjegavanja prijetećih situacija i da poboljša stopu rizika/ povrat u okviru limita rizika. Predmetno obuhvaća:

- a) Definisanje metodologija i parametara za mjerenje rizika (usko sa funkcijama upravljanja rizicima)
- b) Implementacija mjerenja rizika i kontrole rizika
- c) Provođenje scenario analiza i stres testa u cilju da se ispita uticaj ekstremne i jake krize na poziciju banke
- d) Izvještavanje o rizicima na agregiranom nivou

Odjeljenje Kontrolinga rizika nezavisno kontroliše efikasnost procesa upravljanja rizicima koji treba da obuhvati redovno i pravovremeno identifikovanje, mjerenje, procjenjivanje, ovladavanje, praćenje i kontrolu rizika uključujući i izvještavanje o rizicima kojima je banka izložena ili bi mogla biti izložena u svom poslovanju. Kontroling rizika informiše Odbor za reviziju, Odbor za rizike i Nadzorni odbor banke uz informisanje Uprave banke radi pravovremene i efikasne realizacije datih preporuka za otklanjanje nezakonitosti, nepravilnosti, nedostataka i slabosti utvrđenih kontrola.

5.1. Kreditni rizik

Kontrola ograničavanja rizika i procedure ublažavanja

Banka je izložena kreditnom riziku koji predstavlja rizik da druga ugovorna strana neće biti u mogućnosti da u potpunosti isplati iznose po dospijanju. Banka strukturira nivo kreditnog rizika koji preuzima postavljanjem limita na iznos rizika koji je prihvaćen u odnosu na jednog zajmoprimca ili grupu najmoprimaca, kao i na segmente industrije. Takvi rizici se redovno prate i podliježu godišnjoj ili češćoj reviziji.

Izloženosti kreditnom riziku se upravlja redovnom analizom sposobnosti zajmoprimaca i potencijalnih najmoprimaca da ispune obaveze plaćanja kamata i otplate glavnice te promjenom kreditnih limita gdje je to prikladno. Izloženosti kreditnom riziku se takođe djelimično upravlja preko pribavljanja kolaterala i korporativnih i ličnih garancija.

Aktivnosti Banke mogu dovesti do rizika u trenutku namire transakcija i trgovanja. "Rizik poravnanja" je rizik gubitka uslijed neispunjavanja obaveza subjekta da isporuči gotovinu, hartije od vrijednosti ili drugu imovinu kako je ugovoreno.

Za određene vrste transakcija, Banka ublažava ovaj rizik obavljanjem poravnanja preko posrednika za poravnanje/izmirenje kako bi se osiguralo da se trgovina izmiruje samo kada su obje strane ispunile svoje ugovorne obaveze obračuna. Limiti poravnanja su dio procesa odobravanja kredita i praćenja limita. Prihvatanje rizika poravnanja za poslove slobodnog poravnanja zahtijeva odobrenje specifično za transakcije ili specifično za drugu stranu od odjela upravljanja rizikom unutar Banke.

Nadzorni odbor Banke donosi odluku o sastavu i ovlaštenjima Kreditnog odbora i Kreditnog odbora za problematične kredite. Kreditni odbor, u okviru svojih ovlaštenja, može delegirati kreditna ovlaštenja na niže nivoe odlučivanja i imenovati nosioce kreditnih ovlasti za donošenje odluka. Ovlaštenja i procedura rada Kreditnog odbora i Kreditnog odbora za problematične kredite su definisana Pravilnikom o radu tih tijela.

Vanbilansni kreditni instrumenti

Primarna svrha ovih instrumenata je da osiguraju da su sredstva dostupna klijentu prema potrebi. Garancije i akreditivi nose isti rizik kao i zajmovi i osigurani su sa sličnim kolateralima kao i krediti.

5.1.1 Analiza kreditnog kvaliteta

5.1.1.1 Maksimalna izloženost kreditnom riziku prije uzimanja kolaterala ili drugih povećanja vrijednosti

Maksimalna izloženost kreditnom riziku stavki izvještaja o finansijskom položaju prikazana je kako slijedi:

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	Napomene	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Novac i računi kod banaka (osim novca u blagajni)	21	860.128	623.197
Kreditni i potraživanja dati klijentima po fer vrijednosti	22	11.952	17.359
Obavezna rezerva kod Centralne banke BiH	24.1	437.791	422.204
Depoziti kod banaka	24.2	205.002	319.130
Kreditni i potraživanja dati klijentima po amortizovanom trošku	24.3	2.783.592	2.480.281
Dužnički instrumenti po amortiziranom trošku	24.4	341.474	248.082
Ostala finansijska imovina	24.4	39.632	28.405
		4.679.571	4.138.658

Maksimalna izloženost kreditnom riziku vanbilansnih stavki prikazana je kako slijedi:

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	Napomene	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Neopozive obaveze za davanje kredita	34	788.231	707.068
Ostale stavke vanbilansne izloženosti	34	383.707	327.128
		1.171.938	1.034.196

Slijedeća tabela pokazuje i informacije o kreditnoj kvaliteti finansijske imovine mjerene po amortizovanom trošku. Za kreditne obaveze i finansijske garancije, iznosi predstavljaju odobrene ili garantovane iznose.

Objašnjenje termina "Nivo kreditnog rizika 1", "Nivo kreditnog rizika 2" i "Nivo kreditnog rizika 3" je uključen u Napomeni 3.11.1.

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	Nivo kreditnog rizika 1	Nivo kreditnog rizika 2	Nivo kreditnog rizika 3	POCI	31. decembar 2023. Ukupno
Novac i računi kod banaka (osim novca u blagajni)					
Odličan	-	-	-	-	-
Veoma dobar	333.985	25.387	-	-	359.372
Dobar	35.289	-	-	-	35.289
Zadovoljavajući	467.857	-	-	-	467.857
Podstandardni	-	-	-	-	-
Gubitak	-	-	-	-	-
Neocjenjeni	-	-	-	-	-
Ukupno bruto	837.131	25.387	-	-	862.518
Manje: umanjenje vrijednosti	(1.121)	(1.269)	-	-	(2.390)
Neto vrijednost	836.010	24.118	-	-	860.128

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	Nivo kreditnog rizika 1	Nivo kreditnog rizika 2	Nivo kreditnog rizika 3	POCI	31. decembar 2022. Ukupno
Novac i računi kod banaka (osim novca u blagajni)					
Odličan	19.028	-	-	-	19.028
Veoma dobar	203.070	-	-	-	203.070
Dobar	-	-	-	-	-
Zadovoljavajući	401.900	-	-	-	401.900
Podstandardni	-	-	-	-	-
Gubitak	-	-	-	-	-
Neocjenjeni	-	-	-	-	-
Ukupno bruto	623.998	-	-	-	623.998
Manje: umanjenje vrijednosti	(801)	-	-	-	(801)
Neto vrijednost	623.197	-	-	-	623.197

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Kredit i potraživanja dati klijentima po fer vrijednosti		
Odličan	-	-
Veoma dobar	15	-
Dobar	1.887	14.319
Zadovoljavajući	8.569	2.827
Podstandardni	1.496	370
Gubitak	334	152
Neocijenjeni	-	1
Ukupno bruto	12.301	17.669
Manje: umanjenje vrijednosti	(349)	(310)
Ukupno	11.952	17.359

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	Nivo kreditnog rizika 1	Nivo kreditnog rizika 2	Nivo kreditnog rizika 3	POCI	31. decembar 2023. Ukupno
Obavezna rezerva kod Centralne banke BiH					
Odličan	-	-	-	-	-
Veoma dobar	38	-	-	-	38
Dobar	-	-	-	-	-
Zadovoljavajući	438.191	-	-	-	438.191
Podstandardni	-	-	-	-	-
Gubitak	-	-	-	-	-
Neocijenjen	-	-	-	-	-
Ukupno bruto	438.229	-	-	-	438.229
Manje: umanjenje vrijednosti	(438)	-	-	-	(438)
Neto vrijednost	437.791	-	-	-	437.791

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	Nivo kreditnog rizika 1	Nivo kreditnog rizika 2	Nivo kreditnog rizika 3	POCI	31. decembar 2022. Ukupno
Obavezna rezerva kod Centralne banke BiH					
Odličan	-	-	-	-	-
Veoma dobar	-	-	-	-	-
Dobar	-	-	-	-	-
Zadovoljavajući	422.627	-	-	-	422.627
Podstandardni	-	-	-	-	-
Gubitak	-	-	-	-	-
Neocijenjen	-	-	-	-	-
Ukupno bruto	422.627	-	-	-	422.627
Manje: umanjenje vrijednosti	(423)	-	-	-	(423)
Neto vrijednost	422.204	-	-	-	422.204

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	Nivo kreditnog rizika 1	Nivo kreditnog rizika 2	Nivo kreditnog rizika 3	POCI	31. decembar 2023. Ukupno
Depoziti kod banaka					
Odličan	-	-	-	-	-
Veoma dobar	205.325	-	-	-	205.325
Dobar	-	-	-	-	-
Zadovoljavajući	-	-	-	-	-
Podstandardni	-	-	-	-	-
Gubitak	-	-	-	-	-
Neocijenjen	-	-	-	-	-
Ukupno bruto	205.325	-	-	-	205.325
Manje: umanjenje vrijednosti	(323)	-	-	-	(323)
Neto vrijednost	205.002	-	-	-	205.002

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	Nivo kreditnog rizika 1	Nivo kreditnog rizika 2	Nivo kreditnog rizika 3	POCI	31. decembar 2022. Ukupno
Depoziti kod banaka					
Odličan	-	-	-	-	-
Veoma dobar	319.566	-	-	-	319.566
Dobar	-	-	-	-	-
Zadovoljavajući	-	-	-	-	-
Podstandardni	-	-	-	-	-
Gubitak	-	-	-	-	-
Neocijenjen	-	-	-	-	-
Ukupno bruto	319.566	-	-	-	319.566
Manje: umanjenje vrijednosti	(436)	-	-	-	(436)
Neto vrijednost	319.130	-	-	-	319.130

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	Nivo kreditnog rizika 1	Nivo kreditnog rizika 2	Nivo kreditnog rizika 3	POCI	31. decembar 2023. Ukupno
Kredit i potraživanja dati klijentima po amortizovanom trošku					
Odličan	2.581	-	-	-	2.581
Veoma dobar	153.695	912	-	7	154.614
Dobar	1.438.376	47.611	-	722	1.486.709
Zadovoljavajući	896.620	102.158	-	1.267	1.000.045
Podstandardni	37.999	126.658	-	1.041	165.698
Gubitak	-	-	112.749	9.138	121.887
Neocijenjen	911	124	-	-	1.035
Ukupno bruto	2.530.182	277.463	112.749	12.175	2.932.569
Manje: umanjenje vrijednosti	(19.649)	(29.537)	(94.265)	(5.526)	(148.977)
Neto vrijednost	2.510.533	247.926	18.484	6.649	2.783.592

Banka je u toku 2023. godine promijenila skalu na osnovu koje se vrši dodjela ocjene kreditne kvalitete finansijske imovine, što je rezultiralo u razlikama u iznosima na nivou pojedinačnih ocjena u 2023. u odnosu na 2022. godinu, a kako je prikazano u tabeli iznad.

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	Nivo kreditnog rizika 1	Nivo kreditnog rizika 2	Nivo kreditnog rizika 3	POCI	31. decembar 2022. Ukupno
Kreditni i potraživanja dati klijentima po amortizovanom trošku*					
Odličan	128	-	-	-	128
Veoma dobar	112.087	577	-	-	112.664
Dobar	1.217.576	59.900	-	435	1.277.911
Zadovoljavajući	803.753	118.196	-	709	922.658
Podstandardni	58.081	138.748	-	675	197.504
Gubitak	-	-	127.989	10.595	138.584
Neocijenjen	28	889	-	-	917
Ukupno bruto	2.191.653	318.310	127.989	12.414	2.650.366
Manje: umanjenje vrijednosti	(17.170)	(36.493)	(110.129)	(6.293)	(170.085)
Neto vrijednost	2.174.483	281.817	17.860	6.121	2.480.281

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	Nivo kreditnog rizika 1	Nivo kreditnog rizika 2	Nivo kreditnog rizika 3	POCI	31. decembar 2023. Ukupno
Dužnički instrumenti po amortiziranom trošku					
Odličan	160.215	-	-	-	160.215
Veoma dobar	141.147	-	-	-	141.147
Dobar	31.187	-	-	-	31.187
Zadovoljavajući	-	-	-	-	-
Podstandardni	9.797	-	-	-	9.797
Gubitak	-	-	-	-	-
Neocijenjen	-	-	-	-	-
Ukupno bruto	342.346	-	-	-	342.346
Manje: umanjenje vrijednosti	(871)	-	-	-	(871)
Neto vrijednost	341.474	-	-	-	341.474

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	Nivo kreditnog rizika 1	Nivo kreditnog rizika 2	Nivo kreditnog rizika 3	POCI	31. decembar 2022. Ukupno
Dužnički instrumenti po amortiziranom trošku					
Odličan	82.832	-	-	-	82.832
Veoma dobar	91.738	-	-	-	91.738
Dobar	40.143	-	-	-	40.143
Zadovoljavajući	-	35.376	-	-	35.376
Podstandardni	-	-	-	-	-
Gubitak	-	-	-	-	-
Neocijenjen	-	-	-	-	-
Ukupno bruto	214.713	35.376	-	-	250.089
Manje: umanjenje vrijednosti	(246)	(1.761)	-	-	(2.007)
Neto vrijednost	214.467	33.615	-	-	248.082

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	Nivo kreditnog rizika 1	Nivo kreditnog rizika 2	Nivo kreditnog rizika 3	POCI	31. decembar 2023. Ukupno
Neopozive obaveze za davanje kredita					
Odličan	-	32.236	78	-	32.314
Veoma dobar	-	166.440	1.676	-	168.116
Dobar	-	430.414	9.513	-	439.927
Zadovoljavajući	-	137.351	10.434	-	147.785
Podstandardni	-	1.888	988	-	2.876
Gubitak	-	-	-	280	280
Neocijenjeni	-	1.955	307	815	3.077
Ukupno bruto	-	770.284	22.996	1.095	794.375
Manje: umanjenje vrijednosti	-	(3.970)	(1.166)	(1.008)	(6.144)
Neto vrijednost	-	766.314	21.830	87	788.231

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	Nivo kreditnog rizika 1	Nivo kreditnog rizika 2	Nivo kreditnog rizika 3	31. decembar 2022. Ukupno
Neopozive obaveze za davanje kredita				
Odličan	262	-	-	262
Veoma dobar	56.413	10.460	-	66.873
Dobar	351.236	11.411	-	362.647
Zadovoljavajući	257.918	22.330	258	280.506
Podstandardni	1.319	1.261	-	2.580
Gubitak	-	-	271	271
Neocjenjeni	-	171	-	171
Ukupno bruto	667.148	45.633	529	713.310
Manje: umanjenje vrijednosti	(3.482)	(2.306)	(454)	(6.242)
Neto vrijednost	663.666	43.327	75	707.068

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	Nivo kreditnog rizika 1	Nivo kreditnog rizika 2	Nivo kreditnog rizika 3	31. decembar 2023. Ukupno
Ostale stavke vanbilansne izloženosti				
Odličan	129	-	-	129
Veoma dobar	102.482	602	-	103.084
Dobar	148.569	3.311	-	151.880
Zadovoljavajući	107.834	5.393	-	113.227
Podstandardni	5.685	11.944	-	17.629
Gubitak	-	-	-	-
Neocjenjeni	21	-	1.379	1.400
Ukupno bruto	364.720	21.250	1.379	387.349
Manje: umanjenje vrijednosti	(1.747)	(1.097)	(798)	(3.642)
Neto vrijednost	362.973	20.153	581	383.707

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	Nivo kreditnog rizika 1	Nivo kreditnog rizika 2	Nivo kreditnog rizika 3	31. decembar 2022. Ukupno
Ostale stavke vanbilansne izloženosti				
Odličan	672	47	-	719
Veoma dobar	48.736	4.813	-	53.549
Dobar	122.914	5.015	-	127.929
Zadovoljavajući	106.154	36.023	-	142.177
Podstandardni	1.911	10.245	-	12.156
Gubitak	-	-	1.158	1.158
Neocjenjeni	-	44	-	44
Ukupno bruto	280.387	56.187	1.158	337.732
Manje: umanjenje vrijednosti	(1.591)	(8.298)	(715)	(10.604)
Neto vrijednost	278.796	47.889	443	327.128

U sljedećoj tablici navedene su informacije o stanju kredita i potraživanja od klijenata koji su dospjeli u nivoima kreditnog rizika 1, 2 i 3.

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	Nivo kreditnog rizika 1	Nivo kreditnog rizika 2	Nivo kreditnog rizika 3	POCI	31. decembar 2023. Ukupno
Kredit i potraživanja od klijenata po amortizovanom trošku – Bruto knjigovodstvena vrijednost					
Bez kašnjenja	2.471.380	202.491	12.304	4.017	2.690.192
Kašnjenje < 30 dana	58.659	63.064	4.586	564	126.873
Kašnjenje > 30 dana < 90 dana	143	11.908	3.502	294	15.847
Kašnjenje > 90 dana	-	-	92.357	7.300	99.657
Manje: umanjenje vrijednosti	(19.649)	(29.537)	(94.265)	(5.526)	(148.977)
Ukupno	2.510.533	247.926	18.484	6.649	2.783.592

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	Nivo kreditnog rizika 1	Nivo kreditnog rizika 2	Nivo kreditnog rizika 3	POCI	31. decembar 2022. Ukupno
Kredit i potraživanja od klijenata po amortizovanom trošku – Bruto knjigovodstvena vrijednost					
Bez kašnjenja	2.143.217	248.289	14.216	3.133	2.408.855
Kašnjenje < 30 dana	48.431	58.932	5.100	663	113.126
Kašnjenje > 30 dana < 90 dana	-	11.083	3.455	185	14.723
Kašnjenje > 90 dana	5	6	105.218	8.433	113.662
Manje: umanjenje vrijednosti	(17.170)	(36.493)	(110.129)	(6.293)	(170.085)
Ukupno	2.174.483	281.817	17.860	6.121	2.480.281

Kamatno inducirani kreditni rizik

U skladu sa članom 7. Odluke o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka, Banka je dužna da procjenjuje dužnikovu izloženost kamatno induciranom kreditnom riziku po osnovu potraživanja ugovorenih sa promjenljivom kamatnom stopom. Pri tome Banka procjenjuje kreditni rizik sa aspekta moguće promjene finansijskog položaja dužnika zbog promjene kamatne stope, odnosno procjenjuje sposobnost dužnika da u slučaju potencijalne promjene kamatne stope izmiruje obaveze prema Banci u skladu sa ugovorenim uslovima.

Prilikom procjene kreditne sposobnosti klijenta, Banka procjenjuje efekte kamatno induciranog kreditnog rizika po osnovu potraživanja ugovorenih sa promjenljivom kamatnom stopom, pri čemu Banka procjenjuje kreditni rizik, odnosno sposobnost dužnika da u slučaju potencijalne promjene kamatne stope izmiruje obaveze prema Banci u skladu s ugovorenim uslovima.

Banka vrši redovno izvještavanje zainteresovanih strana o uticaju Kamatno induciranog kreditnog rizika i kvalitetu portfolia, a dodatno, u skladu sa Odlukom o privremenim mjerama za ublažavanje rizika rasta kamatnih stopa, Banka je dužna izvještavati na mjesečnoj osnovi Regulatora o primjeni mjera iz navedene odluke, te uticaju na kreditni portfolio kroz predefinisane obrasce. Globalni poremećaji uzrokovani energetsom krizom i produbljeni izbijanjem rata u Ukrajini, rezultirali su kontinuiranim inflatornim pritiscima koji su oblikovali, kako ekonomsko tako i bankarsko okruženje u Europi te i u Bosni i Hercegovini. U nastojanju obuzdavanja rastuće inflacije, vodeće globalne centralne banke posegnule za do sada neviđenim zaokretom u monetarnoj politici, intenzivno povećavajući referente kamatne stope sa ciljem usporavanja ekonomske aktivnosti koja bi u konačnici rezultirala obuzdavanjem inflatornih udara. U tom kontekstu, FED (Sistem federalnih rezervi SAD-a) je tokom 2022/23. godine izvršio jedanaest povećanja referentnih kamatnih stopa u ukupnom obimu od 525 baznih poena (sa nivoa 0,25% na nivo 5,50%), dok je ECB (Evropska centralna banka) slijedila FED kroz deset povećanja referentnih kamatnih stopa u ukupnom obimu od 400 baznih poena (sa nivoa 0,50% na nivo 4,50%). Međutim, značajan efekat prelijevanja izraženog rasta kamatnih stopa sa globalnog nivoa na nivo bankarskog sektora Bosne i Hercegovine nije zabilježen zbog nekoliko razloga. Prvi razlog su odluke regulatora u BiH (entitetskih bankarskih agencija) na osnovu kojih je postavljen limit za rast kamatnih stopa do 200 baznih poena u odnosu na 30. juna 2022. godine, s tim da ukoliko bi neka banka išla sa većim rastom nivoa kamatne stope od postavljenog limita, onda bi bila u obavezi da izvrši značajno veći nivo rezervisanja. Pomenuta mjera regulatora je imala pozitivan odraz na bankarskom tržištu Bosne i Hercegovine imajući u vidu da je zabilježen prosječan rast efektivne kamatne stope na kreditne plasmane u obimu 124 bazna poena (zaključno sa trećim kvartalom 2023. godine), što je značajno niže od postavljenog limita regulatora. Drugi razlog zbog kojeg nije došlo do značajnog rasta kamatnih stopa u BiH je činjenica da se lokalno bankarsko tržište prvenstveno oslanja na domaće depozite u finansiranju i nema značajnije izvore finansiranja iz EU, dok se treći razlog ogleda u izraženoj konkurenciji na bankarskom tržištu u smislu da banke koje posluju u BiH moraju biti oprezne sa mogućim povećanjem kamatnih stopa u kontekstu svoje tržišne pozicije.

Planom za primjenu privremenih mjera sa ciljem ublažavanja rizika koji može proistići iz značajnog rasta kamatnih stopa za kreditne izloženosti Raiffeisen BANK dd Bosna i Hercegovina definišu se:

- Poređenja postojećeg nivoa kamatnih stopa u odnosu na nivo kamatnih stopa na referentni datum 30. juni 2022. godine (nove i postojeće izloženosti);
- Projekcije rasta kamatnih stopa i efekte tog povećanja na kreditni rizik;
- Mjere koje će poduzimati banka za umanjene kreditnog rizika i posljedica za korisnike kredita;
- Postupak komunikacije sa klijentima;
- Način dokumentovanja kreditnih aktivnosti;
- Uticaj mjera na IFRS 9 i očekivane kreditne gubitke;
- Posebne mjere sistema internih kontrola;
- Sistem praćenja i izvještavanja u Banci i izvještavanja Agencije o aktivnostima i mjerama Odluke.

U skladu sa Odlukom o privremenim mjerama za ublažavanje rizika rasta kamatnih stopa ("Službene novine Federacije BiH", broj 79/22) i strateškom odlukom Banke, limitiran je rast kamatnih stopa u maksimalnom iznosu od 200 baznih poena u odnosu na referentne stope 30. juna 2022. godine izuzev specifičnih slučajeva koji se odnose na:

- sindicirane kredite,
- kredite odobrene putem tenderske procedure,
- kreditne plasmane kod kojih klijent pristaje na ugovorenu cijenu (veću od 189 bps) a koja na osnovu analize tj. procjene utjecaja ugovorene cijene ne dovodi korisnika finansijske usluge u status eventualne nemogućnosti izmirenja obaveza.

Banka je u segmentu poslovanja pravnih lica primjenila ovaj pristup ograničavanja rasta kamatnih stopa na sve plasmane uvažavajući navedene izuzetke.

Za sve promjene kamatne stope preko 200 bps u odnosu na referentni datum 30.06.2022. godine, Banka je dužna da obračunava uvećani iznos očekivanih kreditnih gubitaka i to za partije koje su u nivou kreditnog rizika 1 minimalno 2% umjesto 0,5% i za nivo kreditnog rizika 2 minimalno 12% umjesto 5%.

U skladu sa navedenim, na izvještajni datum 31. decembar 2023. godine u portfoliju pravnih lica 156 partija sa ukupnom izloženosti 48,94 miliona KM, bilježe rast kamatne stope preko 200bps, te proizvode ukupni efekat na povećanje ECL-a od 997,9 hiljada KM (Nivo 2 iznos od 379,2 hiljada KM, Nivo 1 iznos od 618,7 hiljada KM) za Non – retail segment i 49 hiljada KM (Nivo 2 iznos od 16 hiljada KM, Nivo 1 iznos od 33 hiljade KM) za Retail (Mikro) segment.

Na izvještajni datum 31. decembar 2023. godine u portfoliju fizičkih lica 53 partije sa ukupnom izloženošću 801 hiljadu KM, bilježe rast kamatne stope preko 200bps, te proizvode ukupni efekat na povećanje ECL-a od 30,5 hiljada KM (Nivo 2 iznos od 17 hiljada KM, Nivo 1 iznos od 13 hiljada KM) za Retail (PI) segment.

5.1.2. Kolaterali i druga kreditna poboljšanja

Tokom godine, Banka u pozicijama finansijske i nefinansijske imovine u posjedu ima i stavke koje je stekla sticanjem u posjed kolaterala koji su služili kao osiguranje kreditne izloženosti, u slučaju neizmirenja obaveza po osnovu duga od strane dužnika. Ovakav proces stjecanja uglavnom se odnosi na nekretnine, opremu, vozila i depozite. Ponovno stečena imovina se prikazuje kao takva u Izvještaju o finansijskom položaju Banke u trenutku kad se steknu uslovi za njeno sticanje u skladu sa MSFI i lokalnim propisima. Politika Banke je da proda ovako stečenu imovinu, a tokom vremena posjedovanja ove imovine do trenutka prodaje trećim stranama imovina može biti privremeno u upotrebi za operativne aktivnosti Banke ili za iznajmljivanje trećim stranama.

Politika Banke u vezi stjecanja kolaterala se nije bitnije promijenila tokom izvještajnog perioda. U toku 2023. godine nije bilo značajnijih izmjena uslova prihvatljivosti kolaterala, niti je bilo značajnih promjena kvalitete kolaterala u odnosu na raniji period. Proces redovne procjene tržišne vrijednosti kolaterala u vremenskim periodima definisanim važećim procedurama kolaterala se kontinuirano provodi. Takođe, Banka radi redovnu analizu prodatih kolaterala na godišnjem nivou i u ovisnosti od rezultata ostvarenih prodajnih vrijednosti korektivne faktore (diskontnih stopa) koje primjenjuje na kolaterale usklađuje (povećava ili smanjuje)- u toku 2023. godine nije bilo potrebne za korekcijom korektivnih faktora (diskontnih stopa) za kolaterale

U 2023. godini, kao dodatna mjera poboljšanja, odnosno smanjenja problematičnih potraživanja (NPL), Banka je uspostavila strategiju sticanja imovine na sudskim prodajama (izvršni postupak) u postupku naplate potraživanja. Strategija se ogleda na način da se definiše zaštitna cijena imovine (u zavisnosti od potraživanja koje banka ima) i ispod koje Banka ne dozvoljava prodaju imovine. Na ovaj način se onemogućava prodaja imovine u besćenje.

U svrhu ovog, uspostavljena je nova pozicija u Banci – Menadžer za upravljanje imovinom (asset manager), lice stručno da vrši prodaju stečene imovine po tržišnim uslovima tj. cijenama. Nova pozicija je zajednička za službe SEM NRT & SE Kasna faza i Retail Collection Naplata putem suda, menadžer za upravljanje imovinom vrši prodaju imovine koju su stekle obje službe.

Stambene hipoteke

Tabele u nastavku pokazuju kreditne izloženosti stambenih kredita stanovništvu u rasponima omjera kredita i vrijednosti kolaterala (LTV). LTV se računa kao odnos bruto iznosa kredita i vrijednosti kolaterala. Vrednovanje kolaterala isključuje bilo kakva usklađenja za sticanje i prodaju kolaterala. Vrijednost kolaterala za stambene kredite se zasniva na tržišnoj vrijednosti kolaterala u trenutku odobrenja, te se tržišna vrijednost provjerava i usklađuje sa tržišnim trendovima minimalno na godišnjem nivou. Za kredite umanjene vrijednosti vrijednost kolaterala se zasniva na najnovijim procjenama tržišne vrijednosti.

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
LTV ratio		
Manje od 50%	31.653	21.999
51-70%	77.049	73.584
71-90%	169.579	146.329
91-100%	15.006	15.237
Više od 100%	27.104	21.737
Ukupno	320.390	278.886

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Krediti umanjene vrijednosti		
Manje od 50%	-	-
91%-100	4.757	5.723
Više od 100%	-	-
Ukupno	4.757	5.723

5.1.3 Umanjenje vrijednosti uslijed očekivanih kreditnih gubitaka (ECL)

i. Značajno povećanje kreditnog rizika (SICR)

Banka smatra da je finansijski instrument pretrpio značajno povećanje kreditnog rizika kada je jedan ili više kvantitativnih ili kvalitativnih kriterija zadovoljen. Kriteriji za utvrđivanje značajnog povećanja kreditnog rizika su definisani zbog pravilne raspodjele izloženosti u "nivo kreditnog rizika 1" ili "nivo kreditnog rizika 2".

Kvantitativni kriterij

Za korporativne klijente, kvantitativni kriteriji procjenjuju da li je rizik od neplaćanja obaveza značajno povećan od početnog priznavanja, preko praga povećanja vjerovatnoće neispunavanja obaveza od 250% (prag od 250% je vremenski zavisna). Kvantitativni kriteriji postavljaju se pojedinačno na nivou svake partije. Ne provodi se grupisanje izloženosti, tj. mjerenje značajnog povećanja kreditnog rizika na kolektivnoj osnovi.

Kao kvantitativna mjera u slučaju retail klijenata, upoređuje se preostala vjerovatnoća neispunavanja obaveza na datum izvještavanja s odgovarajućim očekivanim uslovnim PD-om iz izvorne vintage krive (tj. razmatranje PD na početku, uzimajući u obzir da će promatrana rizična partija opstati, tj. u potpunosti će biti otplaćena ili obaveze neće biti izmirene, do datuma izvještavanja). Povećanje kreditnog rizika mjeri se relativnim pristupom i upoređuje s fiksnom vrijednošću praga (eng. "SICR threshold"). Razine pragova izračunavaju se na razini portfolija za sve portfolije koji su uključeni u PD modelima temeljenim na procjeni.

Kvalitativni kriteriji

Elementi koji će biti glavne odrednice koje treba razmotriti u svrhu procjene koraka između različitih nivoa kreditnog rizika su sljedeći:

- Eventualna prisutnost dospjelog iznosa koji kasni 30 dana. U slučaju takvog slučaja kreditni rizik takve izloženosti smatra se "značajno povećanim" i klasifikuje se u nivo kreditnog rizika 2;
- Postojanje "forbearance" mjera;
- Kvalitativne informacije o pogoršanju kreditne kvalitete zbog kojih je klijent uključen na listu praćenja;
- Određeni pokazatelji internog sistema praćenja kreditnog rizika i sistema ranog upozoravanja.

Utvrđivanje postojanja bilo kojeg od gore navedenih odrednica predstavlja uslov za promjenu nivoa kreditnog rizika.

(ii) Nivoi kreditnog rizika

Banka koristi interne ocjene kreditnog rizika koje odražavaju procjenu vjerovatnoće gubitka/neispunavanja obaveza pojedinačnih komitenata. Banka koristi interne modele ocjenjivanja/rangiranja prilagođene različitim kategorijama komitenata. Podaci o dužniku kao i specifične informacije o kreditu prikupljene u vrijeme podnošenja zahtjeva za kredit uključuju se u ovaj rejting model. Osim toga, model omogućuje i uključivanje iskustvene procjene kreditnog službenika u dodjeljivanje konačnog rejtinga za svaku pojedinačnu izloženost. Na takav način, omogućeno je uključivanje relevantnih faktora koji nisu obuhvaćeni kao dio ostalih ulaznih podataka u rejting model. Ocjene kreditnog rizika su definisane tako da se rizik od neplaćanja eksponencijalno povećava kako se ocjena kreditnog rizika povećava.

Slijede dodatna razmatranja za svaku vrstu portfolija koju drži Banka.

Pravna lica

Za pravna lica, rejting se utvrđuje na razini dužnika. Voditelj poslovnog odnosa uključuje sve ažurirane ili nove podatke i ocjene dužnikove kreditne sposobnosti u predviđeni model na kontinuiranoj osnovi. Također, odgovorni voditelj kreditnog odnosa će svake godine ažurirati informacije o kreditnoj sposobnosti dužnika iz dostupnih izvora kao što su finansijski izvještaji. Time će se odrediti ažurirani PD i pripadajući interni kreditni rejting.

U okviru pravnih lica segmenta Corporate Banka ima dva rejting modela: Large Corporate Rating Model i Regular Corporate Rating Model. Prema generalnom konceptu skala rangiranja klijenata unutar grupe pravnih lica obuhvata 27 rating ocjena za non-default klijente i 1 ocjenu za klijente u defaultu.

Dodatno, za kategoriju malih i srednjih preduzeća, Banka koristi SMB rejting model. Prema generalnom konceptu skala rangiranja SMB klijenata obuhvata ukupno 27 rating ocjena za klijente koji nisu u defaultu, kako bi se dobile sve predviđene kategorije rizika po sistemu internog rating-a.

Lokalne i regionalne vlade

Za lokalne i regionalne vlasti, Banka koristi model rangiranja lokalnih i regionalnih vlada. Prema općoj koncepciji ljestvice LRG rangiranja, klijenti uključuju 27 rejting ocjena za klijente koji nisu u defaultu i jedan za default klijente.

Finansiranje projekata

Za potrebe finansiranja projekta, Banka koristi model za ocjenu projektnog finansiranja. Prema općem konceptu rejting ljestvice klijenti PF-a uključuju 4 ocjene za klijente koji nisu u defaultu i jednu za default klijente.

Finansijske institucije

Za finansijske institucije Banka koristi slijedeće rating modele: FI (Bank) Rating Model, Insurance Rating Model, Sovereigns Rating Model i Funds Rating Model. U procesu rangiranja klijenata u kategoriji finansijskih institucija finalni rating određuje se na nivou RBI odgovorne jedinice. Prema generalnom konceptu skala rangiranja klijenata koji pripadaju rating modelima FI (Bank) i Sovereigns ima 27 rating ocjena za klijente koji nisu u default-u, i jednu ocjenu za default klijente. Za ostala dva rating modela rating skala uključuje 9 ocjena za klijente koji nisu u defaultu i 1 za default klijente.

Retail segment klijenata (Fizička lica i Micro klijenti*)

Nakon datuma početnog priznavanja za Retail segment, ponašanje dužnika prati se na periodičnoj osnovi kako bi se razvila Ocjena ponašanja. Sve druge poznate informacije o zajmoprimcu koji utječu na njihovu kreditnu sposobnost kao što su nezaposlenost i prethodna platežna historija također su ugrađeni u rezultat ponašanja. Ovaj rezultat je mapiran na PD.

Micro klijent je pravno lice čiji je godišnji prihod manji od EUR 1 mio i eksponiranost manja od EUR 115.040, te lica organizovana kao samostalni djelatnici.

(iii) Definisanje statusa neizmirivanja obaveza ("default")

Status neispunjenja obaveza po plasmanima Banke, utvrđuje se temeljen RBI smjernica baziranih na zahtjevima definisanim EU Uredbom 575/2013 (CRR), član 178, EBA Smjernicama za primjenu definicije statusa neispunjenja obaveza na temelju člana 178. Uredbe (EU) br. 575/2013 i EBA Regulatornim Tehničkim standardima vezano za pragove materijalnosti za dospjela potraživanja iz čl.178 EU Uredbe 575/2013. Slijedeći navedene smjernice Banka je sa 30. novembrom 2020. primjenila novu definiciju defaulta kako je detaljnije objašnjeno u nastavku. Instrukcijama za prepoznavanje i vođenje poslovnog odnosa sa default klijentima Non Retail & SE precizirani su ostali detalji.

U segmentu stanovništva, status neispunjavanja obaveza utvrđuje se na razini pojedinog plasmana, dok se za sve pravne osobe (uključujući i Micro subjekte), status neispunjavanja obaveza utvrđuje na razini klijenta.

Portfolio pravnih lica

"Staging" kriteriji su odobreni u skladu s MSFI 9 i bazirani su na parametrima rizika dostupnim u Banci. Dodjelom default statusa, klijent prelazi na individualnu procjenu potencijalnih gubitaka (eng. ILLP), čime dobija i status nivoa kreditnog rizika 3 po MSFI 9 metodologiji, što u tom momentu predstavlja nekvalitetnu aktivu.

Default status, odnosno individualna rezervisanja za kreditne gubitke, moraju biti dodijeljena svim kreditnim plasmanima dužnika ili grupe dužnika koji:

- u izmirivanju obaveza prema Banci kasne više od 90 dana uvažavajući prag materijalnosti od EUR 500 i 1,0% (za detalje vidjeti u nastavku) od vrijednosti ukupno ugovorenih kreditnih plasmana (kvantitativni kriterij)
- ili vrlo vjerovatno neće moći izmiriti obaveze prema Banci iz svojih primarnih izvora finansiranja (kvalitativni kriterij).

Banka (odnosno RBI grupa) je definisala kvalitativne indikatore koji se trenutno koriste kako bi se identifikovala vjerovatnoća da klijent neće moći izmiriti svoje obaveze prema Banci (npr. pokrenut stečajni postupak, otpis dijela potraživanja, obustava plaćanja kamate, cross-default itd.).

U segmentu pravnih lica Banka je na datum 30. novembra 2020. godine implementirala novu definiciju defaultu-a. Najveća izmjena odnosi se na promjenu praga značajnosti koji se primjenjuje pri izračunu dana kašnjenja kao jednog od pokazatelja defaulta (overdue payment), kako je objašnjeno iznad.

Instrukcijama za prepoznavanje i vođenje poslovnog odnosa sa default klijentima Non Retail & SE precizirani su ostali detalji.

MSFI 9 zahtijeva korištenje nekoliko scenarija (minimalno 2) u okviru obračuna ILLP-a, uzimajući u obzir sljedeće principe:

- Izvjesnost scenarija
- Mogućnost dokumentovanja istog
- Historijski parametri/pokazatelji

Scenariju koji je izvjestan da će se desiti/realizovati u narednom periodu se dodjeljuje ponder vjerovatnoće od 90%, dok se scenarijima čija izvjesnost je manje realna dodjeljuju ponderi vjerovatnoće od po 10%, kao unificirano pravilo za sve klijente. Ponderi će biti revidirani na godišnjem nivou. Za slučaj klijenta koji je going concern kao drugi scenario eventualno je moguće koristiti realizaciju kolateralu kroz sudski postupak gdje je na bazi historijskih posmatranja zaključeno da se koristi ponder 10% (analiza rađena na bazi historijskih promjena zadnjih 5 godina prenosa klijenata iz odjela rana faza u kasna faza – predmetna analiza će biti revidirana na godišnjem nivou).

MSFI 9 razlikuje kredite vrijednovane po fer vrijednosti i amortiziranim troškovima.

Portfolio Retail klijenata (Fizičkih lica i Micro klijenata)

Kao i kod pravnih lica, u segmentu fizičkih lica dodjelom default statusa, klijent prelazi u status nivoa kreditnog rizika 3 po MSFI 9 metodologiji, što u tom momentu predstavlja nekvalitetnu aktivu.

Rezervisanja za kreditne gubitke moraju biti dodijeljena svim kreditnim plasmanima dužnika ili grupe dužnika koji:

- u izmirivanju obaveza prema Banci kasne više od 90 dana uvažavajući prag materijalnosti od EUR 100 i 1% od vrijednosti ukupno ugovorenih kreditnih plasmana (kvantitativni kriterij),
- vrlo vjerovatno neće izmiriti obaveze prema Banci (kvalitativni kriterij).

Banka je u svojim internim procedurama definisala kvalitativne kriterije uslijed kojih kreditna izloženost dobija status klijenta koji vrlo vjerovatno neće izmiriti obaveze prema Banci (npr. bankrot dužnika, cross-default, loša restruktura itd.).

U segmentu poslovanja sa Retail klijentima Banka je također sa 30. novembrom 2020. godine implementirala novu default definiciju, na način da je napravila retrospektivni dnevni izračun statusa neispunjavanja obaveza za 10 godina historije za fizička lica i 5 godina za micro segment, i na temelju tih podataka utvrdila statute neispunjavanja obaveza na 30. novembar 2020. godine te pripadajuće detaljne informacije o defaultnim događajima.

Najveća metodološka izmjena u definiciji defaulta u segmentu poslovanja sa Retail segmentom klijenata, odnosi se na:

1. izmjene u brojaču dana kašnjenja:
  - prag značajnosti dospjelog dugovanja za brojanje dana kašnjenja kako je prethodno specificirano,
  - sama logika brojanja dana kašnjenja je promijenjena, ne gleda se stvarna starost pojedine neplaćene dospjele obaveze, već se broji koliko dana dospjeli dug prelazi prag značajnosti. Ova promjena se odražava u tome da se kod djelomičnog podmirenja obaveza, broj dana kašnjenja ne može smanjiti, odnosno novi brojač se može samo resetirati na nulu kada dospjeli dug padne ispod jednog od praga materijalnosti (apsolutnog ili relativnog).
2. uvođenje tzv pulling efekta – kada >20% plasmana fizičke osobe ima status neispunjavanja obaveza, ostali njegovi plasmani također dobivaju status neispunjavanja obaveza;
3. izmjenu pravila za tzv. Distressed restructuring, te uvođenje dodatnih indikatora neizvjesnosti naplate kao što su indikatori prezaduženosti i gubitka ostalih prihoda;
4. određivanje statusa neizmirenja obaveza na nivou klijenta za Micro segment.

Također, djelomično su izmijenjena pravila za ispunjavanje kriterija za izlazak iz statusa neispunjenja obaveza.

(iv) Uključivanje faktora predviđanja

U toku 2022. godine je, uslijed usklađivanja Odluke Agencije za Bankarstvo FBiH "Odluka o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka", članu 22. "Raspoređivanje izloženosti u niže nivo kreditnog rizika" i "Default definicija Raiffeisenbank International" je ažuriran period oporavka za rapoređivanje iz nivoa kreditnog rizika 3 u nivo kreditnog rizika 2 na period od najmanje 6 mjeseci (ranije 3 mjeseci) uz uslov da DPDEBA brojač nije prešao 60 dana (ranije 30 dana) u toku posmatranog perioda. Navedenim usklađivanjem je u potpunosti zadovoljena lokalna regulativa.

Pri izračunu očekivanog kreditnog gubitka primjenjuju se i višestruki makroekonomski scenariji. Banka primjenjuje tri perspektivna globalna ekonomska scenarija (baseline, upside i downside) te se ovaj pristup smatra dovoljnim za izračunavanje nepristrasnog očekivanog gubitka u većini ekonomskih okruženja. Pri izračunu očekivanog kreditnog gubitka Banka dodjeljuje pondere od 50%: 25%: 25% za svaki od tri makroekonomska scenarija (baseline, upside i downside).

Vjerovatnoća defaulta (PD) je, gdje je relevantno, prilagođena statusu makroekonomije. Makroekonomski model uključuje i informacije o budućnosti. Osnovne makroekonomske prognoze s dvogodišnjim vremenskim opsegom se ažuriraju najmanje jednom u svakom tromjesečju i dostavljaju se odgovornim jedinicama unutar RBI grupe.

Forward-looking informacije se razmatraju u procjeni kreditnog rizika. To znači da se cjeloživotni PD, historijski rejting i njegov prateći PD uključuju informacije o budućnosti.

Prilagodavanje se vrši korištenjem makroekonomskih perspektiva u posmatranom vremenu.

Osnovni scenario sa pripisanim dodatkom koji ima za cilj da reflektira efekte koji proizlaze iz mogućnosti realizacije alternative makroekonomskih scenarija.

(v) Modificirana finansijska imovina

Uvjeti iz ugovora o kreditu mogu biti modificirani iz različitih razloga uključujući promjene uvjeta na tržištu, zadržavanje od strane klijenata, i ostalih faktora koji nisu povezani sa trenutnim ili potencijalnim pogoršanjem kredita klijenta. Postojeći kredit čiji su uvjeti modificirani može prestati biti priznat a revidirani kredit priznat kao novi kredit po fer vrijednosti u skladu za računovodstvenim politikama objavljenim u Napomeni 3.11.1 (iii)

Kada su uvjeti finansijske imovine modificirani i modifikacija nije rezultirala pogoršanjem, odlučivanje ukoliko je kreditni rizik imovine značajno uvećan reflektuje se poređenjem sljedećeg:

- njegov preostali cjeloživotni PD na datum izvještavanja po modificiranim uvjetima; i
- preostali cjeloživotni PD procijenjen po podacima iz inicijalnog priznavanja i izvornih ugovornih uvjeta.

Kada modifikacija rezultira u prestanku priznavanja, novi zajam se priznaje i dodjeljuje u nivo kreditnog rizika 1 (pod pretpostavkom da nije obezvrijeđen u tom trenutku).

Banka revidira kredite klijentima koji su u finansijskim poteškoćama ("forbearance") da bi maksimizirao mogućnosti naplate i minimizirao rizik neplaćanja. Unutar politike "forbearance", forbearance se garantuje na selektivnoj osnovi ukoliko dužnik trenutno ne plaća kredit ili postoji veliki rizik od neplaćanja, ukoliko postoji dokaz da je dužnik učinio sve u njegovoj moći da plati pod ugovorenim uvjetima i da se od dužnika očekuje da ispoštuje revidirane uvjete.

Revidirani uvjeti uglavnom uključuju produženje dospijeca, mijenjajući termine plaćanja kamata i izmjenu uvjeta sporazuma o zajmu. Zajmovi stanovništva i preduzeća su predmet politike forbearance. Kreditni odbor Banke redovno pregleda izvještaje o forbearance aktivnostima.

Za finansijsku imovinu modificiranu kroz forbearance politiku Banke, ovisno o tome da li je modifikacija poboljšala ili vratila mogućnosti banke da naplati kamatu i glavnice kao i prethodno iskustvo Banke na sličnim forbearance aktivnostima, odražava se na procjenu PD.

Generalno, forbearance je kvalitativni indikator značajnog povećanja kreditnog rizika. Očekivanje forbearance- a može stvoriti dokaz da je izloženost kredita obezvrijeđena (Napomena 3.11.1). Klijent mora da konzistentno pokaže ponašanje dobrog platiše, u nekom vremenskom razdoblju, prije nego izloženost kredita postane obezvrijeđena/nenaplativa ili se PD smanjio tako da rezervisanje za gubitke ponovo bude izmjeren po iznosu jednakom fazi 1.

(vi) Mjerenje očekivanog kreditnog gubitka

Procjena kreditnog rizika i procjena očekivanih kreditnih gubitaka su nepristrasna i vjerovatnoćom prilagođena i uključuju sve dostupne informacije koje su relevantne za procjenu, uključujući informacije o prošlim događajima, trenutnim uslovima i razumnim i održivim prognozama budućih događaja i ekonomskih uslova na datum izvještavanja. Pored toga, procjena očekivanih kreditnih gubitaka treba uzeti u obzir vremensku vrijednost novca. Generalno, Banka izračunava ECL koristeći tri glavne komponente: vjerovatnoću neizvršenja obaveza (eng. probability of default, dalje: PD), gubitak u trenutku statusa neispunjena obaveza (eng. Loss Given Default, dalje: LGD) i izloženost u trenutku neispunjena obaveza (eng. Exposure at Default, dalje: EAD).

(vii) Umanjenje vrijednosti

Sljedeća tabela pokazuje kretanje promjena nivoa kreditnog rizika za kredite i potraživanja od klijenata, te promjene u umanjenu vrijednosti po klasama finansijskih instrumenata.

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	POCI	2023. Ukupno
Kredit i potraživanja klijentima po amortiziranom trošku					
Stanje 01. januar 2023. godine	17.170	36.493	110.129	6.293	170.085
Nova odobrenja	10.307	6.498	4.764	1.100	22.669
Prestanak priznavanja	(4.121)	(6.350)	(712)	(401)	(11.584)
Računovodstveni otpis	-	-	(28.139)	-	(28.139)
Naplata	-	-	(13.676)	-	(13.676)
Transfer u Nivo 1	(1.582)	(7.968)	(1.173)	-	(10.723)
Transfer u Nivo 2	(1.794)	8.189	(1.956)	(504)	3.935
Transfer u Nivo 3	(331)	(7.324)	25.028	(961)	16.412
Stanje 31. decembar 2023. godine	19.649	29.537	94.265	5.526	148.977

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	POCI	2022. Ukupno
Kredit i potraživanja klijentima po amortiziranom trošku					
Stanje 01. januar 2022. godine	16.958	22.918	138.919	14.387	193.182
Nova odobrenja	8.236	7.830	3.932	742	20.740
Prestanak priznavanja	(4.323)	(8.306)	-	(8.070)	(20.699)
Računovodstveni otpis	-	-	(32.356)	-	(32.356)
Naplata	-	-	(1.590)	-	(1.590)
Transfer u Nivo 1	(1.663)	(5.063)	(5.346)	-	(12.072)
Transfer u Nivo 2	(1.832)	19.900	(4.080)	(204)	13.784
Transfer u Nivo 3	(206)	(786)	10.650	(562)	9.096
Stanje 31. decembar 2022. godine	17.170	36.493	110.129	6.293	170.085

U 2023.godini Banka bilježi smanjenje nivoa umanjenja vrijednosti u odnosu na 2022. godinu i to za 21,1 milion KM, gdje se 75% tog iznosa odnosi na smanjenje ispravki vrijednosti Nivoa 3, što je posljedica trenda smanjena volumena nekvalitetnih izloženosti uslijed intenzivnih aktivnosti naplate te snažnog i sveobuhvatnog upravljanja kreditnim rizikom što je rezultiralo prevencijom te manjim iznosima prelazaka izloženosti iz Nivoa 1 i 2 u Nivo 3.

5.1.4. Koncentracija kreditnog rizika prema geografskoj lokaciji

Banka nadzire koncentraciju kreditnog rizika po sektorima i geografskim regijama.

Geografska koncentracija u neto iznosima kreditne izloženosti je kako slijedi:

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	Bosna i Hercegovina	EU zemlje	Ne EU zemlje	Ukupno
31. decembar 2023. godine				
Novac i računi kod banaka	467.389	268.927	123.812	860.128
Kredit i potraživanja dati klijentima po fer vrijednosti	11.952	-	-	11.952
Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	355	182	-	537
Obavezna rezerva kod Centralne banke BiH	437.791	-	-	437.791
Depoziti kod banaka	-	185.386	19.616	205.002
Kredit i potraživanja dati klijentima po amortizovanom trošku	2.783.592	-	-	2.783.592
Dužnički instrumenti po amortiziranom trošku	9.566	292.535	39.373	341.474
Ostala finansijska imovina	23.886	2.907	12.839	39.632
	3.734.531	749.937	195.640	4.680.108
31. decembar 2022. godine				
Novac i računi kod banaka	401.498	194.975	26.724	623.197
Kredit i potraživanja dati klijentima po fer vrijednosti	17.359	-	-	17.359
Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	355	171	-	526
Obavezna rezerva kod Centralne banke BiH	422.204	-	-	422.204
Depoziti kod banaka	28.874	174.858	115.398	319.130
Kredit i potraživanja dati klijentima po amortizovanom trošku	2.480.281	-	-	2.480.281
Dužnički instrumenti po amortiziranom trošku	33.614	157.401	57.067	248.082
Ostala finansijska imovina	24.684	3.684	37	28.405
	3.408.869	531.089	199.226	4.139.184

Koncentracija rizika ekonomskog sektora prikazana je u Napomeni 24.2.

5.2. Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti je rizik gubitka koji proizlazi iz postojeće ili očekivane nemogućnosti Banke da podmiri svoje dospjele novčane obaveze

- Banka je izložena svakodnevnom pozivima na isplatu sredstava koje izmiruje raspoloživim novčanim izvorima koji se sastoje od: prekonoćnih depozita,
- sredstava na tekućim računima,
- depozita koji dospijevaju,
- povlačenja sredstava kredita,
- jemstava i ostalih derivata koji se podmiruju iz marži i
- ostalih iznosa na poziv za novčane derivate.

Banka ne održava novčane izvore u iznosu koji je potreban za pokriće svih navedenih potreba koje eventualno mogu nastati. Iz iskustva, s velikom pouzdanošću se mogu predvidjeti minimalni iznosi ponovnog ulaganja dospjelih sredstava. Banka utvrđuje limite za najniže iznose sredstava koja dospijevaju, koja trebaju biti raspoloživa za izmirivanje iznosa plativih na poziv, kao i najniže iznose međubankarskih i ostalih kredita za pokriće neočekivanih iznosa sredstava koja se povlače na zahtjev.

Banka održava likvidnost u skladu s propisima Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine, a koji regulišu rizik likvidnosti, te grupacijskim kao i internim aktima za održavanje adekvatne pozicije likvidnosti.

Posebna pažnja posvećuje se mjerama likvidnosti propisanim zahtjevima regulatora:

- Koeficijent likvidnosne pokrivenosti (LCR) koji se prati na dnevnoj i izvještava regulatoru na mjesečnoj osnovi, a predstavlja omjer likvidnosne pokrivenosti u razdoblju stresa od 30 dana
- Koeficijent neto stabilnih izvora finansiranja (NSFR) koji se prati mjesečno i izvještava regulatoru na kvartalnoj osnovi, a predstavlja omjer raspoloživog stabilnog finansiranja i potrebnog stabilnog finansiranja s ciljem osiguranja dugoročne otpornosti banke na rizik likvidnosti.

LCR je održavan na razini iznad regulatorno i interno definisanih limita (interno definisani limit je >120%).

Koeficijent NSFR je održavan na razini iznad regulatorno i interno definisanog limita (interno definisani limiti >110%).

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Zaštitni sloj likvidnosti	1.039.528	1.266.875
Neto novčani odlivi	464.720	495.393
Koeficijent likvidnosne pokrivenosti (LCR)	224%	255,73%

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Raspoloživo stabilno finansiranje	3.853.583	3.783.284
Potrebno stabilno finansiranje	2.412.570	2.175.837
Koeficijent neto stabilnih izvora finansiranja (NSFR)	159,73%	173,88%

Analiza dospijeca

Tabela u nastavku prikazuje preostale ugovorene ročnosti finansijske imovine i obaveza Banke, na dan 31. decembar 2023. godine i 31. decembra 2022. godine, osim za finansijsku imovinu po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit koja se klasifikuje u skladu sa sekundarnim karakteristikama likvidnosti u periodu dospijeca do jedan mjesec i obavezna rezerva koja, iako nije kratkoročna ovisi o obavezama na koje se računa, klasifikuje se u period dospijeca do jedan mjesec.

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	Manje od 1 mjeseca	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 mjeseca do 1 godine	Od 1 do 5 godina	Preko 5 godina	Ukupno
31. decembar 2023. godine						
Imovina						
Novac i novčani ekvivalenti	860.128	-	-	-	-	860.128
Kredit i potraživanja dati klijentima po fer vrijednosti	2.792	1.805	3.924	1.828	1.603	11.952
Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	538	-	-	-	-	538
Obavezna rezerva kod Centralne banke BiH	437.791	-	-	-	-	437.791
Depoziti kod banaka	108.286	96.716	-	-	-	205.002
Kredit i potraživanja dati klijentima po amortizovanom trošku	592.921	469.545	1.088.898	413.198	219.030	2.783.592
Dužnički instrumenti po amortiziranom trošku	19.397	-	67.719	254.358	-	341.474
Ostala finansijska imovina	39.610	-	-	22	-	39.632
Ukupno finansijska imovina	2.061.463	568.066	1.160.541	669.406	220.633	4.680.109
Obaveze						
Obaveze prema drugim bankama i finansijskim institucijama	35.314	27.820	10.810	57.795	-	131.739
Obaveze za primljene depozite prema klijentima	3.481.740	49.383	183.208	463.347	2.700	4.180.378
Subordinirani dug	210	-	-	-	44.983	45.193
Uzeti krediti	4.764	397	19.920	37.593	-	62.674
Obaveze po najmu	256	503	2.225	5.668	200	8.852
Ostale finansijske obaveze	11.596	23.467	-	-	-	35.063
Ukupno finansijske obaveze	3.533.880	101.570	216.163	564.403	47.883	4.463.899

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	Manje od 1 mjeseca	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 mjeseca do 1 godine	Od 1 do 5 godina	Preko 5 godina	Ukupno
31. decembar 2022. godine						
Imovina						
Novac i novčani ekvivalenti	623.197	-	-	-	-	623.197
Kredit i potraživanja dati klijentima po fer vrijednosti	52	95	424	2.428	14.360	17.359
Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	1	-	-	-	525	526
Obavezna rezerva kod Centralne banke BiH	422.204	-	-	-	-	422.204
Depoziti kod banaka	183.214	135.916	-	-	-	319.130
Kredit i potraživanja dati klijentima po amortizovanom trošku	244.022	145.081	529.792	1.053.038	508.348	2.480.281
Dužnički instrumenti po amortiziranom trošku	19.526	19.885	71.610	-	137.061	248.082
Ostala finansijska imovina	28.405	-	-	-	-	28.405
Ukupno finansijska imovina	1.520.621	300.977	601.826	1.055.466	660.294	4.139.184
Obaveze						
Obaveze prema drugim bankama i finansijskim institucijama	52.037	4.002	10.016	74.948	3.401	144.404
Obaveze za primljene depozite prema klijentima	3.226.976	64.371	245.230	433.391	9.683	3.979.651
Subordinirani dug	-	-	-	61.804	44.984	106.788
Uzeti krediti	1.085	1.432	17.640	55.100	-	75.257
Obaveze po najmu	268	479	1.891	4.500	554	7.692
Ostale finansijske obaveze	6.405	16.295	-	-	-	22.700
Ukupno finansijske obaveze	3.286.771	86.579	274.777	629.743	58.622	4.336.492

Tabela u nastavku prikazuje preostala ugovorna dospijeca Banke za nederivativne finansijske obaveze. Tabela je sastavljena na osnovu nediskontiranih novčanih tokova finansijskih obaveza prema najranijem datumu na koji Banke može imati obavezu da izvrši plaćanje. Tabela uključuje plaćanje i kamate i glavnice.

Dospijeće za nederivativne finansijske obaveze

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	Neto knjigovodstvena vrijednost	Manje od 1 mjesec	2 do 3 mjeseca	4 mjeseca do 1 godina	2 do 5 godina	Preko 5 godina	Bruto nominalni odliv
31. decembar 2023. godine							
Obaveze prema bankama i finansijskim institucijama	131.739	-	109	96	2.899	-	134.843
Obaveze za primljene depozite prema klijentima	4.180.378	2	37	465	8.151	482	4.189.515
Subordinirani dug	45.193	-	-	2.209	6.608	10.862	64.872
Uzeti krediti	62.674	94	-	648	610	-	64.026
Obaveze po najmu	8.852	15	28	106	184	12	9.197
Ostale finansijske obaveze	35.063	-	-	-	5	-	35.068
	4.463.899	111	174	3.524	18.457	11.356	4.497.521
31. decembar 2022. godine							
Obaveze prema bankama i finansijskim institucijama	144.404	-	8	31	4.276	78	148.797
Obaveze za primljene depozite prema klijentima	3.979.651	2	15	748	4.755	1.937	3.987.108
Subordinirani dug	106.788	680	558	3.565	7.855	11.037	130.483
Uzeti krediti	75.257	40	7	610	454	9	76.377
Obaveze po najmu	7.692	13	24	91	161	25	8.006
Ostale finansijske obaveze	22.700	-	-	-	8	1	22.709
	4.336.492	735	612	5.045	17.509	13.087	4.373.480

Tabela u Napomeni 21. prikazuje komponente Bančinih likvidnosnih rezervi.

5.3. Tržišni rizik

Tržišni rizik je rizik od gubitaka na bilansnim i vanbilansnim pozicijama uslijed promjene cijena na tržištu za pozicije knjige trgovanja i bankarske knjige. Procjene tržišnog rizika temelje se na promjenama valutnih kurseva, kamatnim stopama, kreditnim maržama, trošku kapitala i robe i drugim tržišnim parametrima.

Upravljanje tržišnim rizicima Banke vrši se u skladu sa lokalnim zakonom i odlukama i uputstvima lokalnog regulatora i u skladu sa standardima RBI Grupe (regulatorni okvir RBI grupe i odluka Upravnog odbora RBI) i definisano je internim pravilima, procedurama i politikama koje su predmet redovnih internih revizija sa ciljem usklađivanja sa regulatornim promjenama, kao i poboljšanje procesa (tržišnog) upravljanja rizicima zbog promjena tržišnih uvjeta, definiranih strategija i poslovnih ciljeva. Proces upravljanja tržišnim rizikom sam po sebi uključuje ublažavanje, procjenu i ograničavanje izloženosti prije preuzimanja rizika, te procjenu i kontrolu preuzetog rizika cjelokupnog portfolija banke, tj. trgovačke i bankarske knjige. Uprkos postojanju ograničenja nametnutih od strane regulatora, Banka ograničava izloženost tržišnim rizicima u skladu sa svojim poslovnim strategijama usklađenim na nivou RBI, procesom odobravanja proizvoda i sistemom limita na pozicije tržišnog rizika, tj. otvorene pozicije tržišnog rizika, limiti na osjetljivost portfolija Banke u skladu sa promjenama faktora rizika i uspostavljanje sistema limita na rizičnu vrijednost ("VaR") na nivou knjige (knjige trgovanja i bankarske knjige), nivo segmenata (upravljanje aktivom i pasivom i tržišta kapitala) i na nivou cijelog portfolija. Pored toga, za finansijske instrumente, koji se vode po fer vrijednosti, utvrđuje se ograničenje na smanjenje njihove tržišne vrijednosti, takozvani granični limit gubitka.

Još jedan važan dio u procesu upravljanja tržišnim rizikom je testiranje otpornosti na stres portfolija Banke u odnosu na ekstremne promjene tržišnih uslova i izračun osjetljivosti portfolija prema kriznim scenarijima, kao i eventualni utjecaj istih na finansijski rezultat. Testiranje otpornosti na stres ekstremnih promjena tržišnih uvjeta obavlja RBI na dnevnoj bazi.

Banka je izložena sljedećim potkategorijama tržišnog rizika: valutni/devizni, pozicijski rizik, rizik kreditne marže, rizik prilagodbe kreditnog vrednovanja kojima aktivno upravlja od kojih niti jedan nije procijenjen značajnim za Banku u okviru godišnje procjene rizika za potrebe ICAAP-a i ILAAP-a Banke.

5.3.1. Valutni rizik

Valutni rizik je rizik gubitka koji proizlazi iz promjene kursa valute i/ili promjene cijene zlata. Banka nije izložena valutnom riziku pozicija zlata odnosno iste nisu predmet poslovanja Banke.

Strategija upravljanja valutnim rizikom je ograničavanje izloženosti istom odnosno održavanje nivoa preuzetog rizika u okviru planirane sklonosti odnosno planiranog rizičnog profila za valutni rizik uvažavajući regulatorna ograničenja. Radi održavanje adekvatnog nivoa valutnog rizika definirana su ograničenja tzv. interni limiti uz prvenstveno uvažavanje regulatornih limita.

Pored sistema limita VaR, Banka ograničava svoju izloženost korištenjem limita na otvorene pozicije za svaku valutu, limit na cijelu dugu ili kratku poziciju Banke, kao i limite gubitka.

Knjigovodstveni iznosi monetarne imovine i obaveza Banke po valuti na datum izvještajnog perioda su kako slijedi:

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	KM	EUR*	USD	Ostale valute	Ukupno
Stanje na 31. decembar 2023. godine					
IMOVINA					
Novac i novčani ekvivalenti	467.383	261.045	70.905	60.795	860.128
Kredit i potraživanja dati klijentima po fer vrijednosti	-	11.952	-	-	11.952
Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	355	183	-	-	538
Obavezna rezerva kod Centralne banke BiH	437.791	-	-	-	437.791
Depoziti kod banaka	-	205.002	-	-	205.002
Kredit i potraživanja dati klijentima po amortizovanom trošku	2.074.558	709.034	-	-	2.783.592
Dužnički instrumenti	9.566	297.212	34.696	-	341.474
Ostala finansijska imovina	19.070	20.367	81	115	39.632
	3.008.723	1.504.794	105.682	60.909	4.680.110
OBAVEZE					
Obaveze prema drugim bankama i finansijskim institucijama	29.712	101.378	421	228	131.739
Obaveze prema klijentima	2.732.371	1.266.142	114.053	67.812	4.180.378
Subordinirani dug	-	45.193	-	-	45.193
Uzeti krediti	-	62.674	-	-	62.674
Obaveze za najam	8.852	-	-	-	8.852
Ostale finansijske obaveze	30.383	1.458	2.421	801	35.063
	2.801.318	1.476.845	116.895	68.841	4.463.899

* Banka ima velik broj ugovora sa valutnom klauzulom. KM vrijednost glavnice kod takvih ugovora određena je kretanjem kursa stranih valuta. Saldo glavnice tih izloženosti uključen je u tabeli gore u koloni "EURO".

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	KM	EUR*	USD	Ostale valute	Ukupno
Stanje na 31. decembar 2022. godine					
IMOVINA					
Novac i novčani ekvivalenti	401.097	109.102	93.954	19.044	623.197
Kredit i potraživanja dati klijentima po fer vrijednosti	-	17.359	-	-	17.359
Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	355	171	-	-	526
Obavezna rezerva kod Centralne banke BiH	422.204	-	-	-	422.204
Depoziti kod banaka	28.583	261.502	-	29.045	319.130
Kredit i potraživanja dati klijentima po amortizovanom trošku	1.495.892	984.389	-	-	2.480.281
Dužnički instrumenti	13.800	208.941	25.341	-	248.082
Ostala finansijska imovina	21.653	6.747	4	1	28.405
	2.383.584	1.588.211	119.299	48.090	4.139.184
OBAVEZE					
Obaveze prema drugim bankama i finansijskim institucijama	120.954	22.642	794	14	144.404
Obaveze prema klijentima	2.526.546	1.265.880	119.112	68.113	3.979.651
Subordinirani dug	-	106.803	-	-	106.803
Uzeti krediti	-	75.242	-	-	75.242
Obaveze za najam	-	7.692	-	-	7.692
Ostale finansijske obaveze	18.526	239	3.433	502	22.700
	2.666.026	1.478.498	123.339	68.629	4.336.492

* Banka ima velik broj ugovora sa valutnom klauzulom (EUR). KM vrijednost glavnice kod takvih ugovora određena je kretanjem kursa stranih valuta. Saldo glavnice tih izloženosti uključen je u tabeli gore u koloni "EURO".

Sljedeća tabela prikazuje pet najvećih rizičnih vrijednosti (VaR) evidentiranih na dan 31. decembra 2023. i njihove vrijednosti na dan 31. decembra 2022. VaR je izračun na temelju statističkog modela 99% pouzdanosti i pod pretpostavkom da je portfolio konstantan tokom 1 dana.

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	VaR		
	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.	
Valuta	Valuta		
JPY	<1	USD	>1
SEK	<1	JPY	<1
CHF	<1	HRK	<1
CZK	<1	GBP	<1
CNY	<1	NOK	<1

Sljedeća tabela prikazuje osjetljivost Banke na povećanje ili smanjenje kurseva valuta od 10% u odnosu na relevantnu domaću valutu. Stopa osjetljivosti od 10% koristi se prilikom internog izvještavanja ključnog rukovodstva o valutnom riziku. i predstavlja procjenu o mogućoj promjeni deviznih kurseva.

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	SEK rezultat		JPY rezultat	
	2023.	2022.	2023.	2022.
Dobit ili gubitak	(6)	(4)	2	2

5.3.2. Kamatni rizik

Kamatni rizik odražava mogućnost gubitka dobiti i / ili erozije kapitala zbog promjena kamatnih stopa. Odnosi se na sve bilan-sne i vanbilansne pozicije koje su osjetljive na promjene kamatnih stopa. Ovaj rizik obuhvata dvije komponente: komponentu prihoda i komponentu ulaganja.

Komponenta prihoda proizilazi iz neusklađenosti aktivnih i pasivnih kamatnih stopa Banke (kamata na plasmane je fiksna, kamata za obaveze je varijabilna, i obrnuto).

Komponenta ulaganja je posljedica obrnutog odnosa između promjene cijene i kamatnih stopa vrijednosnih papira. Banka nastoji da se zaštiti od kamatnog rizika usklađivanjem vrste kamatne stope (fiksne, plutajuće i promjenjive), valute, povezane kamatne stope i datuma promjene kamatne stope za sve proizvode za koje zaključuje ugovore (koji su osjetljivi na promjene kamatnih stopa).

Svaka nepodudarnost između gore navedenih elemenata dovodi do izloženosti Banke riziku kamatne stope.

5.3.2.1. BPV analiza osjetljivosti na kamatne stope

Za pozicije rizika kamatne stope, na dnevnoj osnovi, vrši se analiza osjetljivosti za jedan bazični poen (1BPV=0,01%) tokom paralelnog pomaka krivulje prinosa koja daje vrijednosti dobitaka i gubitaka portfolia za određeni dan.

U tabeli ispod prikazane su promjene sadašnje vrijednosti portfolia s rastom kamatne stope za 1 bazični poen na dan 31. decembra 2023. i 31. decembra 2022., izražene u hiljadama KM za sljedeće valute: KM, EUR i USD, dok za ostale valute promjene sadašnjih vrijednosti su nematerijalne.

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Valuta		
KM	(102)	(59)
EUR	(6)	(19)
USD	5	2
Ukupno BPV	(103)	(76)

U slučaju promjene (povećanja) kamatnih stopa za 1 bazični poen (paralelno kretanje krivulje prinosa za +0,01%), efekti na sadašnju vrijednost portfolia Banke na dan 31. decembra 2023. godine bili bi sljedeći:

- za BAM – sadašnja vrijednost portfolia u iznosu od 102 hiljada KM
- za EUR – sadašnja vrijednost portfolia u iznosu od 6 hiljada KM
- za USD – sadašnja vrijednost portfolia u iznosu od 5 hiljade KM

U slučaju promjene krivulje prinosa za 50 bazičnih poena, efekti na sadašnju vrijednost portfolia za 31. decembar 2023. i 31. decembar 2022. godine prikazani su u tablici ispod za valute s materijalnom izloženošću:

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Valuta		
KM	(5.595)	(2.925)
EUR	(336)	(919)
USD	262	90
Ukupno BPV	(5.669)	(3.754)

U slučaju promjene (povećanja) kamatnih stopa za 50 bazičnih poena (paralelno kretanje krivulje prinosa za +0,5%), Banka bi ostvarila:

- za KM – sadašnja vrijednost portfolia iznosi 5.595 hiljada KM na dan 31. decembar 2023.
- za EUR – sadašnja vrijednost portfolia iznosi 336 hiljada KM na dan 31. decembar 2023.
- za USD – sadašnja vrijednost portfolia iznosi 262 hiljade KM na dan 31. decembar 2023.

5.4. Upravljanje rizikom kapitala

U skladu sa zakonskim, podzakonskim i internim aktima, Banka na tromjesečnoj osnovi izvještava nadležne regulatorne institucije o kapitalu, ponderisanom rizičnoj aktivni, te stopi adekvatnosti kapitala.

Banka kroz svoje upravljačko izvještavanje provodi redovni monitoring kretanja kapitala, ostvarene stope adekvatnosti, kao i djelovanje svih metodoloških promjena koje imaju utjecaj na kapital.

Banka je tokom 2023. godine udovoljila svim regulatornim zahtjevima vezanim za kapital te je u skladu s lokalnom regulativom prema Basel III metodologiji ostvarila stopu adekvatnosti kapitala od 17,32%

Regulatorni kapital Banke se sastoji od osnovnog (Tier 1) i dopunskog kapitala (Tier 2). Osnovni kapital Banke (Common equity T1) predstavlja zbir redovnog osnovnog kapitala (CET 1) i dodatnog osnovnog kapitala (AT1). Osnovni kapital Banke (u potpunosti jednak redovnom osnovnom kapitalu) se sastoji od uplaćenih dionica, premije dionica, zadržane neraspoređene dobiti i ostalih rezervi formiranih iz dobiti nakon oporezivanja na osnovu odluke Skupštine Banke, neto revalorizacijskih rezervi po osnovu promjene fer vrijednosti imovine (akumulirana sveobuhvatna dobit), umanjen za iznose redovnog osnovnog kapitala subjekata finansijskog sektora u kojim Banka ima značajno ulaganje, nematerijalne imovine i odložene porezne imovine.

Dopunski kapital se sastoji od subordiniranog duga, opštih umanjenja vrijednosti za kreditni rizik, izračunatih kao 1,25% iznosa izloženosti ponderisanog rizikom, umanjenih za nedostajuće rezerve za kreditne gubitke po regulatornom zahtjevu.

Propisane minimalne stope kapitala su slijedeće:

- Stopa redovnog kapitala 6,75%
- Stopa osnovnog kapitala 9,00%
- Stopa regulatornog kapitala 12,00%

Osim regulatorno zadanih minimalnih stopa adekvatnosti kapitala Banke je također dužna osigurati zaštitni sloj za očuvanje kapitala koji se mora održavati u obliku redovnog osnovnog kapitala u iznosu od 2,50% ukupnog iznosa izloženosti riziku.

Ukupno ponderisani rizik koji služi za izračun adekvatnosti kapitala uključuje:

- rizik ponderisane aktive i kreditnih ekvivalenata
- pozicijski, valutni, robni rizik, i
- operativni rizik.

Omjer adekvatnosti kapitala prema propisanoj metodologiji na dan 31. decembar 2023. i 31. decembar 2022. je iznad propisanog limita od 13%. Tablica u nastavku prikazuje strukturu kapitala i kapitalne zahtjeve Banke na dan 31. decembar 2023. godine i 31. decembar 2022. godine:

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Redovni osnovni kapital		
Izdani dionički kapital – obične dionice	247.167	247.167
Premije dionica	4.473	4.473
Zadržana dobit proteklih godina i ostale zakonske rezerve	294.873	269.678
Akumulirana sveobuhvatna dobit	277	267
Ostale rezerve	1.230	1.230
Odbici od redovnog osnovnog kapitala		
Nematerijalna imovina	(32.983)	(23.266)
Odgodena poreska imovina	(10.240)	(4.253)
Značajna ulaganja u subjekte finansijskog sektora	(11.374)	(11.374)
Ukupno redovni osnovni kapital	493.423	483.922
Dodatni osnovni kapital	-	-
UKUPNO OSNOVNI KAPITAL	493.423	483.922
Dopunski kapital	-	-
Subordinirani dug	44.984	69.713
Opća umanjenja vrijednosti za kreditni rizik	-	-
Nedostajuće rezerve za kreditne gubitke	-	-
UKUPNO DOPUNSKI KAPITAL	44.984	69.713
UKUPNO REGULATORMI KAPITAL (nerevidirano)	538.407	553.635
Ukupna rizikom ponderisana aktiva (nerevidirano)	3.108.514	2.794.871
Stopa redovnog osnovnog kapitala	15,87%	17,31%
Stopa osnovnog kapitala	15,87%	17,31%
Stopa ukupnog kapitala	17,32%	19,81%

U junu 2023. godine, Banka je isplatila dividendu u visini od 75.583 hiljadu KM (2022. godina u visini od 45.230 hiljadu KM). Banka je dužna osigurati i održavati stopu finansijske poluge, kao dodatnu sigurnosnu i jednostavnu kapitalnu zaštitu, najmanje u iznosu od 6%. Stopa finansijske poluge Banke je omjer iznosa osnovnog kapitala i iznosa ukupne izloženosti banke riziku na izvještajni datum, izražena kao postotak i sa 31. decembrom 2023. godine je iznad navedenog minimuma i iznosi 9,10%.

6. Fer vrijednost finansijskih instrumenata

Fer vrijednost finansijske imovine i finansijskih obaveza kojima se trguje na aktivnim tržištima mjeri se na bazi kotiranih tržišnih cijena ili kotiranih cijena od strane dealera. Za sve ostale finansijske instrumente Banka utvrđuje fer vrijednost koristeći druge tehnike procjene.

6.1. Tehnike mjerenja

Banka mjeri fer vrijednost koristeći slijedeću hijerarhiju fer vrijednosti, koja odražava značaj ulaznih parametara korištenih pri mjerenju.

- Nivo 1: ulazni parametri su kotirane tržišne cijene (neprilagođene) na aktivnim tržištima za identične instrumente
- Nivo 2: ulazni podaci se razlikuju od kotiranih cijena uključenih u Nivo 1, a radi se o vidljivim ulaznim podacima bilo da su direktni (npr. kao cijene) ili indirektni (izvedeni iz cijena). Ova kategorija uključuje instrumente mjerene korištenjem: kotiranih tržišnih cijena na aktivnim tržištima sličnih instrumenata, kotirane cijene za iste ili slične instrumente koji se smatraju manje aktivnim; ili druge tehnike mjerenja u kojima su svi značajniji ulazni parametri direktno ili indirektno vidljivi iz tržišnih podataka.
- Nivo 3: ulazni parametri koji nisu vidljivi. Ova kategorija uključuje sve instrumente za koje tehnike mjerenja nisu vidljive i ovi parametri imaju značajan uticaj na procjenu vrijednosti instrumenata. Ova kategorija uključuje instrumente koji su mjereni na bazi kotiranih cijena za slične proizvode za koje su potrebne značajne prilagodbe ili pretpostavke kako bi se odrazilo razlike između instrumenata.

Tehnike mjerenja uključuju modele neto sadašnje vrijednosti i diskontiranog novčanog toka, uporedbu sa sličnim instrumentima za koje postoje vidljive tržišne cijene i slični modeli procjene. Pretpostavke i ulazni podaci korišteni pri tehnikama procjene uključuju nerizične i referentne kamatne stope, kreditne marže i ostale premije u određivanju diskontnih stopa, cijena obveznica, vrijednosnih papira, kurseva stranih valuta, cijena vlasničkih ulaganja i očekivane volatilnosti i korelacije cijena.

Cilj tehnika procjene je da odrede fer vrijednost koja odražava cijenu koja će biti ostvarena kod prodaje imovine ili izmirenja obaveza u redovnoj transakciji među tržišnim sudionicima na datum mjerenja.

Banka određuje vrijednost dužničkih vrijednosnih papira (trezorski zapisi i obveznice) koristeći interne modele procjene koje u obzir uzimaju preostalu ročnost i zadnje raspoložive tržišne cijene pomenutih instrumenata.

Fer vrijednost vlasničkih vrijednosnih papira raspoloživih za prodaju i vrijednosnih papira po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha kojima se trguje na aktivnom tržištu se mjeri korištenjem cijena tih instrumenata na datum izvještavanja po zaključnim cijenama ponude.

6.2. Fer vrijednost finansijskih sredstava i finansijskih obaveza Banke koje se mjere po fer vrijednosti na redovnoj osnovi

Tabela u nastavku analizira finansijske instrumente koji se mjere po fer vrijednosti na datum izvještavanja, raspoređeni prema hijerarhiji fer vrijednosti. Iznosi se zasnivaju na vrijednostima priznatim u izvještaju o finansijskom položaju.

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	Napomena	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno
31. decembar 2023. godine					
Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit					
Kreditni dati klijentima	22	-	-	11.952	11.952
Vlasnički vrijednosni papiri izdani od strane nerezidenata – pravnih lica	23	-	-	538	538
Ukupno		-	-	12.490	12.490
31. decembar 2022. godine					
Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit					
Kreditni dati klijentima	22	-	-	17.359	17.359
Vlasnički vrijednosni papiri izdani od strane nerezidenata – pravnih lica	23	-	-	526	526
Ukupno		-	-	17.885	17.885

6.3. Finansijski instrumenti koji nisu mjereni po fer vrijednosti

Tabela u nastavku prikazuje fer vrijednosti finansijskih instrumenata koji se ne mjere po fer vrijednosti i analizira ih po nivou u hijerarhiji fer vrijednosti u koju se kategorizira svako mjerenje fer vrijednosti.

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	Knjigovod- stvena vrijednost	Fer vrijednost	Razlika	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3
31. decembar 2023. godine						
Imovina						
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	1.181.109	1.183.662	(2.553)	-	-	1.183.662
Obavezna rezerva kod Centralne banke	437.791	438.229	(438)	-	-	438.229
Depoziti kod drugih banaka	205.002	205.566	(564)	-	-	205.566
Kredit i potraživanja od klijenata	2.783.592	2.920.453	(136.861)	-	-	2.920.453
Ostala finansijska imovina po amortizovanom trošku	381.106	374.553	6.553	334.920	-	39.633
od čega: vrijednosnice	341.474	334.920	6.554	334.920	-	-
Ukupno	4.988.600	5.122.463	(133.863)	334.920	-	4.787.543
Obaveze						
Depoziti od banaka i drugih finansijskih institucija	131.739	131.749	(10)	-	-	131.749
Depoziti od klijenata	4.180.378	4.166.341	14.037	-	-	4.166.341
Uzeti krediti	107.867	109.612	(1.745)	-	-	109.612
Obaveze po osnovu najmova	8.852	8.852	-	-	-	8.852
Ostale finansijske obaveze po amortizovanom trošku	35.063	35.063	-	-	-	35.063
Ukupno	4.463.899	4.451.617	12.282	-	-	4.451.617

Tabela u nastavku prikazuje fer vrijednosti finansijskih instrumenata koji se ne mjere po fer vrijednosti i analizira ih po nivou u hijerarhiji fer vrijednosti u koju se kategorizira svako mjerenje fer vrijednosti.

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	Knjigovod- stvena vrijednost	Fer vrijednost	Razlika	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3
31. decembar 2022. godine						
Imovina						
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	1.334.816	1.335.650	(834)	-	-	1.335.650
Obavezna rezerva kod Centralne banke	422.204	422.627	(423)	-	-	422.627
Depoziti kod drugih banaka	319.130	319.598	(468)	-	-	319.598
Kredit i potraživanja od klijenata	2.480.281	2.591.715	(111.434)	-	-	2.591.715
Ostala finansijska imovina po amortizovanom trošku	276.487	265.936	10.551	237.531	-	28.405
od čega: vrijednosnice	248.082	237.531	10.551	237.531	-	-
Ukupno	4.832.918	4.935.526	(102.608)	237.531	-	4.697.995
Obaveze						
Depoziti od banaka i drugih finansijskih institucija	144.404	137.381	7.024	-	-	137.381
Depoziti od klijenata	3.979.651	3.955.216	24.435	-	-	3.955.216
Uzeti krediti	182.045	181.680	365	-	-	181.680
Obaveze po osnovu najmova	7.692	7.692	-	-	-	7.692
Ostale finansijske obaveze po amortizovanom trošku	22.700	22.700	-	-	-	22.700
Ukupno	4.336.492	4.304.669	31.824	-	-	4.304.669

Prilikom procjene fer vrijednosti finansijskih instrumenata Banke i dodjele instrumenata relevantnoj razini hijerarhije fer vrijednosti, niže navedene metode, pretpostavke i ograničenja primjenjuju se u skladu s pristupom revidiranim u RBBH Grupi.

Novac i novčani ekvivalenti

Knjigovodstvena vrijednost novca, stanja računa u drugim bankama i kod Centralne banke općenito je približna njihovoj fer vrijednosti zbog kratkoročnog dospjeća. Krediti i potraživanja dati bankama uglavnom predstavljaju prekonocne i kratkoročne depozite; stoga ne postoji značajna razlika između fer vrijednosti tih depozita i njihove knjigovodstvene vrijednosti.

Kredit i potraživanja dati klijentima

Fer vrijednost se procjenjuje metodom diskontovanog novčanog toka u slučaju pozicija s preostalim srednjoročnim do dugoročnim rokom dospjeća, dok se aproksimira s knjigovodstvenom vrijednošću, umanjenom za grupna umanjena / pojedinačna usklađenja u slučaju kratkoročnih kredita, zajmova plativih po viđenju ili u slučaju neodređenog dospjeća za kredite s umanjnom vrijednošću.

Obaveze za primljene depozite prema klijentima

Za depozite po viđenju i depozite koji nemaju određeno dospijeće, fer vrijednost se uzima kao iznos plativ po viđenju na datum izvještavanja. Procijenjena fer vrijednost depozita s fiksnim rokom dospijeća temelji se na diskontovanim novčanim tijekovima koristeći stopu koja se trenutno nudi za depozite sličnih preostalih dospijeća. Budući da je dospijeće najvećeg dijela obaveza prema klijentima kratkoročno fer vrijednost je približno jednaka knjigovodstvenoj.

Obaveze prema bankama i ostalim finansijskim institucijama

Većina zajmova od banaka je kratkoročna i nosi promjenjivu kamatnu stopu, te Uprava procjenjuje da knjigovodstveni iznos odražava njihovu fer vrijednost.

Subordinirani dug nosi promjenjivu kamatnu stopu te stoga njegova knjigovodstvena vrijednost odražava njegovu fer vrijednost.

Obaveze po najmu

Knjigovodstvena vrijednost obaveza po najmu jednaka je njenoj fer vrijednosti jer ne postoji značajna razlika između inkrementalne i tržišne kamatne stope.

7. Poslovni segmenti

Banka posluje u pet osnovnih poslovnih segmenata: corporate segment (poslovanje sa pravnim licima); retail segment (poslovanje sa mikro društvima i fizičkim licima); segment finansijskih institucija; segment trezorskog i investicijskog poslovanja i segment ostalog poslovanja.

Navedeno je prikazano u sljedećim segmentima:

Poslovni segmenti:	Kriteriji segmentacije
Poslovno bankarstvo	
a) Velika, srednja preduzeća	Kompanije sa ukupnim obrtom iznad KM 4.960 mil. Ili izloženošću iznad KM 2.970 mil. Navedena poslovna linija također sadrži kompanije koje su pod državnim vlasništvom ili lokalnim samoupravljačkim tijelima kao i pravnim preduzećima iz inostranstva sa većinskim vlasništvom pravnog preduzeća.
Retail bankarstvo	
a) Retail Bankarstvo	Sadrži 2 pod-segmenta: Privatne individue i imućne kupce Imućni kupci su oni kupci koji imaju aktivirane jedne od Premium paketa
b) Mala preduzeća i preduzeća sa jednim vlasnikom	Sadrži 2 pod-segmenta: SE Segment i Mikro Segment SE segment uključuje mala preduzeća i preduzeća sa jednim vlasnikom sa ukupnim obrtom ispod KM 4.960 hiljada i ukupnom izloženošću ispod KM 2.970 hiljada. Ukoliko je jedan od limita prevaziđen, kupac se premješta u grupu poslovnog segmenta. Mikro Segment uključuje mala preduzeća i preduzeća sa jednim vlasnikom sa ukupnim obrtom do KM 1.980 hiljada i ukupnom izloženošću do KM 200 hiljada.
Finansijske Institucije	
a) Institucijski kupci	Kompanije čije su ključne aktivnosti finansijske aktivnosti, uključujući vladu BiH i centralna regulatorna tijela (CG) Brokeri, IFs, FMCs, mikrokreditne organizacije, osiguranja i lizing društva, CG
b) Banke i druge međunarodne finansijske institucije	Banke i međunarodne finansijske institucije
Trezorsko i investicijsko bankarstvo	Navedeni segment uključuje upravljanje aktivom i pasivom, finansiranjem i bankarstvom finansijskih institucija, transakcijama na novčanom tržištu, poslovanju sa stranim valutama (menadžment FCY), brokerskih aktivnosti, depozitarnih aktivnosti, upravljanjem vrijednosnih papira za konto Banke.
Ostali	
a) Subsidijari	Uključuje povezane strane
b) Ostali	

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	Corporate	Retail	Trezorsko poslovanje i investicijsko bankarstvo	Ostali	Ukupno
31. decembar 2023. godine					
Prihodi od kamata i sl. prihodi po efektivnoj kamatnoj stopi	18.773	99.715	44.753	11.330	174.571
Rashodi od kamata i sl. prihodi po efektivnoj kamatnoj stopi	(1.412)	(7.501)	(3.366)	(852)	(13.131)
Neto prihodi od kamata i sl. prihodi po efektivnoj kamatnoj stopi	17.361	92.214	41.387	10.478	161.440
Prihodi od naknada i provizija	25.974	105.115	292	(3.246)	128.135
Rashodi od naknada i provizija	(7.430)	(30.067)	(83)	929	(36.651)
Neto prihodi od naknada i provizija	18.544	75.048	209	(2.317)	91.484
Umanjenja vrijednosti i rezervisanja	7.100	(11.709)	(3)	23	(4.589)
Ostali prihodi	4.001	18.476	4.329	1.200	28.006
Ostali troškovi i rashodi	(23.674)	(112.697)	(1.252)	(11.056)	(148.679)
Dobit iz redovnog poslovanja prije oporezivanja	23.332	61.332	44.670	(1.672)	127.662
Porez na dobit	-	-	-	-	(5.702)
Dobit iz redovnog poslovanja	22.303	58.628	42.701	(1.672)	121.960
Ukupna imovina	831.741	1.991.395	1.834.957	537.288	5.195.381
Ukupne obaveze	1.393.858	2.921.446	118.865	91.232	4.525.401
Neto imovina po segmentima	(562.117)	(930.051)	1.716.092	446.056	669.980

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	Corporate	Retail	Trezorsko poslovanje i investicijsko bankarstvo	Ostali	Ukupno
31. decembar 2022. godine					
Prihodi od kamata i sl. prihodi po efektivnoj kamatnoj stopi	7.925	98.783	20.453	8.997	136.158
Rashodi od kamata i sl. prihodi po efektivnoj kamatnoj stopi	(1.015)	(12.657)	(2.621)	(1.153)	(17.446)
Neto prihodi od kamata i sl. prihodi po efektivnoj kamatnoj stopi	6.910	86.126	17.832	7.844	118.712
Prihodi od naknada i provizija	25.886	99.735	219	(1.001)	124.839
Rashodi od naknada i provizija	(6.172)	(23.781)	(52)	239	(29.766)
Neto prihodi od naknada i provizija	19.714	75.954	167	(762)	95.073
Umanjenja vrijednosti i rezervisanja	22.346	(35.840)	(6)	736	(12.764)
Ostali prihodi	4.966	29.174	3.041	3.883	41.064
Ostali troškovi i rashodi	(21.006)	(101.834)	(1.520)	(10.511)	(134.870)
Dobit iz redovnog poslovanja prije oporezivanja	32.930	53.580	19.514	1.190	107.215
Porez na dobit	-	-	-	-	(6.438)
Dobit iz redovnog poslovanja	32.082	54.494	19.510	1.130	100.777
Ukupna imovina	686.604	1.835.406	1.570.169	932.806	5.024.985
Ukupne obaveze	1.342.248	2.797.755	193.859	67.530	4.401.392
Neto imovina po segmentima	(655.644)	(962.349)	1.376.310	865.276	623.593

8. Prihodi od kamata i slični prihodi po efektivnoj kamatnoj stopi

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	2023.	2022.
Kredit i potraživanja		
- od stanovništva	115.354	103.745
- od privrednih društava	29.374	26.110
- od banaka	23.893	2.625
Ostali kamatni prihod	520	319
Modifikacije	362	111
Ulaganja u vrijednosne papire po amortiziranom trošku	4.271	2.391
Prihodi od kamata i slični prihodi po efektivnoj kamatnoj stopi od finansijske imovine po amortizovanom trošku	173.774	135.301
Prihodi od kamata i slični prihodi po efektivnoj kamatnoj stopi od finansijske imovine po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	797	857
Prihodi od kamata i slični prihodi po efektivnoj kamatnoj stopi od finansijske imovine po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	797	857
Prihodi od kamata i slični prihodi po efektivnoj kamatnoj stopi	174.571	136.158

9. Rashodi od kamata i slični rashodi po efektivnoj kamatnoj stopi

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	2023.	2022.
Banke	7.435	9.912
Stanovništvo	2.693	2.555
Privredna društva	2.591	3.755
Kamate po ugovorima za najam (Napomena 33.4)	236	1.060
Ostalo	176	164
Rashodi od kamata i slični rashodi po efektivnoj kamatnoj stopi po finansijskim obavezama po amortizovanom trošku	13.131	17.446

10. Prihodi od naknada i provizija

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	2023.	2022.
Glavne uslužne linije		
Kartični poslovi	49.036	43.385
Platni promet	29.065	31.440
Održavanje računa	20.789	19.029
Konverzije stranih valuta	8.990	9.954
Osiguranja	4.619	3.696
Ulaganja u fondove	4.569	4.742
Održavanje računa za nerezidente	2.731	3.420
Ostalo	2.010	2.933
Ukupno prihodi od naknada i provizija po ugovorima sa klijentima	121.809	118.599
Garancije i odobreni i neiskorišteni krediti	6.329	6.240
	128.135	124.839

11. Rashodi od naknada i provizija

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	2023.	2022.
Transakcije po kartičnim računima	28.405	23.071
Garancije	2.639	966
Usluge CBBH	2.008	2.089
S.W.I.F.T. usluge	932	794
SMS usluge	928	827
Ostalo	1.739	2.019
	36.651	29.766

12. Umanjenja vrijednosti i rezervisanja

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	2023.	2022.
Neto otpuštanja ranije priznatih kreditnih gubitaka od finansijske imovine po amortizovanom trošku (Napomena 21,24)	10.153	9.520
Rezervisanja / (neto otpuštanja ranije priznatih rezervisanja) za kreditni rizik preuzetih obaveza i datih garancija (Napomena 34)	(7.060)	749
Rezervisanja / (neto otpuštanja ranije priznatih rezervisanja) za sudske sporove (Napomena 34)	(51)	464
Neto otpuštanja ranije priznatih rezervisanja (Napomena 34)	1.547	2.030
	4.589	12.764

13. Ostali neto gubici od finansijske imovine

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	2023.	2022.
Neto dobiti/(gubici) od modifikacija finansijske imovine po amortizovanom trošku koje nisu rezultirale prestankom priznavanja (Napomena 24.3)	1.220	425
Neto efekti promjene vrijednosti finansijske imovine po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha (Napomena 22)	39	(140)
	1.259	285

14. Neto pozitivne kursne razlike

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	2023.	2022.
Neto pozitivne kursne razlike iz kupoprodaje deviza	18.204	21.671
Neto kursne razlike po osnovu poravnanja sa CBBH	(124)	(173)
	18.080	21.498

15. Neto gubici od dugoročne nefinansijske imovine

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	2023.	2022.
(Neto gubici od umanjenja vrijednosti) / neto dobici od otpuštanja ranije priznatih gubitaka od umanjenja vrijednosti nekretnina, postrojenja i opreme (Napomena 25)	(1.267)	(812)
(Neto gubici od umanjenja vrijednosti) / neto dobici od otpuštanja ranije priznatih gubitaka od umanjenja vrijednosti investicijskih nekretnina (Napomena 27)	(101)	(141)
Neto (gubici) / dobici od otuđenja nekretnina, postrojenja i opreme	(388)	13
Ostali (neto gubici od umanjenja vrijednosti) od umanjenja vrijednosti dugoročne nefinansijske imovine (Napomena 31)	-	2.202
	(1.756)	1.262

16. Prihodi od dividendi

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	2023.	2022.
Od ulaganja u pridružena društva	-	5.946
Od ulaganja u zavisna društva	-	5.640
	-	11.586

17. Ostali prihodi

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	2023.	2022.
Otpuštanje obračunatih troškova iz prethodnih perioda	3.658	2.786
Prihodi po osnovu naplaćenih kamata za nekvalitetne kredite	2.712	2.976
Prihodi od zakupa	1.701	1.524
Blagajnički viškovi	318	21
Ostali prihodi	1.538	673
	9.927	7.980

18. Troškovi zaposlenih

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	2023.	2022.
Plate	36.684	32.191
Porezi i doprinosi	23.217	20.821
Troškovi otpremnina	218	353
Ostali troškovi zaposlenih	1.183	1.281
	61.302	54.646

19. Ostali troškovi i rashodi

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	2023.	2022.
Troškovi tekućeg održavanja	13.808	12.671
Troškovi premije osiguranja štednih uloga i kredita	10.771	10.353
Troškovi poreza i administracije	8.291	1.406
Troškovi usluga	7.035	7.356
Troškovi telekomunikacije	4.401	3.767
Troškovi premije osiguranja imovine	4.281	3.415
Troškovi konsultantskih usluga	4.202	5.002
Troškovi marketinga	3.260	3.267
Troškovi naknada supervizoru FBA	3.055	2.931
Troškovi energije	2.086	1.957
Materijalni troškovi	1.785	1.783
Ostali troškovi rente (Napomena 33.4)	1.319	1.701
Troškovi profesionalnih usluga	867	1.839
Troškovi reprezentacije	838	1.080
Obrazovanje	559	370
Troškovi prevoza	422	362
Troškovi komunalnih usluga	231	229
Donacije	99	256
Ostali troškovi i rashodi	4.774	4.316
	72.084	64.061

20. Porez na dobit

Ukupni porez priznat u bilansu uspjeha može se prikazati kako slijedi:

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	2023.	2022.
Tekući porez na dobit	11.392	10.179
Odgođeni porez na dobit	(5.690)	(3.741)
	5.702	6.438

Usklađivanje oporezive dobiti iskazane u poreskom bilansu sa računovodstvenom dobiti može se prikazati na sljedeći način:

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	2023.	2022.
Dobit prije poreza na dobit	127.662	107.215
Porez na dobit po stopi od 10%	12.766	10.722
Umanjenje poreza na osnovu učešća u kapitalu drugih i ostalih prihoda	(975)	(1.443)
Povećanje poreza na osnovu nepriznatih rashoda	1.239	2.386
Umanjenje porezne osnovice na osnovu poreznih olakšica (novozaposleni radnici)	(1.968)	(1.511)
Ostale promjene	330	25
Odgođena poreska imovina – razgraničene naknade	-	202
Odgođena poreska imovina – Nivo 1 i 2	(6.326)	-
Odgođena poreska imovina – amortizacija	(30)	(20)
Odgođena poreska imovina – ostala rezervisanja	(150)	(2.438)
Odgođena poreska imovina – umanjeње vrij. nekretnina	519	(1.784)
Odgođena poreska obaveza – amortizacija (niže stope)	297	299
Porez na dobit	5.702	6.438
Efektivna poreska stopa	4,47%	6,0%

Banka obračunava porez na dobit po stopi od 10% u skladu sa propisima za porez na dobit pravnih lica važećih u Bosni i Hercegovini.

Nepriznati rashodi uključuju nepriznate rashode na ime reprezentacije, rezervisanja za rizike i obaveze, rashode po osnovu ispravke vrijednosti potraživanja.

Neoporezivi prihodi uključuju prihod po osnovu učešća u kapitalu, otpuštanje rezervisanja za rizike i obaveze koja su u ranijem periodu bila porezno nepriznat rashod.

Novi način prikazivanja stavki usklađivanja oporezive dobiti iskazane u poreskom bilansu sa računovodstvenom dobiti je proistekao iz početnog priznavanja po osnovu razlika vezanim za Ostala rezervisanja i kreditnih rezervisanja nivo 1 i 2, usklađivanje vrijednosti imovine nekretnina/ulaganja, koje dosad nisu bile priznate/knjižene kao odgođena poreska imovina/obaveze,

Promjena odloženih poreskih sredstava može se prikazati kako slijedi:

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Stanje na početku perioda	4.253	213
Povećanje odgođene porezne imovine	5.987	4.040
Stanje na kraju perioda	10.240	4.253

Banka je priznala odgođenu poresku imovinu na osnovu privremenih razlika nastalih iskazivanjem neiskazanih prihoda/rashoda po osnovu ostalih rezervisanja, po osnovu umanjenja vrijednosti nekretnina i ulaganja, kao i po osnovu ubrzane amortizacije, odnosno razlike troška amortizacije između pune porezno dozvoljene stope i računovodstveno priznatih nižih stopa amortizacije.

Promjena odloženih poreskih obaveza može se prikazati kako slijedi:

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Stanje na početku perioda	1.705	1.376
Priznate odgođene porezne obaveze	298	329
Stanje na kraju perioda	2.003	1.705

21. Gotovina i gotovinski ekvivalenti

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Novac u blagajni u domaćoj valuti	285.412	639.505
Novac u blagajni u stranoj valuti	35.569	72.114
Novčana sredstva na računu kod CBBH	467.857	401.900
Novčana sredstva na računima kod depozitnih institucija do 30 dana	394.661	222.098
Manje: umanjenje vrijednosti	(2.390)	(801)
	1.181.109	1.334.816

Kamatna stopa na plasmane u EUR iznosila je od 1,7% do 3,92% godišnje tokom 2023. godine, ili od 0,7% do 1,88% godišnje tokom 2022. godine. Kamatna stopa na MM plasmane u USD iznosila je od 4% do 5,27% godišnje tokom 2023. godine, ili je od 0,02% do 4,1% godišnje tokom 2022. godine. Kamatna stopa na plasmane u drugim valutama kretala se od 0,15% do 5,6% godišnje tokom 2023. godine ili od -0,9% do 3,45% godišnje tokom 2022. godine.

Promjene umanjenja vrijednosti za očekivane gubitke mogu se prikazati kako slijedi:

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	2023.	2022.
Stanje na početku perioda	801	1.098
Otpuštanje umanjenja vrijednosti (Napomena 12)	1.589	(297)
Stanje na kraju perioda	2.390	801

22. Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Kredit i potraživanja dati klijentima po fer vrijednosti	12.301	17.669
Uskladenje za fer vrijednost	(349)	(310)
	11.952	17.359

Promjene fer vrijednosti kredita koje se mjere po fer vrijednosti mogu se prikazati kako slijedi:

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	2023.	2022.
Stanje na početku perioda	310	450
Neto promjena fer vrijednosti kroz bilans uspjeha (Napomena 13)	39	(140)
Stanje na kraju perioda	349	310

23. Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat

Ulaganja u instrumente kapitala kako slijedi:

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Vlasnički vrijednosni papiri koji kotiraju:		
Sarajevska berza vrijednosnih papira	322	322
S.W.I.F.T. Belgija	183	171
Vlasnički vrijednosni papiri koji ne kotiraju:		
Registar vrijednosnih papira FBiH	32	32
Velprom d.d. Sanski Most	1	1
	538	526

Kretanja fer vrijednosti ove imovine bila su kako slijedi:

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	2023.	2022.
Stanje na početku perioda	526	498
Dobit od promjene fer vrijednost	12	28
Stanje na kraju perioda	538	526

24. Finansijska imovina po amortizovanom trošku

24.1. Obavezna rezerva kod Centralne banke Bosne i Hercegovine

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Obavezna rezerva	438.229	422.627
Manje: umanjene vrijednosti	(438)	(423)
	437.791	422.204

Minimalna obavezna rezerva izračunava se kao procenat prosječnog iznosa ukupnih depozita i pozajmljenih sredstava za svaki radni dan u toku 10 kalendarskih dana nakon perioda održavanja obavezne rezerve.

Od 1. jula 2016. godine primjenjuje se jedinstvena kamatna stopa od 10% ukupnih kratkoročnih i dugoročnih depozita i pozajmljenih sredstava.

Gotovina koja se drži kao obavezna rezerva na računu CBBiH nije dostupna za korištenje bez posebnog odobrenja CBBiH i FBA.

Promjene umanjnja vrijednosti za očekivane gubitke mogu se prikazati kako slijedi:

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	2023.	2022.
Stanje na početku perioda	423	416
Neto promjena umanjnja vrijednosti (Napomena 12)	15	7
Stanje na kraju perioda	438	423

24.2. Depoziti kod drugih banaka

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Depoziti kod drugih banaka	205.325	319.566
Manje: umanjene vrijednosti	(323)	(436)
	205.002	319.130

Promjene umanjnja vrijednosti za očekivane gubitke mogu se prikazati kako slijedi:

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	2023.	2022.
Stanje na početku perioda	436	224
Neto promjena umanjnja vrijednosti (Napomena 12)	(113)	212
Stanje na kraju perioda	323	436

Kamatna stopa na plasmane (preko 30 dana) u EUR iznosila je od 2,53% do 3,9% godišnje tokom 2023. godine, ili od 0,85% do 1,70% godišnje tokom 2022. godine. Kamatna stopa na plasmane u USD iznosila je od 4% do 5,21% godišnje tokom 2023. godine. Kamatna stopa na plasmane u drugim valutama kretala se od 0,8% do 4,25% godišnje tokom 2023. godine ili od -0,6% do 3,30% godišnje tokom 2022. godine.

24.3. Krediti i potraživanja od klijenata

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Kredit i potraživanja dati klijentima po amortizovanom trošku	2.932.569	2.650.366
Manje umanjnje vrijednosti	(148.977)	(170.085)
	2.783.592	2.480.281

Promjene umanjnja vrijednosti kredita odobrenih po amortizovanoj vrijednosti mogu se prikazati kako slijedi:

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	2023.	2022.
Stanje na početku perioda	170.085	193.182
Otpis	(28.139)	(32.356)
Ostali transferi	(2.089)	(542)
Neto efekti od modifikacija finansijske imovine po amortizovanom trošku koje nisu rezultirale prestankom priznavanja (Napomena 13)	1.220	425
Povećanje ispravke vrijednosti (Napomena 12)	7.900	9.376
Stanje na kraju perioda	148.977	170.085

Analiza kredita i potraživanja prema izvornom dospjeću je kako slijedi:

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Kratkoročni krediti:		
Kratkoročni krediti u domaćoj valuti	530.805	536.953
Kratkoročni krediti u stranoj valuti (uključujući valutnu klauzulu)	1.532	12.094
	532.337	549.047
Dugoročni krediti:		
Dugoročni krediti u domaćoj valuti	1.621.472	1.035.694
Dugoročni krediti u stranoj valuti (uključujući valutnu klauzulu)	778.760	1.065.625
	2.400.232	2.101.319
Ukupno krediti prije umanjnja vrijednosti	2.932.569	2.650.366
Manje umanjnje vrijednosti	(148.977)	(170.085)
	2.783.592	2.480.281

Kratkoročni krediti odobravani su na period od 30 do 365 dana. Većina kratkoročnih kredita u domaćoj valuti odobrava se klijentima za obrtni kapital. Dugoročni krediti se uglavnom odobravaju fizičkim licima a proizvodi su Nenamjenski i Stambeni krediti.

Za klijente SME, krediti koji su odobreni na period od 30 do 365 dana (kratkoročni) su krediti za obrtna sredstva i overdraft, dugoročni krediti na period duži od 365 dana su investicijski krediti i trajna obrtna sredstva.

Analiza ukupnih kredita odobrenih klasificiranih po poslovnim granama je kako slijedi:

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31. decembar 2023.	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.	31. decembar 2022.
	Bruto knjigo- vodstvena vrijednost	Očekivani kreditni gubitak	Bruto knjigo- vodstvena vrijednost	Očekivani kreditni gubitak
Stanovništvo	1.841.308	(117.605)	1.707.640	(129.211)
A - Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov	11.451	(191)	10.370	(169)
B - Vađenje ruda i kamena	2.555	(40)	911	(15)
C - Prerađivačka industrija	242.571	(8.012)	216.633	(14.229)
D - Proizvodnja i opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	11.114	(60)	10.243	(62)
E - Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	11.983	(112)	10.573	(107)
F - Građevinarstvo	26.006	(799)	24.555	(1.097)
G - Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala	546.611	(16.409)	506.393	(20.297)
H - Prijevoz i skladištenje	49.709	(1.553)	43.229	(1.945)
I - Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (hoteljerstvo i ugostiteljstvo)	4.531	(393)	4.116	(462)
J - Informacije i komunikacije	55.163	(797)	25.586	(385)
K - Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	55.146	(622)	28.698	(220)
L - Poslovanje nekretninama	3.299	(120)	5.908	(139)
M - Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	10.348	(545)	11.517	(541)
N - Administrativne i pomodne uslužne djelatnosti	5.399	(706)	5.066	(385)
O - Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje	48.340	(767)	33.380	(561)
P - Obrazovanje	1.387	(121)	691	(109)
Q - Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	4.089	(69)	3.195	(65)
R - Umjetnost, zabava i rekreacija	301	(11)	252	(4)
S - Ostale uslužne djelatnosti	1.253	(45)	1.401	(82)
U - Djelatnosti izvanteritorijalnih organizacija i tijela	5	-	9	-
Ukupno krediti	2.932.569	(148.977)	2.650.366	(170.085)

24.4. Ostala finansijska imovina po amortizovanom trošku

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Dužnički instrumenti po amortiziranom trošku	341.474	248.082
Potraživanja za naknade	1.961	1.388
Ostala finansijska imovina	37.671	27.017
	381.106	276.487

24.4.1. Dužnički instrumenti po amortizovanom trošku

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Državne obveznice	281.704	215.240
Korporativne obveznice	60.641	34.849
	342.345	250.089
Manje: umanjenje vrijednosti	(871)	(2.007)
	341.474	248.082

Promjene u umanjenju vrijednosti finansijskih sredstava koja se mjere po amortizovanom trošku mogu se prikazati kako slijedi:

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	2023.	2022.
Stanje na početku godine	2.007	1.309
Neto promjena umanjenja vrijednosti (Napomena 12)	(1.136)	698
Stanje na kraju godine	871	2.007

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Državne obveznice:		
Austrija	56.023	47.935
Belgija	39.030	9.918
Nizozemska	37.981	-
Poljska	32.393	23.461
Njemačka	28.816	-
Francuska	28.366	26.664
Republika Srbija	20.794	18.724
Hrvatska	17.686	-
Sjeverna Makedonija	10.352	31.604
Republika Srpska, BiH	9.566	27.819
Vlada Kantona Sarajevo	-	21.380
Federacija Bosne i Hercegovine, BiH	-	5.796
Korporativne obveznice:		
Evropska banka za obnovu i razvoj	28.780	8.324
NIBC Bank	23.461	9.498
International Finance Corporation	8.226	8.638
KFW	-	8.321
	341.474	248.082

24.4.2. Ostala finansijska imovina po amortizovanom trošku

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Potraživanja za poslovanje kreditnim karticama	27.502	20.525
Ostala finansijska imovina	9.575	7.555
Potraživanja po osnovu spot transakcija i arbitraža u stranoj valuti	7.188	3.633
Manje: umanjenje vrijednosti	(6.594)	(4.696)
	37.671	27.017

Promjene u umanjenju vrijednosti finansijskih sredstava koja se mjere po amortizovanom trošku mogu se prikazati kako slijedi:

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	2023.	2022.
Stanje na početku godine	4.696	5.172
Umanjenja vrijednosti (Napomena 12)	1.898	(476)
Stanje na kraju godine	6.594	4.696

25. Nekretnine, postrojenja i oprema

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	Građevine i zemljište	Vozila	Uredska oprema	Investicije u toku	Ulaganja u tuđe nekretnine	Ukupno
NABAVNA VRIJEDNOST						
Na dan 01. januar 2022. godine	100.845	964	61.006	2.716	7.235	172.766
Nabavke	-	-	-	7.550	-	7.550
Prijenos u upotrebu	464	-	5.377	(5.961)	120	-
Prijenos na investicijske nekretnine (Napomena 27.)	(323)	-	-	-	-	(323)
Otpisi i otuđenja	-	(69)	(5.551)	-	(187)	(5.807)
Na dan 31. decembar 2022. godine	100.986	895	60.832	4.305	7.168	174.186
Nabavke	-	-	-	11.663	-	11.663
Prijenos u upotrebu	(134)	1.111	6.841	(8.480)	662	-
Otpisi i otuđenja	-	(27)	(4.775)	-	-	(4.802)
Na dan 31. decembar 2023. godine	100.852	1.979	62.898	7.488	7.830	181.047
AKUMULIRANA AMORTIZACIJA						
Na dan 01. januar 2022. godine	29.367	820	45.189	-	4.608	79.984
Amortizacija	1.639	86	4.632	-	1.002	7.359
Prijenos na na investicijske nekretnine (Napomena 27.)	(69)	-	-	-	-	(69)
Otpisi i otuđenja	-	(66)	(5.509)	-	(171)	(5.746)
Vrijednosno usklađenje (Napomena 15)	(812)	-	-	-	-	(812)
Na dan 31. decembar 2022. godine	30.125	840	44.312	-	5.439	80.716
Amortizacija	1.866	89	5.118	-	891	7.964
Otpisi i otuđenja	-	27	(4.685)	-	-	(4.685)
Vrijednosno usklađenje (Napomena 15)	(1.267)	-	-	-	-	(1.267)
Na dan 31. decembar 2023. godine	30.724	956	44.745	-	6.330	82.755
NETO KNJIGOVODSTVENA VRIJEDNOST						
Na dan 31. decembar 2022. godine	70.861	55	16.520	4.305	1.729	93.470
Na dan 31. decembar 2023. godine	70.128	1.023	18.153	7.488	1.500	98.292

Na dan 31. decembar 2023. godine i 31. decembar 2022. godine, izvršeno je vrijednosno usklađenje neto knjigovodstvene vrijednosti nekretnina sa njihovom tržišnom vrijednošću.

26. Imovina sa pravom korištenja

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	Građevinski objekti	Vozila	ATM	Ukupno
NABAVNA VRIJEDNOST				
Stanje na dan 01. januara 2022. godine	11.011	646	2.300	13.957
Povećanje (novi ugovori o najmu)	2.571	2.929	210	5.710
Smanjenje (prijevremeni raskid ugovora)	(2.182)	(2.000)	(141)	(4.323)
Stanje na dan 31. decembar 2022. godine	11.400	1.575	2.369	15.344
Povećanje (novi ugovori o najmu)	4.614	2.510	447	7.571
Smanjenje (prijevremeni raskid ugovora)	(1.623)	(2.461)	(244)	(4.328)
Stanje na dan 31. decembar 2023. godine	14.391	1.624	2.572	18.587
AKUMULIRANA AMORTIZACIJA				
Stanje na dan 01. januara 2022. godine	4.650	379	931	5.960
Amortizacija (Napomena 33.4)	2.078	445	504	3.027
Isknjiženje (prijevremeni raskid ugovora)	(604)	(534)	(46)	(1.184)
Stanje na dan 31. decembar 2022. godine	6.124	290	1.389	7.803
Amortizacija (Napomena 33.4)	2.326	453	541	3.320
Isknjiženje (prijevremeni raskid ugovora)	(725)	(378)	(100)	(1.203)
Stanje na dan 31. decembar 2023. godine	7.725	365	1.830	9.902
NETO KNJIGOVODSTVENA VRIJEDNOST				
Stanje na dan 31. decembar 2022. godine	5.276	1.285	980	7.541
Stanje na dan 31. decembar 2023. godine	6.684	1.259	742	8.685

27. Ulaganja u investicijske nekretnine

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	
NABAVNA VRIJEDNOST	
Stanje na dan 1. januara 2022. godine	35.252
Prijenos sa vlastitih nekretnina (Napomena 25)	323
Stanje na dan 31. decembar 2022. godine	35.575
Prijenos sa vlastitih nekretnina (Napomena 25)	-
Stanje na dan 31. decembar 2023. godine	35.575
AKUMULIRANA AMORTIZACIJA	
Stanje na dan 1. januara 2022. godine	6.609
Amortizacija	694
Prijenos sa vlastitih nekretnina (Napomena 25)	69
Vrijednosno usklađenje (Napomena 15)	(141)
Stanje na dan 31. decembar 2022. godine	7.231
Amortizacija	740
Vrijednosno usklađenje (Napomena 15)	(101)
Stanje na dan 31. decembar 2023. godine	7.870
Stanje na dan 31. decembar 2022. godine	28.344
Stanje na dan 31. decembar 2023. godine	27.705

Fer vrijednost investicijskih nekretnina Banke bila je kako slijedi:

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Zgrade	34.251	33.465
	34.251	33.465

Fer vrijednost ulaganja u nekretnine na dan 31. decembra 2023. godine i 31. decembar 2022. godine, procijenili su interni procjenitelji zaposleni u Banci koji imaju odgovarajuće kvalifikacije i nedavno iskustvo u procjeni imovine po fer vrijednosti na relevantnim lokacijama, kao i eksterni procjenitelji za pojedine investicijske nekretnine.

Fer vrijednosti investicijskih nekretnina Banke utvrđena je metodom tržišne vrijednosti koja odražava sadašnju vrijednost na tržištu, uzimajući u obzir građevinsku vrijednost objekta i druge faktore (lokacija, upotrebljivost, kvalitet i drugi faktori). Nije bilo promjena u iznosu procjene kao i u tehnici mjerenja vrijednosti tokom godine.

28. Nematerijalna imovina

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	Ostala ne- materijalna imovina	Investicije u toku	Ukupno
NABAVNA VRIJEDNOST			
Na dan 01. januar 2022. godine	43.513	4.601	48.114
Nabavke	-	10.536	10.536
Prijenos u upotrebu	1.659	(1.659)	-
Otpisi i otuđenja	(50)	-	(50)
Na dan 31. decembar 2022. godine	45.122	13.478	58.600
Nabavke	-	13.482	13.482
Prijenos u upotrebu	4.631	(4.631)	-
Otpisi i otuđenja	(2.541)	-	(2.541)
Na dan 31. decembar 2023. godine	47.212	22.329	69.541
AKUMULIRANA AMORTIZACIJA			
Na dan 01. januar 2022. godine	31.848	-	31.848
Amortizacija	3.536	-	3.536
Otpisi	(50)	-	(50)
Na dan 31. decembar 2022. godine	35.334	-	35.334
Amortizacija	3.766	-	3.766
Otpisi	(2.542)	-	(2.542)
Na dan 31. decembar 2023. godine	36.558	-	36.558
NETO KNJIGOVODSTVENA VRIJEDNOST			
Na dan 31. decembar 2022. godine	9.788	13.488	23.266
Na dan 31. decembar 2023. godine	10.653	22.329	32.983

29. Ulaganja u zavisna društva

Zavisno društvo	Djelatnost	% udjela	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM				
Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo	Leasing	100%	10.051	10.051
Raiffeisen Invest društvo za upravljanje fondovima d.d. Sarajevo	Društvo za upravljanje fondovima	100%	946	946
Raiffeisen Capital a.d. Banja Luka	Posredovanje u poslovima sa vrijednosnim papirima	100%	53	53
			11.050	11.050

Finansijske informacije o zavisnim društvima Banke za period od 1. januara 2023. do 31. decembra 2023. godine bile su kako slijedi:

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	Ukupna imovina	Registrovani kapital	Ukupno kapital	Prihod	Dobit za period
Raiffeisen Invest d.d. Sarajevo	3.453	1.119	2.732	6.724	872
Raiffeisen Capital a.d. Banja Luka	370	355	329	163	38
Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo	142.815	11.450	13.765	15.309	2.315

Finansijske informacije o zavisnim društvima Banke za period od 1. januara 2022. do 31. decembra 2022. godine bile su kako slijedi:

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	Ukupna imovina	Registrovani kapital	Ukupno kapital	Prihod	Dobit za period
Raiffeisen Invest d.d. Sarajevo	2.066	895	1.859	5.489	741
Raiffeisen Capital a.d. Banja Luka	340	355	329	134	12
Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo	126.866	11.450	14.335	13.098	2.885

30. Ulaganja u pridružena društva

Pridruženo društvo	Djelatnost	% udjela	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM				
Raiffeisen Assistance d.o.o. Sarajevo	Posredovanje u osiguranju	50,00%	2	2
			2	2

Finansijske informacije o pridruženim društvima Banke za godinu koja je završila 31. decembra 2023. su kako slijedi:

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	Ukupna imovina	Registrovani kapital	Ukupni kapital	Prihodi	Dobit za period
Raiffeisen Assistance d.o.o. Sarajevo	4.835	4	4.750	3.166	2.499

Finansijske informacije o pridruženim društvima Banke za godinu koja je završila 31. decembra 2022. su kako slijedi:

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	Ukupna imovina	Registrovani kapital	Ukupni kapital	Prihodi	Dobit za period
Raiffeisen Assistance d.o.o. Sarajevo	2.296	4	2.251	2.859	2.246

31. Ulaganja u zajedničke poduhvate

Joint venture	Djelatnost	% udjela	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM				
ESP BH d.o.o. Sarajevo	Informacijske i druge usluge	45,00%	-	3.825
Umanjenje vrijednosti ulaganja			-	(3.825)
Neto vrijednost			-	-

Promjene umanjjenja vrijednosti ulaganja u zajedničke poduhvate mogu se prikazati kako slijedi:

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	2023.	2022.
Stanje na početku perioda	-	1.623
Umanjenje vrijednosti (Napomena 15.)	-	2.202
Stanje na kraju perioda	-	3.825

Dana 31. oktobra 2023. godine Općinski sud u Sarajevu donio je Rješenje kojim se zaključuje likvidacioni postupak nad pravnim licem ESP d.o.o., kojim se navedeno pravno lice briše iz registra.

Finansijske informacije o ulaganjima u zajedničke poduhvate Banke za godinu koja je završila 31. decembra 2022. su kako slijedi:

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	Ukupna imovina	Registrovani kapital	Ukupni kapital	Prihodi	(Gubitak) za period
ESP BH d.o.o. Sarajevo	1.756	8.500	1.721	82	(2.246)

32. Ostala imovina i potraživanja

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Unaprijed plaćeni troškovi	1.608	1.802
Blagajnički manjkovi	674	713
Potraživanja za avanse	209	404
Zalihe	333	284
Ostala imovina i potraživanja	2.487	1.744
	5.311	4.947

33. Finansijske obaveze po amortizovanom trošku

33.1. Depoziti kod banaka i drugih finansijskih institucija

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Tekući računi u domaćoj valuti	1.832	1.828
Tekući računi u stranoj valuti	32	22
	1.864	1.850
Kratkoročni depoziti u domaćoj valuti	28.012	46.129
Kratkoročni depoziti u stranoj valuti	19.181	4.313
	47.193	50.442
Dugoročni depoziti u domaćoj valuti	65.117	72.998
Dugoročni depoziti u stranoj valuti	17.565	19.114
	82.682	92.112
	131.793	144.404

33.2. Depoziti od klijenata

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Tekući računi od klijenata u domaćoj valuti	1.036.084	875.995
	1.036.084	875.995
Depoziti po viđenju pravna lica u domaćoj valuti	1.349.624	1.223.871
Depoziti po viđenju pravna lica u stranoj valuti	265.552	317.632
	1.615.176	1.541.503
Depoziti po viđenju stanovništvo u domaćoj valuti	250.426	249.936
Depoziti po viđenju stanovništvo u stranoj valuti	584.106	573.344
	834.532	823.280
Oročeni depoziti od pravnih lica u domaćoj valuti	13.982	18.977
Oročeni depoziti od pravnih lica u stranoj valuti	146.248	84.055
	160.230	103.032
Oročeni depoziti od stanovništva u domaćoj valuti	140.602	157.807
Oročeni depoziti od stanovništva u stranoj valuti	393.754	478.034
	534.356	635.841
	4.180.378	3.979.651

Tokom 2023. godine kamatne stope su se kretale kako slijedi:

- depoziti po viđenju u KM – 0,01% godišnje (2022.: 0,00% godišnje),
- depoziti po viđenju u stranim valutama – 0,00% godišnje (2022.: 0,00% godišnje),
- kratkoročni depoziti 0,01% do 0,20% (2022.: od 0,01% do 0,20% godišnje),
- dugoročni depoziti – 0,00% do 2,40% godišnje (2022.: od 0,01% do 0,30% godišnje).

33.3. Uzeti krediti

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Subordinirani dug	45.193	106.803
Ostali uzeti krediti od banaka	62.674	75.242
	107.867	182.045

Subordinirani dug je klasifikovan kako slijedi:

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Komercijalne banke – ostali	44.984	44.984
Kamate na subordinirani dug	209	15
Komercijalne banke – povezane strane	-	61.804
	45.193	106.803

Kreditna linija od povezanog lica odobrena 27. septembra 2013. godine, u ukupnom iznosu od 61.804 hiljade KM, a koja uključuje samo obavezu po glavnici, je prijevremeno otplaćena u martu 2023. godine.

Dana 14. novembra 2022. godine potpisana je nova kreditna linija sa karakterom subordiniranog duga od lica koje nije povezano sa bankom – EFSE (komercijalne banke – ostali) u ukupnom iznosu 44.984 hiljade KM i rokom dospijeca 18. novembar 2032. te planiranom otplatom kredita jednokratno, u punom iznosu, na definisani datum otplate. U slučaju likvidacije ili stečaja Banke, obaveze iz subordiniranog duga podređene su ostalim obavezama Banke.

Subordinirani dug se može iskoristiti kao dodatno povećanje kapitala za regulatorne svrhe, uz odobrenje regulatora.

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Dugoročni krediti:		
Dugoročni krediti od stranih banaka i finansijskih institucija	107.867	182.045
Manje: Tekuće dospijeće dugoročnih obaveza po kreditima	25.291	20.157
	82.576	161.888
Kratkoročni krediti:		
Više: Tekuće dospijeće dugoročnih kredita	25.291	20.157
	107.867	182.045

Dugoročni krediti od ino banaka i nebankarskih kreditnih institucija dobijeni su od supranacionalnih i razvojnih banaka.

Kamatne stope na cjelokupan portfolio dugoročnih kreditnih linija od banaka i drugih finansijskih institucija za period zaključno sa 31. decembra 2023. godine kretale su se u rasponu od 0,05% do 3,43% godišnje (fiksne stope) i 6 EURIBOR + 0,2% do 6 EURIBOR + 5,50% (varijabilne stope). Kamatne stope sa 31. decembra 2022. kretale su se u rasponu od 0,05% do 2,28% godišnje (fiksne stope) i 6M EURIBOR + 0,20% do 6M EURIBOR + 1,80% (varijabilne stope).

33.4. Obaveze po osnovu najmova

	Valuta	Nominalna kamatna stopa	Ugovoreno/ očekivano dospijeće	Sadašnja vrijednost 31. decembar 2023.	Sadašnja vrijednost 31. decembar 2022.
Obaveze za najam – poslovni prostor	KM	2%	2022-2029	6.834	5.405
Obaveze za najam – ATM	KM	2%	2022-2025	761	1.003
Obaveza za najam – vozila	KM	2%	2022-2027	1.257	1.284
				8.852	7.692

Banka je u 2023. godini priznala imovinu sa pravom korištenja i pripadajuće obaveze po najmu ATM-ova za koje je procijenjeno da zbog vrijednosti ugovora zadovoljavaju uslove za priznavanjem u skladu sa MSFI 16 "Najmovi".

Najmovi u kojim je Banka najmoprimac

Ugovori o najmu odnose se na poslovne prostore u kojim Banka obavlja svoju djelatnost i vozila. Pojedinačni ugovori imaju različito trajanja i datum dospijeca kako je prikazano u tabeli iznad.

Imovina sa pravom korištenja je prikazana odvojeno u izvještaju o finansijskom položaju i u Napomeni 26.

Iznosi prikazani u bilansu uspjeha

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	2023.	2022.
Ugovori o zajmu prema MSFI 16		
Kamate po ugovorima o najmu (Napomena 9)	176	164
Amortizacija sredstava sa pravom korištenja (Napomena 26)	3.327	3.027
Trošak zakupa za ugovore male vrijednosti i kratkoročne ugovore (Napomena 19)	1.319	1.701
	4.822	4.892

Iznosi priznati u izvještaju o gotovinskim tokovima

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	2023.	2022.
Ukupni odlivi po osnovu najмова	6.224	5.983

33.5. Ostale finansijske obaveze po amortizovanom trošku

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Obaveze po osnovu kartičnog poslovanja	22.746	15.586
Ostale finansijske obaveze	9.097	4.460
Obaveze prema dobavljačima	1.472	1.228
Obaveze za ostale poreze	1.352	1.226
Ostale obaveze prema zaposlenima	396	200
	35.063	22.700

34. Rezervisanja

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Kreditni rizik preuzetih obaveza i datih garancija	9.785	16.845
Sudski sporovi	11.745	11.795
Ostala rezervisanja	14.129	12.581
	35.659	41.221

Promjene u rezervisanju za finansijske garancije i odobrene a neiskorištene kredite:

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	2023.	2022.
Stanje na početku perioda	16.845	16.096
Promjene u rezervisanju (Napomena 12)	(7.060)	749
Stanje na kraju perioda	9.785	16.845

Rezervisanja za finansijske garancije i odobrene a neiskorištene kredite

U okviru redovnog poslovanja, Banka ulazi u kreditne obaveze koje se evidentiraju na vanbilansnim računima i prvenstveno uključuju garancije, akreditivne i neiskorištene kredite.

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Neopozive obaveze za davanje kredita	794.375	713.310
Izdane garancije	357.390	322.295
Akreditivi	22.135	7.613
Ostale stavke vanbilansne izloženosti	7.823	7.824
	1.181.723	1.051.042

Rezervisanja za sudske sporove

Kretanja u rezervama za sudske postupke su:

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	2023.	2022.
Stanje na početku perioda	11.795	11.331
Promjene u rezervisanju (Napomena 12)	(51)	464
Ostale promjene	1	-
Stanje na kraju perioda	11.745	11.795

Rezervisanja za ostale naknade zaposlenima

Promjene rezervacija za ostale naknade zaposlenim su:

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	Godišnji odmor	Otpremnine	Ostala rezervisanja	Ukupno
Stanje na dan 1. januar 2022.	711	3.302	6.539	10.552
Povećanje, neto (Napomena 12)	1.210	(212)	1.032	2.030
Stanje na 31. decembar 2022.	1.921	3.090	7.571	12.582
Povećanje, neto (Napomena 12)	(135)	530	1.152	1.547
Stanje na 31. decembar 2023.	1.786	3.620	8.723	14.129

35. Ostale obaveze

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Ostale obaveze unaprijed naplaćena glavnica i kamata	10.672	10.325
Obaveze prema dobavljačima	9.519	9.066
Odgođeni prihod	2.386	2.352
Ostale obaveze	29	231
	22.606	21.974

36. Dionički kapital

Kapital se sastoji od 988.688 dionica nominalne vrijednosti 250 KM. Vlasničkim instrumentima Banke se ne trguje na javnom tržištu ali su izlistane na Sarajevskoj berzi.

Vlasnička struktura Banke je kako slijedi

Dioničari	Broj dionica	'000 KM	%
Raiffeisen SEE Region Holding GmbH, Beč, Austrija	988.688	247.167	100,00

Osnovna zarada po dionici

Osnovna zarada po dionici izračunava se dijeljenjem neto dobiti koja se može pripisati redovnim dioničarima ponderisanim prosječnim brojem redovnih dionica u toku godine.

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Dobit na raspolaganju dioničarima	121.960	100.777
Ponderisani prosječni broj običnih dionica tokom godine	988.688	988.688
Osnovna zarada po dionici (u KM)	123,35	101,93

Razrijeđena zarada po dionici nije prikazana jer Banka nije izdala instrumente razrijeđivih dionica.

37. Komisioni poslovi

Banka upravlja sredstvima za i u ime trećih lica. Ova sredstva se vode odvojeno od imovine banke. Za ove usluge banka naplaćuje proviziju u iznosu od 1% od ukupno plasiranog novca.

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Obaveze		
Privredna društva	3.482	3.482
Vlada	1.594	3.710
Stanovništvo	29	38
Ostali	77	77
	5.182	7.307
Imovina		
Kreditni dati stanovništvu	2.771	3.724
Kreditni dati privrednim društvima	2.411	3.583
	5.182	7.307

Banka nije izdala garancije u vezi sa upravljanim sredstvima. Kreditni rizik ostaje kod vlasnika sredstva.

38. Transakcije sa povezanim licima

Stanja sa povezanim stranama mogu se prikazati kako slijedi:

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	31. decembar 2023.	31. decembar 2022.
Potraživanja		
Kredit i potraživanja dati bankama		
Raiffeisen Bank International AG, Beč, Austrija	24.618	35.465
Raiffeisen Landensbank Tirol AG, Innsbruck, Austrija	33.563	44.157
Raiffeisenbank Austria d.d. Zagreb, Hrvatska	1.297	2
Raiffeisenbank a.d. Beograd, Srbija	63	162
Kredit i potraživanja dati klijentima:		
Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo	11.055	9.564
Raiffeisen Invest d.o.o. Sarajevo	3	-
Ostala potraživanja:		
Raiffeisen Bank International AG, Beč, Austrija	257	22
ESP BH d.o.o. Sarajevo	-	5
Raiffeisen Invest d.o.o. Sarajevo	391	3
Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo	5	17
Raiffeisen Assistance d.o.o. Sarajevo	10	6
Raiffeisenbank Austria d.d. Zagreb, Hrvatska	2	-
	71.264	89.403
Obaveze		
Subordinirani dug:		
Raiffeisen Bank International AG, Beč, Austrija	-	61.804
Dugoročni krediti Banaka		
Raiffeisenbank Austria d.d. Zagreb, Hrvatska	90	-
Raiffeisen Bank International AG, Beč, Austrija	1.471	4.417
Depoziti banaka i klijenata:		
Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo	5.110	6.422
Raiffeisen Assistance d.o.o. Sarajevo	183	68
Raiffeisen Invest d.o.o. Sarajevo	2.393	1.145
Raiffeisen Bank International AG, Beč, Austrija	-	1.409
Raiffeisen Capital a.d. Banja Luka	799	2.163
Raiffeisenbank Austria d.d. Zagreb, Hrvatska	-	28
ESP BH d.o.o. Sarajevo	-	33
Obaveze po najmu		
Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo	1.257	1.284
Ostale obaveze:		
Raiffeisen Bank International AG, Beč, Austrija	1.827	4.509
ESP BH d.o.o. Sarajevo	-	1
Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo	7	22
Raiffeisen Capital a.d. Banja Luka	1	-
Centralised Raiffeisen International Services & Payments	186	50
Raiffeisen Assistance d.o.o. Sarajevo	-	2
	13.324	83.358

Određeni broj bankarskih transakcija sklapa se sa povezanim stranama u normalnom toku poslovanja. Ove transakcije su izvršene po komercijalnim uslovima i po tržišnim stopama.

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	2023.	2022.
Prihod		
Prihod od kamata:		
Raiffeisen Landensbank Tirol AG, Innsbruck, Austrija	1.529	780
Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo	276	170
Raiffeisen Bank International AG, Beč, Austrija	281	50
Prihod od naknada:		
Raiffeisen Invest d.o.o. Sarajevo	4.624	3.701
Raiffeisen Bank International AG, Beč, Austrija	420	394
Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo	21	81
Raiffeisen Assistance d.o.o. Sarajevo	1	1
Raiffeisenbank Austria d.d. Zagreb, Hrvatska	25	30
Raiffeisen Capital a.d. Banja Luka	4	2
ESP BH d.o.o. Sarajevo	1	39
Ostali prihodi:		
Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo	318	2.275
Raiffeisen Assistance d.o.o. Sarajevo	28	5.975
ESP BH d.o.o. Sarajevo	-	271
Raiffeisen Bank International AG, Beč, Austrija	2.025	484
Raiffeisen Invest d.o.o. Sarajevo	31	3.682
Raiffeisen Capital a.d. Banja Luka	7	7
Centralised Raiffeisen International Services & Payments	96	95
Neto prihodi iz trgovanja sa stranim valutama		
Raiffeisen Bank International AG, Beč, Austrija	20	33
	9.707	18.070

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	2023.	2022.
Troškovi		
Troškovi kamata:		
Raiffeisen Bank International AG, Beč, Austrija	1.641	5.129
Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo	101	151
Raiffeisenbank Bulgaria AD Sofija, Bugarska	-	44
Raiffeisen Assistance d.o.o. Sarajevo	-	2
Raiffeisen Invest d.o.o. Sarajevo	-	1
Troškovi naknada:		
Centralised Raiffeisen International Services & Payments	817	705
Raiffeisen Bank International AG, Beč, Austrija	126	206
Raiffeisenbank Austria d.d. Zagreb	2	4
Raiffeisenbank a.d. Beograd, Srbija	4	3
PJCS Ukrainian processing center	267	-
Konsultantske usluge:		
Raiffeisen Bank International AG, Beč, Austrija	318	4.428
Ostali administrativni troškovi:		
Raiffeisen Bank International AG, Beč, Austrija	6.226	4.514
Centralised Raiffeisen International Services & Payments	437	436
Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo	254	239
Raiffeisen Assistance d.o.o. Sarajevo	24	14
ESP BH d.o.o.	-	30
Raiffeisenbank a.d. Beograd, Srbija	1	3
Raiffeisen Invest d.o.o. Sarajevo	-	1
PJCS Ukrainian processing center	54	-
Ostali rashodi		
ESP BH d.o.o. Sarajevo	-	436
Neto rashodi iz trgovanja sa stranim valutama		
Raiffeisen Bank International AG, Beč, Austrija	220	266
	10.492	16.612

Naknade Upravi i drugim članovima menadžmenta:

Članovima Upravnog odbora tokom navedenih perioda isplaćene su sljedeće naknade:

Svi iznosi izraženi su u hiljadama KM	2023.	2022.
Neto plate	1.389	1.362
Porezi i doprinosi na plate	1.094	1.075
Porezi i doprinosi na ostale naknade	370	281
Ostale naknade	483	458
	3.336	3.176

39. Događaji nakon datuma bilansa

Između datuma bilansa i datuma odobrenja ovih finansijskih izvještaja nije bilo značajnih događaja koji zahtijevaju objavljivanje.

40. Odobrenje odvojenih finansijskih izvještaja

Odvojeni finansijski izvještaji su odobreni od strane Uprave i potpisani za izdavanje dana 05. marta 2024. godine.

Predsjednik Uprave
Rainer Schnabl

Član Uprave
Edin Hrnjica

Dodatne informacije

Centrala i podružnice	110
Podaci o publikaciji	114

Centrala i podružnice

Raiffeisen BANK d.d. Bosna i Hercegovina

Centrala Sarajevo

Zmaja od Bosne bb
Raiffeisen direkt info:
Za pozive iz BiH: 081-92-92-92
Za pozive iz inostranstva: +387-33-75-50-10
E-mail: info.rbbh@raiffeisengroup.ba
Internet: www.raiffeisenbank.ba

Filijale

GF Sarajevo i Filijala Centar
Zmaja od Bosne bb
71 000 Sarajevo

Filijala Skenderija
Valtera Perića 20
71 000 Sarajevo

Filijala Novo Sarajevo
Kolodvorska 12
71 000 Sarajevo

Filijala Ilidža
Rustempašina bb
71 210 Ilidža

Filijala Pale
4. juni br. 17
71 420 Pale

Filijala Goražde
Titova bb
73 000 Goražde

GF Banja Luka i Filijala Banja Luka
Vase Pelagića 2
78 000 Banja Luka

Filijala Banja Luka 2
Vojvode S. Stepanovića bb
78 000 Banja Luka

Filijala Prijedor
Majora Milana Tepića bb
79 101 Prijedor

Filijala Gradiška
Vidovdanska bb
78 400 Gradiška

Filijala Doboj
Svetog Save 2
74 000 Doboj

GF Zenica i Filijala Zenica
Maršala Tita bb
72 000 Zenica

Filijala Kakanj
Alije Izetbegovića bb
72 240 Kakanj

Filijala Vitez
Poslovni centar PC 96-2
72 250 Vitez

Filijala Visoko
Alije Izetbegovića 1
71 300 Visoko

Filijala Tešanj
Titova 2
74 260 Tešanj

Filijala Travnik
Konatur bb
72 270 Travnik

GF Tuzla i Filijala Tuzla
15. Maja bb
75 000 Tuzla

Filijala Tuzla 2
RK Omega – Univerzitetska 16
75 000 Tuzla

Filijala Bijeljina
Karadorđeva bb
76 300 Bijeljina

Filijala Brčko
Reisa Džemaludina Čauševića 10
76 100 Brčko

GF Bihać i Filijala Bihać
Pape Ivana Pavla II 4
77 000 Bihać

Filijala Cazin
Generala Izeta Nanića bb
77 220 Cazin

Filijala Velika Kladuša
Maršala Tita "Diletacija C"
77 230 Velika Kladuša

Filijala Sanski Most
Muse Ćazima Ćatića 24
79 260 Sanski Most

Filijala Bosanska Krupa
Trg Alije Izetbegovića bb
77 240 Bosanska Krupa

GF Mostar i Filijala Mostar
Kneza Domagoja bb
88 000 Mostar

Filijala Konjic
Suhi do bb
88 400 Konjic

Filijala Čitluk
Kralja Tomislava 43
88 260 Čitluk

Filijala Široki Brijeg
Ulica pobijenih franjevaca 3
88 220 Široki Brijeg

Filijala Trebinje
Vuka Mićunovića bb
89 101 Trebinje

Filijala Livno
Trg kralja Tomislava bb
80 101 Livno

Raiffeisen Bank International AG

Austrija

Am Stadtpark 9
1030 Beč
Tel: +43-1-71 707-0
SWIFT/BIC: RZBATWW
www.rbinternational.com

Bankarska mreža u SIE

Albanija

Raiffeisen Bank Sh.a.
Rruga "Tish Daija"
Kompleksi Kika 2
1000 Tirana
Tel: +355-4-23 81 381
SWIFT/BIC: SGSBALTX
www.raiffeisen.al

Bjelorusija

Priorbank JSC
V. Khoruzhey St. 31 A
220002 Minsk
Tel: +375-17-28 9-9090
SWIFT/BIC: PJCBY2X
www.priorbank.by

Bosna i Hercegovina

Raiffeisen BANK d.d. BiH
Zmaja od Bosne bb
71000 Sarajevo
Tel: +387-33-75 50 10
SWIFT/BIC: RZBABA2S
www.raiffeisenbank.ba

Češka Republika

Raiffeisenbank a.s.
Hvězdova 1716/2b
14078 Prag 4
Tel: +420-412 440 000
SWIFT/BIC: RZBCCZPP
www.rb.cz

Hrvatska

Raiffeisenbank Austria d.d.
Magazinska cesta 69
10000 Zagreb
Tel: +385-72-626 262
SWIFT/BIC: RZBHHR2X
www.rba.hr

Kosovo

Raiffeisen Bank Kosovo J.S.C.
Robert Doll St. 99
10000 Priština
Tel: +383-38-222 222
SWIFT/BIC: RBKOKKPR
www.raiffeisen-kosovo.com

Mađarska

Raiffeisen Bank Zrt.
Váci út 116-118
1133 Budimpešta
Tel: +36-80 488 588
SWIFT/BIC: UBRTHUHB
www.raiffeisen.hu

Rumunija

Raiffeisen Bank S.A.
Zgrada FCC-a
Calea Floreasca 246D
014476 Bukurešt
Tel: +40-21-30 610 00
SWIFT/BIC: RZBRROBU
www.raiffeisen.ro

Rusija

AO Raiffeisenbank
Smolenskaya-Sennaya Sq. 28
119002 Moskva
Tel: +7-495-721 99 00
SWIFT/BIC: RZBMRUMM
www.raiffeisen.ru

Slovačka

Tatra banka, a.s.
Hodžovo námestie 3
81106 Bratislava 1
Tel: +421-2-59 19-1000
SWIFT/BIC: TATRSKBX
www.tatrabanka.sk

Srbija

Raiffeisen banka a.d. Beograd
Đorđa Stanojevića 16
11070 Novi Beograd
Tel: +381-11-32 021 00
SWIFT/BIC: RZBSRSBG
www.raiffeisenbank.rs

Ukrajina

Raiffeisen Bank JSC
Generala Almazova Str., 4A
01011 Kijev
Tel: +38-044-490 8888
SWIFT: AVALUAUK
www.raiffeisen.ua

Leasing društva

Austrija

Raiffeisen-Leasing Gesellschaft m.b.H.
Mooslackengasse 12
1190 Beč
Tel: +43-1-716 01-0
www.raiffeisen-leasing.at

Albanija

Raiffeisen Leasing Sh.a.
Rruga "Tish Daija"
Kompleksi "Haxhiu" Godina 1
Kati 7-te
1000 Tirana
Tel: +355-4-22 749 20
www.raiffeisen-leasing.al

Bjelorusija

"Raiffeisen-Leasing" JLLC
V. Khoruzhey St. 31 A
220002 Minsk
Tel: +375-17-28 9-9394
www.rl.by

Bosna i Hercegovina

Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo
Zmaja od Bosne bb
71000 Sarajevo
Tel: +387-33-254 340
www.rlbh.ba

Češka Republika

Raiffeisen-Leasing s.r.o.
Hvězdova 1716/2b
14000 Prag 4
Tel: +420-2-215 116 11
www.rl.cz

Hrvatska

Raiffeisen Leasing d.o.o.
Magazinska cesta 69
10000 Zagreb
Tel: +385-1-65 9-5000
www.raiffeisen-leasing.hr

Kosovo

Raiffeisen Leasing Kosovo LLC
St. UÇK no. 222
10000 Priština
Tel: +383-38-222 222-340
www.raiffeisenleasing-kosovo.com

Mađarska

Raiffeisen Corporate Lizing Zrt.
Váci út 116-118
1133 Budimpešta
Tel: +36-1-486 5177
www.raiffeisenlizing.hu

Rumunija

Raiffeisen Leasing IFN S.A.
Calea Floreasca 246 C
014476 Bukurešt
Tel: +40-21-30 644 44
www.raiffeisen-leasing.ro

Rusija

OOO Raiffeisen-Leasing
Smolenskaya-Sennaya Sq. 28
119121 Moskva
Tel: +7-495-72 1-9980
www.raiffeisen-leasing.ru

Slovačka

Tatra-Leasing s.r.o.
Hodžovo námestie 3
81106 Bratislava
Tel: +421-2-5919-5919
www.tatraleasing.sk

Slovenija

Raiffeisen Leasing d.o.o.
Letališka cesta 29a
1000 Ljubljana
Tel: +386-8-281-6200
www.raiffeisen-leasing.si

Srbija

Raiffeisen Leasing d.o.o.
Đorđa Stanojevića 16
11070 Novi Beograd
Tel: +381-11-220 7400
www.raiffeisen-leasing.rs

Ukrajina

LLC Raiffeisen Leasing
Pyrohov Str. 7-7b
Office 503
01601 Kijev
Tel: +38-044-590 24 90
www.raiffeisen-leasing.com.ua

Podružnice i predstavništva – Evropa

Belgija

RBI Liaison Office Brussels
Rue de l'Industrie 26-38
1040 Brisel
Tel: +32 2 28968-56

Francuska

RBI predstavništvo Pariz
9 – 11 avenue Franklin D. Roosevelt
75008 Pariz
Tel: +33 (0) 1 45 61 27 00

Njemačka

RBI podružnica Frankfurt
Wiesenhüttenplatz 26
60329 Frankfurt
Tel: +49-69-29 921 924

Poljska

Raiffeisen Bank International AG
(Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce
Plac Konesera 8
03-736 Varšava
Tel: +48-22-5785602

Slovačka**RBI podružnica Slovačka**

Karadžičova 14
821 08 Bratislava
Tel: +421 2 57203041
<https://sk.rbinternational.com>

Švedska**RBI predstavništvo Nordijske zemlje**

Drottninggatan 89, 14th Floor
113 60 Stockholm
Tel: +46 73 091 05 89

Turska**Raiffeisen Investment****Financial Advisory Services Ltd. Co.**

Bahtiyarlar Sok. No. 8 Etiler
34337 Istanbul
Tel: +90 212 287 10 80

Velika Britanija**RBI podružnica London**

Tower 42, Leaf C 9th Floor
25 Old Broad Street
London EC2N 1HQ
Tel: +44-207-933-8000

Podružnice i predstavništva – Azija**Kina****RBI poslovnica u Pekingu**

Unit 700 (7th Floor), Building No. 6
Jianguomenwai Dajie 21
100020 Peking
Tel: +86-10-65 32-3388

Indija**RBI predstavništvo Mumbai**

501, Kamla Hub,
Gulmohar Rd, Juhu
Mumbai 400049
Tel: +91-22-26 230 657

Koreja**RBI predstavništvo Koreja**

#1809 (Jongno 1 ga,
Le Meilleur Jongno Town)
19, Jong-ro, Jongno-gu
Seoul 03157
Tel: +82-2-725-7951

Singapur**RBI podružnica Singapur**

50 Raffles Place
#31-03 Singapore Land Tower
Singapur 048623
Tel: +65-63 05-6000

Vijetnam**RBI predstavništvo Ho Ši Min**

35 Nguyen Hue Str.,
Harbour View Tower
Room 601A, 6th Floor, Dist. 1
Ho Ši Min
Tel: +842-8-38 214 718,
+842-8-38 214 719

Odabrana supsidijarna lica**Austrija****Elevator Ventures Beteiligungs GmbH**

Mooslackengasse 12
1190 Beč
www.elevator-ventures.com

Kathrein Privatbank AG

Wipplingerstraße 25
1010 Beč
Tel: +43-1-53 451-0
www.kathrein.at

Raiffeisen Bausparkasse Gesellschaft m.b.H.

Mooslackengasse 12
1190 Beč
Tel: +43-1-54 646-0
www.bausparen.at

Raiffeisen Continuum GmbH

Am Stadtpark 9
1030 Beč
Tel: +43-1-71 707 8510
www.raiffeisen-continuum.at

Raiffeisen Digital Bank AG

Am Stadtpark 9
1030 Beč
Tel: +43-1-71 707 5560
www.raiffeisendigital.com

Raiffeisen Factor Bank AG

Mooslackengasse 12
1190 Beč
Tel: +43-1-219 74 57
www.raiffeisen-factorbank.at

Raiffeisen Kapitalanlage- Gesellschaft m.b.H.

Mooslackengasse 12
1190 Beč
Tel: +43-1-71 170-0
www.rcm.at

Raiffeisen Wohnbaubank Aktiengesellschaft

Mooslackengasse 12
1190 Beč
mailbox@rwbb.at
<https://raiffeisen-wohnbaubank.at>

Valida Holding AG

Mooslackengasse 12
1190 Beč
Tel: +43-1-31 648-0
www.valida.at

SAD**SAD****RB International Markets (USA) LLC**

1177 Avenue of the Americas, 5th Floor
Njujork, NY 10036

Podaci o publikaciji

Urednik, izdavač:

Raiffeisen BANK d.d. Bosna i Hercegovina
Zmaja od Bosne bb
71000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina
Tel: +387-81-92-92-92
Internet: www.raiffeisenbank.ba

DTP: Boriša Gavrilović

Fotografija: Edin Đumišić

Prognoze, planovi i projekcije budućeg stanja date u ovom Godišnjem izvještaju temelje se na saznanjima i procjenama kojima je Raiffeisen BANK d.d. Bosna i Hercegovina raspolagala u vrijeme izrade izvještaja. Iste su, kao i sve izjave koje se odnose na budućnost, podložne poznatim i nepoznatim rizicima, kao i neizvjesnostima koje mogu dovesti do znatnih razlika između stvarnih rezultata i rezultata prikazanih u navedenim izjavama. Tačnost prognoza i planiranih vrijednosti projekcija nije moguće garantirati.

Izradi ovog Godišnjeg izvještaja i provjeri podataka posvećena je najveća moguća pažnja. Ipak se ne mogu isključiti greške kod zaokruživanja iznosa, prosljeđivanja i pripreme za štampu kao ni štamparske greške. Prilikom zbrajanja zaokruženih iznosa i procenata mogu se pojaviti razlike u zaokruživanju. Ovaj Godišnji izvještaj je sastavljen na bosanskom jeziku. Engleska verzija izvještaja predstavlja prevod izvornika koji je sastavljen na bosanskom jeziku. Jedina mjerodavna verzija jeste verzija napisana na bosanskom jeziku.